ÅRS-
REDO-
VISNING
2017

SGU
Sveriges geologiska undersökning

SGUs uppdrag är konkretiserat i form av en vision, strategiska mål och strategier för att nå målen. Verksamhetsstrategin belyser de utmaningar som Sverige står inför och definierar på vilket sätt SGU ska bidra till en hållbar samhällsutveckling. Innehållet i verksamhetsstrategin är levande och dynamiskt och uppdateras årligen genom uppföljning och omvärldsanalys. Strategin utgör grund för den årliga verksamhetsplaneringen och är ett stöd för prioriteringar på fem års sikt.

VISION

Geologi för ett hållbart samhälle

Sverige har en hållbar samhällsutveckling. Mark- och vattenområden används och utvecklas för de ändamål de är bäst lämpade. Mineralnäringen och andra naturresursbranscher är livskraftiga och ansvarstagande.

STRATEGISKA MÅL

SGU visar vägen till hållbar användning av jord, berg och grundvatten i en föränderlig värld.
SGU är ledande för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser, samt främjar hållbar tillväxt och företagande.
SGU är en attraktiv, utåtriktad, effektiv och betydelsefull myndighet.

STRATEGIER

Vi samverkar med viktiga aktörer.
Vi använder digitala och innovativa lösningar.
Vi fokuserar på samhällsnytta.
Vi integrerar arbetet med hållbar utveckling.
Vi ökar vår synlighet.
Vi bidrar till lagstiftning och styrmedel.
Vi deltar i forsknings- och innovationsprojekt.
Vi utvecklar vårt ledarskap och medarbetarskap.

INNE-
HÅLLS-
FÖRTECKNING

Generaldirektören har ordet 2

Resultatredovisning 4

- Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov 8
- Hållbart nyttjande av landets mineralresurser 18
- Handläggning av ärenden 22
- Bergsstaten 26
- Geovetenskaplig forskning och internationella samarbeten 34
- Miljöansvar 40
- Uppdragsverksamhet och tjänsteexport 50
- Regeringsuppdrag 54
- Intern styrning och kontroll 57
- Kompetensförsörjning 58
- Insynsråd och ledande befattningshavare 61

Resultaträkning 62

Balansräkning 63

Anslagsredovisning 64

Tilläggupplysningar 65

Noter 67

Sammanställning över väsentliga uppgifter 74

GENERALDIREKTÖREN HAR ORDET

I Sverige har allt fler ett arbete, näringslivet går bra och globalt stiger välståndet. Samtidigt präglas världen av osäkerhet och en stor klimatutmaning. Trycket på våra mark- och vattenresurser ökar, samtidigt som en säker och hållbar råvaruförsörjning utmanas. De historiskt låga grundvattennivåerna i Sverige under året har visat att de globala skeendena också i hög grad rör vårt land och kräver ansvarsfulla åtgärder. Det är i detta komplexa sammanhang som SGU verkar för en hållbar samhällsutveckling och ett konkurrenskraftigt företagande.

Förändringarna påverkar våra intressenters behov och ger oss tillgång till allt mer avancerade verktyg för att lösa våra uppgifter. SGUs uppdrag handlar till största delen om att förse samhället med aktuell och relevant geologisk information. Bara genom en tät dialog med våra intressenter kan vi fånga de utmaningar de står inför och därmed utveckla vår verksamhet i takt med omvärldens krav och möjligheter. Genom en förbättrad kommunikation ökar vi förtroendet för att vi gör skillnad.

En viktig del i SGUs arbete är att bidra till att mark och vatten används på ett för samhället ändamålsenligt sätt. Det förutsätter ett hållbarhetsarbete i framkant i nära samverkan med andra. Det innebär också en kontinuerligt utvecklad verksamhet för tillståndsgivning och tillsyn.

Vi satsar på att vara en modern myndighet rustad för framtiden. Det handlar om ordning och reda, digitalisering och effektiva processer men också ett stärkt ledarskap. Under 2017 har SGU arbetat med ett antal myndighetsövergripande mål. Det insatsmässigt största området är informationshantering där förbättrad förvaltning av informationsmängder, vässad arkivvård och uppdaterat informationssäkerhetsarbete skapat en bas för digital transformation.

Nu kraftsamlar vi för att nå ut mer och till fler. Vi fortsätter därför att öka tillgängligheten till den kunskap som finns på SGU. Vi satsar speciellt på att ta fram mer detaljerad information om grundvattennivåernas förändringar och att identifiera nya grundvattentäkter. Standardisering, automatisering, information i 3D och ”digitalt först” är vägledande liksom samverkan med våra intressenter vid insamling av information.

SGUs vision ”geologi för ett hållbart samhälle” genomsyrar allt vi gör. Jag hoppas att denna årsredovisning ska ge dig en inblick i vad vi åstadkommit under föregående år och göra dig nyfiken på oss framöver!

Lena Söderberg
Uppsala, februari 2018

RESULTAT-REDOVISNING

Resultatredovisningen följer systematiken i myndighetens instruktion och utifrån den följer indelningen i verksamhetsområden vars prestationer kan kopplas till uppdraget i instruktionen. För respektive verksamhetsområde redovisas ekonomiskt utfall, i vissa fall från flera olika finansieringskällor, vilket beror på att prestationerna inom området ibland har delad finansiering. Med prestationer avses här de varor och tjänster som har lämnat myndigheten eller som på annat sätt blivit tillgängliga eller synliggjorda. Prestationerna för de uppgifter som följer av instruktionen framgår av texter och tabeller och jämförbara data med de senaste två åren har tagits fram där så har varit möjligt.

Resultatredovisningen är indelad i följande verksamhetsområden:

1. Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov
2. Hållbart nyttjande av landets mineralresurser
3. Handläggning av ärenden
4. Bergsstaten
5. Geovetenskaplig forskning och internationella samarbeten
6. Miljöansvar
7. Uppdragsverksamhet och tjänsteexport

Intäkter och kostnader för respektive verksamhetsområde framgår nedan.

SGUs verksamhetsstrategi beskriver hur myndigheten ska fullgöra sitt uppdrag enligt instruktionen. Verksamhetsstrategin innehåller en vision och tre strategiska mål. Visionen och de strategiska målen beskriver vad SGU ska uppnå på lång sikt och är nedbrutna till SGU-gemensamma mål, vilka ligger till grund för den årliga verksamhetsplaneringen och prioriteringarna. Därutöver finns åtta strategier som beskriver hur arbetet ska utföras.

Formuleringarna för de SGU-gemensamma, myndighetsövergripande målen, ses över varje år i verksamhetsplaneringen och innefattar nödvändiga förflyttningar som behövs för att nå de strategiska målen. Årets satsningar består av följande insatsområden-Hållbarhet, Ledarskap och medarbetarskap (inklusive

Tabell 1. Verksamheternas intäkter och kostnader 2017

Intäkter och kostnader 2017 (tkr)	Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov	Hållbart nyttjande av landets mineralresurser	Handläggning av ärenden
Intäkter av anslag 24 1:8	139 063	31 848	3 140
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av avgifter	7 477	1 098	79
Intäkter av bidrag	15 021	1 138	3
Finansiella intäkter	69	20	2
Verksamhetens intäkter	**161 630**	**34 104**	**3 224**
Verksamhetens kostnader	**-161 630**	**-34 104**	**-3 224**

* Skillnaden mellan intäkter och kostnader består i huvudsak av en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader, se avsnitt Tilläggsupplysningar.

värdegrund, arbetsmiljö och kompetensplanering), Förstärkta resurser, Informationshantering (inklsive förvaltning av informationsmängder, statlig arkivvård och informationssäkerhet), Intressenter och kommunikation, Samhällsekonomisk analys och effektuppföljning samt Kvalitet.

Det gemensamma målet Hållbarhet har lett till att SGUs hållbarhetsstrategi, miljömålen och andra hållbarhetsaspekter alltid beaktas i planering och genomförande av verksamheten. Arbetet med att integrera hållbarhetsaspekter i rutiner och andra styrande dokument i verksamhetssystemet har påbörjats och kommer även fortsättningsvis att vara en viktig del i att utveckla hållbarhetsarbetet på SGU.

Utvecklingsarbetet avseende det gemensamma målet Ledarskap och medarbetarskap, som syftar till att långsiktigt säkerställa en attraktiv arbetsplats med kompetens för att nå verksamhetens strategiska mål, beskrivs närmare i avsnittet Kompetensförsörjning.

Det gemensamma målet Förstärkta resurser syftar till att successivt öka andelen timmar inom uppdragsverksamhet, tjänsteexport, EU-projekt och samfinan-

Figur 1. Kostnadsfördelning

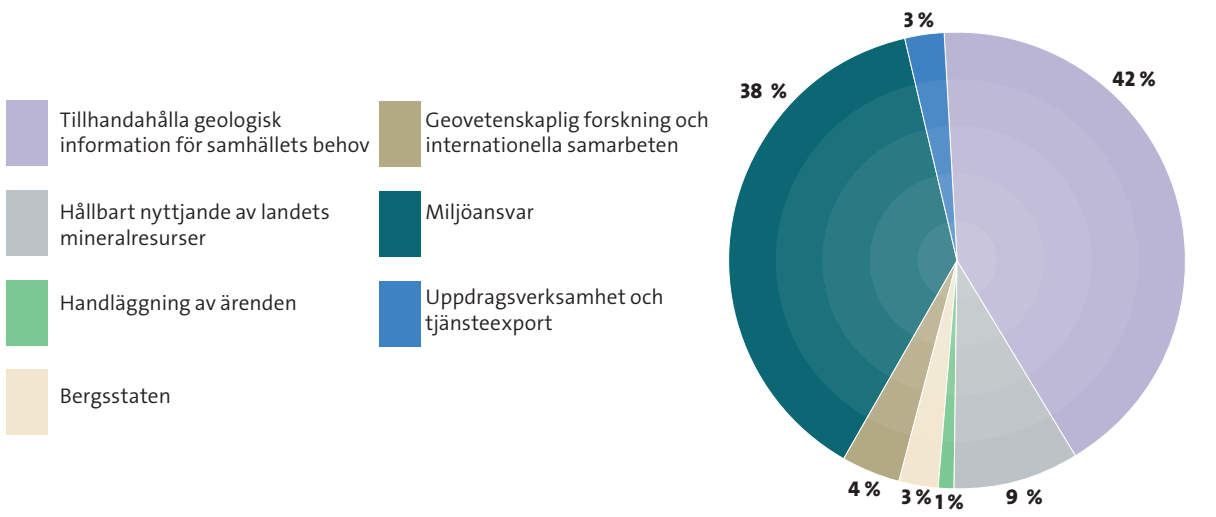

Bergsstaten	Geovetenskaplig forskning och internationella samarbeten	Miljöansvar	Uppdragsverksamhet och tjänsteexport	Summa
12 686	8 880	7 558	0	203 175
0	0	13 891	0	13 891
0	0	75 172	0	75 172
256	720	1 923	13 874	25 427
51	6 697	56 708	0	79 618
6	6	11	0	114
12 999	**16 303**	**155 264**	**13 874**	**397 398**
-12 999	**-16 303**	**-145 500**	**-13 467**	**-387 227**

sierade projekt. Målet är att år 2020 finansiera 10 procent av den totala tillgängliga tiden på detta sätt.

Den särskilda satsningen på Intressenter och kommunikation har gjort att även omvärlds- och intressentanalys är en integrerad del i den årliga verksamhetsplaneringen. Via intressentdialogen förtydligas intressenternas krav och behov och utgör underlag för prioriteringar och målstyrning av verksamheten samt utgör underlag vid översyn och revidering av verksamhetsstrategin.

Satsningen på det gemensamma målet Informationshantering har inneburit ett omfattande arbete med att förvalta och utveckla insamlad information i syfte att öka tillgänglighet och användning. Arbetet är en del av de strategiska satsningar avseende förändringar som behövs för att effektivt kunna producera, förvalta och tillhandahålla geologisk information samt skapa förutsättningar för en effektivare organisation och förbereda för en ökad digitalisering av myndighetens processer.

Ett arbetssätt med systematiska samhällsekonomiska analyser och effektuppföljningar har införts. Inför nya satsningar, till exempel större karteringsprojekt, analyseras de förväntade effekterna för intressenterna och för miljön. Analysen hjälper oss och våra uppdragsgivare att fatta välgrundade beslut. Effektuppföljningar görs för ett urval av genomförda verksamheter genom enkäter och intervjuer där intressenter tillfrågas om vilken nytta de haft av SGUs information eller tjänster. Resultaten utgör värdefulla underlag för att utveckla och förbättra verksamheten.

Det gemensamma målet Kvalitet har inneburit satsning på effektivisering av tre prioriterade kärnprocesser; Tillhandahålla geologisk information/expertstöd, Utföra tillståndsprövning (enligt mineral-lagen) samt Utreda och åtgärda förorenade områden. Syftet är att säkerställa att processerna leder till kvalitetssäkrade prestationer och en effektiv verksamhet. En processägare och tillika processledare för Tillhandahålla geologisk information/expertstöd har under året rekryterats externt och processledare för de andra processerna har tillsatts internt. Arbetet med processutveckling fortsätter under kommande år som en integrerad del av SGUs kvalitetsarbete.

Under året har en näringspolitisk strategi utarbetats. Den tydliggör SGUs näringspolitiska uppdrag och utgör en viktig komponent i all verksamhetsplanering samt vid ledning och styrning av verksamheten. Strategin synliggör hur man kan säkra tillgången till framtidens mineral samt säkerställa en hållbar samhällsplanering och konkurrenskraftigt företagande med stöd av den spetskompetens som finns på SGU. Det innebär bland annat en aktiv kommunikation med relevanta intressenter utifrån en näringspolitisk vision, proaktiv information kopplad till beslut med näringspolitiska konsekvenser, samhällsekonomiska analyser inför nya satsningar samt insamlig av statistik och kunskap om branscher av relevans för SGUs verksamhetsområden.

Foto: Therese Winberg/Scandinav

TILLHANDAHÅLLA GEOLOGISK INFORMATION FÖR SAMHÄLLETS BEHOV

Sveriges geologiska undersökning ska tillhandahålla geologisk information för samhällets behov på kort och lång sikt. Myndigheten ska i detta syfte
1. bedriva en behovsstyrd insamling av grundläggande geologisk information, och
2. förvalta och utveckla insamlad information i syfte att göra den tillgänglig och lätt att använda.
(2 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR ATT TILLHANDAHÅLLA GEOLOGISK INFORMATION FÖR SAMHÄLLETS BEHOV (TKR)

	2017	2016	2015
Intäkter av anslag 24 1:8	139 063	128 354	162 240
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av avgifter	7 477	3 162	4 073
Intäkter av bidrag	15 021	23 673	15 610
Finansiella intäkter	69	72	56
Verksamhetens intäkter	**161 630**	**155 261**	**181 979**
Verksamhetens kostnader	**-161 630**	**-155 261**	**-181 979**
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	30	0
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	0	0	0
Lämnade bidrag	0	-30	0
Årets kapitalförändring	**0**	**0**	**0**

INFORMATION AV GOD KVALITET

SGUs geologiska information utgör en betydelsefull del av det svenska samhällets infrastruktur och tillhandahållandet av geologisk information bidrar bland annat till hållbar och effektiv samhällsplanering, att främja företagande och att stärka den svenska konkurrenskraften. Informationen har stor betydelse för säker samhällsplanering, användning av naturresurser, byggande och infrastruktur och miljö- och klimatmål samt utgör viktiga underlag för Generationsmålet och miljökvalitetsmålen liksom flera av målen i Agenda 2030.

Att förse samhället med geologisk information är en del av regeringens näringspolitik och en av SGUs viktigaste uppgifter. Målet är att informationsförsörjningen ska vara av god kvalitet, rikstäckande, långsiktig, stabil och säker. Användningen av den grundläggande geologiska information som SGU tillhandahåller på kort och lång sikt ska öka och komma till nytta hos fler användare och inom fler användningsområden. Genom en behovsstyrd insamling, en effektiv förvaltning av insamlade informationsmängder tillsammans med god kännedom om målgrupper och intressenter fullgörs förutsättningarna för ett ändamålsenligt tillhandahållande av geologisk information på kort och lång sikt. Årets insatser och prestationerna som redovisas för verksamhetsområdet visar hur dessa bidragit till måluppfyllelsen och SGU gör därför bedömningen att under året ha utfört det som krävs för att komma närmare målet.

SGU har även ett antal användarråd för informationsutbyte och diskussion mellan företag, kommuner, organisationer och myndigheter om frågor som rör användningen av geologisk kunskap och information inom respektive samhällssektor. Dessa råd är Bergmaterialrådet, Gruvnäringsrådet, Prospekteringsrådet och Rådet för samhällsbyggnad. Genom SGUs rådsarbete säkerställs såväl intressentdialog som att intressenternas behov beaktas.

INSAMLING MED LÅNGSIKTIG PLAN

En behovsstyrd insamling av geologisk information tillsammans med en effektiv förvaltning utgör förutsättningar för ett ändamålsenligt tillhandahållande av prestationer som tillgodoser samhällets behov. På regeringens uppdrag har SGU därför tagit fram planer för den kartläggande verksamheten avseende perioden 2018–2024 (SGU dnr 31-538/2017). Planerna innefattar kartläggning i form av ny kartering, mätningar, uppgradering, komplettering och kvalitetssäkring av data och information. I rapporten gjordes en behovsanalys som underlag för prioriteringen och den utgör grund för att säkerställa nytta hos fler användare och användningsområden.

I planen är kartläggning av grundvattenmagasin och mätningar av kvalitet och kvantitet i grundvattennätet prioriterat. Kommunernas och andra myndigheters behov av jordarts- och berggrundsinformation är också prioriterat. Denna information stödjer satsningar på bostadsbyggande och infrastruktur, framför allt i storstadsregioner. Andra prioriterade områden är marin kartläggning för identifiering av förorenade områden till havs och havsplanering samt SGUs satsning på malmnära kartläggning i Bergslagen.

En utmaning för SGU är att ha en stabil långsiktig planering samtidigt med en beredskap för att kunna möta förändrade behov i samhället. Utmaningen rör både finansiering och kompetensförsörjning. I rapporten identifieras riskerna med att medfinansiering prioriteras på bekostnad av samhällsnytta. I dag är SGU beroende av ett antal kortsiktiga finansieringsavtal för att klara uppdraget.

Genom insamlingsverksamhet som till exempel kartläggningar, mätningar, analyser, uppdateringar, harmoniseringar m.m. produceras löpande information till SGUs databaser. SGUs produkter (kartor, rapporter, utlåtanden, digitala tjänster m.m.) är prestationer som till stor del bygger på insamlad databasinformation. Insamlingsverksamhetens kostnader är, eller har varit, en väsentlig del av kostnaderna för SGUs prestationer varför dessa redovisas i tabell 2.

Nedan redovisas några av årets större insatser för produktion av geologisk information.

Mineralresurser i Bergslagen

Informationen som samlas in som underlag för mineralnäringen omfattar inte bara de metaller och mineral som i dag bryts i Sverige, utan även kritiska metaller och mineral, samt konfliktmineral. Några av råvarorna är också av betydelse för teknikutveckling och exempel på sådana är kobolt, litium och sällsynta jordartsmetaller.

Under året påbörjades ett projekt i Bergslagen för att samla in berggrundsgeologisk, geofysisk och geokemisk information, i första hand för mineralnäringen. Projektet ska ta fram ny geologisk information med

moderna metoder i delar av Bergslagen. Resultaten från projektet ska bidra till ökad kunskap om malmbildning, visualiserar tredimensionell uppbyggnad av berggrunden, berggrundens fysikaliska och kemiska egenskaper samt information om huvud- och spårelement i moränen. Projektet är behovsstyrt i syfte att även i framtiden kunna hitta nya malmer och mineralförekomster i Sverige.

Under året har två så kallade nyckelområden i närheten av Ludvika och Norberg undersökts. Information om bergarter, omvandlingar, strukturer och prover för litogeokemiska, mikroskop- och petrofysiska analyser har samlats in både från mineraliseringar och från omgivande berggrund. Geofysiska mätningar med olika metoder har genomförts för att kunna bedöma utbredning och djup av bergartsled och mineraliseringar.

Dokumentation av Västmanlands malmer och mineral, inklusive industrimineral har påbörjats, liksom provtagning av morän för analys av huvud- och spårelement. Med fokus på EUs lista för kritiska råvaror har också undersökningar och provtagning inriktade mot sällsynta jordartsmetaller (REE) påbörjats.

Under året har drygt 30 000 linjekilometer (motsvarande ca 6 000 kvadratkilometer) flygburna geofysiska data samlats in. Som ett resultat av dessa nya mätningar kommer bland annat resistivitet- och strömtäthetskartor kunna tas fram, vilka kan användas för att hitta svaghetszoner, vatten i berg och andra elektriskt ledande strukturer.

Markburna tyngdkraftsmätningar har gjorts i området mellan Ludvika, Borlänge, Avesta och Fagersta. Dessa gjordes för att förtäta den regionala tyngdkraftsinformationen, men även för att förtäta informationen över särskilt intressanta objekt. Resultaten av mätningarna gör det möjligt att ta fram bättre modeller av berggrundens beskaffenhet på djupet och totalt har 1 580 mätpunkter samlats in.

Tryggad vattenförsörjning nu och i framtiden

De senaste två åren har låga grundvattennivåer varit ett av de största orosmolnen vad gäller vattenförsörjningen. Redan 2016 upplevde delar av Sverige historiskt låga grundvattennivåer. Ytterligare en torr vinter ledde till att stora delar av landet under våren, sommaren och början av hösten 2017 drabbades av grundvattennivåer mycket under det normala.

Årets särskilda satsningar som gjorts för att öka kunskapen om grundvattenförhållandena kommer att vara till stor nytta för såväl den långsiktiga som den kortsiktiga planeringen i kommuner och länsstyrelser, särskilt avseende vattenskyddsområden och vattenförsörjningsplaner, oavsett om nästa år innebär fortsatt låga nivåer eller inte.

Den helikopterburna geofysiska undersökningsmetoden SkyTEM som SGU har använt under senare år har visat sig effektiv för identifiering av potentiella grundvattentillgångar. Metoden har använts med goda resultat inom stora delar av Gotland och Öland samt inom ett testområde i Skåne. Resultaten har bland annat lett till etablering av en ny kommunal vattentäkt på Gotland samt identifiering av ett antal brunnar med god kapacitet, vilka kan fungera som potentiella reservvattentäkter vid nästa vattenbrist.

Vattenförsörjningen i södra Halland har under året varit särskilt hårt ansträngd. Därför har satsningar på grundvattenundersökningar inom Laholms och

Tabell 2. Kostnader för insamlingsverksamheten (tkr)

	2017	2016	2015
Kartering Barents, avslutad	0	0	13 699
Berggrundsinformation för mineralindustri	10 190	14 202	6 120
Berggrundsinformation för samhällsplanering	5 417	2 587	1 675
Geokemisk information (markgeokemi) för mineralindustri	951	2 614	2 266
Geokemisk information (markgeokemi) för samhällsplanering	0	0	958
Jordartsinformation (inklusive uppdatering av tidigare insamlingar)	7 646	5 986	9 923
Projekt Götalandsbanan, avslutad	0	803	1 819
Grundvatteninformation (inklusive TEM-mätningar)	11 914	10 813	3 296
Maringeologisk information	9 863	10 420	15 689
Tyngdkraftsinformation	798	462	1 542
Flyggeofysisk information	5 882	6 776	7 824
Summa	52 662	54 663	64 811

I årets resultat ingår även kostnader för kompletteringar, uppgraderingar och annan typ av insamling.

Båstads samt Falkenbergs kommuner prioriterats. Samtliga områden har en geologisk miljö som lämpar sig för undersökningar med SkyTEM-metoden. Resultaten indikerar större grundvattentillgångar

Säkrare samhällsplanering

Aktuell och tillgänglig information om jordarternas utbredning och egenskaper är viktiga underlag inom samhällsplaneringen bland annat vid bedömning av grundvattenförhållanden, spridning av föroreningar i mark och grundvatten, markstabilitet, förutsättningar för erosion, byggbarhet och naturvärden. Under året har SGU fortsatt arbetet med att kvalitetssäkra och komplettera äldre jordartsdatabaser vid prioriterade grundvattenmagasin samt i skredkänsliga områden. Några exempel på uppgraderade områden är grundvattenförekomster vid Osby, Lönsboda, Karlskoga, Ludvika-Grangärde, Rättvik, Bispgården, Lagfors, Gimdalen och Harmånger, Tranemo och Gislaved. I Norr- och Västerbotten har kartläggning av sulfidjordar utförts inom två Interregprojekt och bidragit till kvalitetshöjning av jordartsdatabaserna i dessa områden. Denna typ av kvalitetshöjande insamling och uppdatering har gjorts med hjälp av Lantmäteriets höjdmodell åtföljt av begränsade fältinventeringar.

Ett nystartat projekt ”Jordartsgeologisk information södra Kalmar” kartlägger ett av de få kvarvarande områden i Sverige som saknat modern jordartsinformation.

EFFEKTIV FÖRVALTNING

En effektiv förvaltning och utveckling av den insamlade informationen är en förutsättning för att kunna erbjuda en behovsstyrd och användaranpassad åtkomst till informationen både på kort och lång sikt. För att säkerställa en stabil och säker tillgång hos fler användare och inom fler användningsområden har ett omfattande arbete utförts i syfte att förvalta och utveckla insamlad information. Arbetet är ett av SGUs strategiska it-projekt i en flerårig satsning för att genomföra de större förändringar som behövs för att effektivt kunna producera, förvalta och tillhandahålla geologisk information samt öka förutsättningarna för en digitalisering av myndigheten.

PRODUKTER OCH TJÄNSTER

Den insamlade geologiska informationen som lagras i SGUs databaser utgör underlag för framställningen av produkter och e-tjänster. Målet är att användningen av den grundläggande geologiska information som SGU tillhandahåller ska öka och komma till nytta hos fler användare och inom fler användningsområden.

Den tematiska kartvisaren ger en snabb och enkel överblick över SGUs data där informationen kan användas och kombineras med annan lägesbunden information av de användare som så önskar. Tjänsterna är tillgängliga på SGUs webbplats och kan också nås via den nationella Geodataportalen som drivs av Lantmäteriet. Merparten av tjänsterna är publicerade som visningstjänster, vilket möjliggör för externa aktörer att direkt integrera tjänsterna i sina egna system eller skapa nya tjänster.

Årets produktion har skett med betoning på detaljerad berggrunds- och maringeologisk information där grundläggande information tidigare saknats som kartvisare eller visningstjänster. De senaste årens extrema grundvattenförhållanden och behovet av information och data har lett till satsning på förbättrad visualisering av grundvattennivåernas variation över tid. Genom införandet av ytterligare ett format för öppna data har användningsområdet breddats ytterligare. Resultatet är publicering av sex nya eller omarbetade kartvisare. Dessa är: Grundvattengrafer, Maringeologi, Isräfflor, Berggrund 1:1 000 000, Bergets ålder och Berggrund 1:50 000–1:250 000. Därutöver har 51 rapporter och andra publikationer publicerats. Av dessa var 20 geologiska beskrivningar framförallt med fokus på grundvatten och de flesta av dessa ligger i områden som under året drabbats av låga grundvattennivåer. Av övriga rapporter var 13 rapporteringar av uppdrag från regering med allt från förslag till utveckling av verksamheten kring mineralinformation i Malå till förstudie kring behov av ökad information om grundvatten. SGUs periodiska publikationer beskriver statistik kring användningen av naturresurser som ballast, metaller, mineral och torv. Ett flertal rapporter tar upp frågor kring föroreningar i sediment (se tabell 3).

Även tjänster där olika myndigheters information ingår har blivit en del av produktsortimentet. Ett exempel på en sådan produkt är tjänsten ”Risk för vattenbrist” som under året lanserades på SMHIs webbplats och som tagits fram i samverkan mellan SGU och SMHI.

Tabell 3. Antal produkter och e-tjänster som framställts under året

	2017	2016	2015
Kartor och beskrivningar (tryckta eller nedladdningsbar pdf via internet)	31	45	69
Övriga publikationer (t.ex. periodiska publikationer) och SGU-rapporter (tryckta eller nedladdningsbar pdf via internet)	20	27	47
Kartvisare (självbetjäning via internet)	6	5	9
Kartgenerator (självbetjäning via internet)	0	0	3
WMS-tjänster (självbetjäning via internet)	5	4	3
Öppna data (självbetjäning via internet)	0	2*	2
Summa (antal)	62	83	133

* Korrigerad uppgift jämfört med årsredovisning 2016.

Nöjda användare

För att säkerställa att de produkter och tjänster som produceras motsvarar användarnas behov och kvalitet, genomförs systematiska användarundersökningar. Årets användarundersökning visar att åtta av tio anser att det är lätt att förstå innehållet i SGUs produkter och tjänster och nio av tio uppger att SGUs data är användbara, mycket användbara eller oumbärliga i deras arbete. SGUs kundservice får höga betyg för bemötande och hjälp. Sammantaget ger användarundersökningen ett Nöjd kund-index, NKI på 76. I enkäten ges även möjlighet att i fritext kommentera produkterna och tjänsterna vilket är värdefulla synpunkter som tas till vara vid planering av fortsatt utveckling (se tabell 4).

Digitalt först och tillgång dygnet runt

Satsningar på att nå information via e-tjänster är ett sätt att öka såväl spridning som användning av geologisk information. SGUs webbplats är navet i informationsspridningen och har ökat besökarantalet till drygt 2,1 miljoner sidvisningar 2017. Det speglar det stora intresset för grundvattenfrågor under året men den nyhet som fick störst intresse var då Bergmästaren beviljade bearbetningskoncession för utvinning av bland annat silver, guld och bly i Arvidsjaurs kommun. Årets torka och den brist på grundvatten som följde i stora delar av landet har gett ett stort genomslag i alla delar av myndighetens kommunikationsarbete och avspeglas i statistiken för olika kanaler (se tabell 4 och 6).

Även den stora ökningen av nedladdningar av öppna data är tydligt kopplat till det ökade mediala fokuset kring den rådande grundvattensituationen där man regelbundet anropar SGUs öppna data för att ha aktuell information (se tabell 4).

Från webbplatsen länkas besökaren till olika tjänster och nedladdningsmöjligheter av data, kartor och publikationer. SGUs datamängder och förlagsprodukter går att beställa via sökfunktionen GeoLagret. Flertalet produkter går dessutom att ladda ned direkt till den egna datorn eller mobilen. GeoLagret hade ett ökande antal besökare på knappt 17 000 (se tabell 4).

Trots att mycket data finns online är även ärenden till kundservice en viktig kanal för myndighetens kunskap och information. Dataleveranser sker i dag på flera olika sätt genom onlinetjänster, självbetjäning eller öppna data men behovet av service och support finns också. Ärendena tas emot och besvaras i möjligaste mån av första linjen i kundservice, men vid mer komplexa frågor distribueras dessa även till experter för svar. Trots det stora genomslaget i media så har inte frågor till kundservice ökat i lika stor utsträckning vilket kan tolkas som att informationen i många fall varit tillräcklig.

Genomslaget i media har ökat med 43 procent under 2017. Mycket fokus har varit på grundvattensituationen samt tillhörande SkyTEM-mätningar, men även frågor om gruvetablering, föroreningar i sediment och stranderosion har väckt intresse.

Tjänster för olika målgrupper

För att öka och bredda användningen liksom kännedomen om produkter och den grundläggande geologiska information som SGU tillhandahåller anordnas utbildningar, seminarier och temadagar.

Årets satsningar har bland annat innefattat utbildningsinsatser speciellt riktade mot försvarsmakten och länsstyrelserna. Utbildningarna har haft SGUs geologiska kartor och databaser som underlag för att svara på frågor om bland annat framkomlighet, stöd till länsstyrelserna med att upprätta materialförsörjningsplaner genom täkthandläggarträffar samt informationstjänsten ”Låna en geolog”.

”Låna en geolog” är en tjänst som SGU erbjuder

Tabell 4. Användning av produkter och e-tjänster, antal sidvisningar m.m.

	2017	2016	2015
Sidvisningar SGUs webbplats	2 135 365	1 682 379	1 349 028
Sidvisningar Kartvisaren	384 282*	328 310*	287 774
Sidvisningar GeoLagret	16 830	13 757	14 538
Nedladdningar Kartgeneratorn	48 033	49 025	48 010
Nedladdningar Öppna data	51 280	18 991	11 179
Nedladdningar av data inom FUK-tjänsten	8 293	6 314	7 533
Ärendehantering via Kundservice	2 563	2 432	1 971
Användar-undersökningar, NKI	76	**	76

* beräknad uppgift
** Användarundersökning ej genomförd 2016

kommuner, länsstyrelser och andra aktörer, främst inom samhällsplaneringen. Syftet är att informera om SGUs geologiska information och hur den kan användas som underlag i fysisk planering, vattenförvaltning, klimatanpassningsarbete m.m. För att effektivisera tjänsten och för att kunna nå ut till fler intressenter har ett tiotal presentationer med olika teman tillgängliggjorts via youtube. Dessa har visats sammanlagt nästan 7 000 gånger.

Antal besök för Låna en geolog har under året varit lägre än tidigare år. Det beror dels på att berörda målgrupper redan fått generell information och vägledning om SGUs produkter och tjänster dels på att informationen finns åtkomlig via webben. Årets besök har i första hand varit specialiserade på vägledning och information avseende grundvattenfrågor (se tabell 5).

Tabell 5. Låna en geolog. Antal organisationer som nåtts via besök samt kostnader (tkr)

	2017	2016	2015
Länsstyrelse	6	7	2
Kommun	17	34	46
Övrig	3	15	7
Summa	26	56	55*
Kostnader (tkr)	329	616	153**

* korrigerad uppgift jämfört med årsredovisning 2016
** kostnaden är exklusive personalkostnader

KOMMUNIKATION FÖR ÖKAT GENOMSLAG

Grundvattennivåerna under året har varit extremt låga och på många håll har nya bottenrekord noterats sedan mätningarna påbörjades i slutet av 1960-talet. Uppmärksamheten kring vattenbristen har varit stor liksom efterfrågan på information. Därför har informationen om grundvattennivåer, karttjänster och webbsidor utökats tillsammans med filmklipp och månadsbedömningar via webbplatsen och youtube.

Under året publicerades 42 filmer på SGUs youtube-kanal. De är i huvudsak tre olika kategorier av filmer: filmade inslag från arrangemanget i Almedalen respektive Grundvattendagarna samt nyhetsklipp som stödjande material till månadskartan om grundvattennivåer. Filmerna har spridits via SGUs webbplats, i sociala medier och av samverkande parter.

Kommunikationsarbetet har under året fokuserats på att nå ut med kunskap och information om grundvattensituationen med låga grundvattennivåer, varför den uppstått (små nederbördsmängder under vinterhalvåret), hur den utvecklas (nivåerna sjunker under sommaren), och vad som behöver göras (spara vatten). Det har inneburit en kommunikativ samverkan med många andra aktörer från andra myndigheter och organisationer. Gemensamma budskap och svar på vanliga frågor, genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) krisberedskapsorganisation, ökat fokus på sociala medier och filmade inslag varje månad för att följa upp månadskartan. Detta gav en spridningseffekt till mer traditionella media med ett ökat antal artiklar under året i såväl lokala som nationella media och många inslag även inom public service, se tabell 6.

Seminarier och arrangemang

SGU var på plats under Almedalsveckan med det egna undersökningsfartyget Ocean Surveyor i Visbys hamn. Årets arrangemang innefattade fem egna paneldiskussioner samt visningar av Ocean Surveyor samt arrangemang av samverkande myndigheter. Deltagarantalet har ökat stadigt för varje år SGU deltagit i Almedalen

Tabell 6. Kommunikation

	2017	2016	2015
Antal nyheter på myndighetens webbplats	92	136	125
Antal prenumeranter på SGUs nyhetsbrev	9 531	9 220	8 907
Antal pressmeddelanden	12	23	17
Antal online-artiklar i svensk media	1 640	1 149*	561**

* Korrigerad uppgift jämfört med förra året p.g.a. ny sökmetod 2017.
** Uppgiften ej jämförbar med 2016 och 2017 p.g.a. annan sökmetod.

och även betytt mycket ur samverkanssynpunkt med andra myndigheter och departement.

Under året har två arrangemang med fokus på grundvattenfrågan hållits. Ett under våren om grundvattenövervakning samt Grundvattendagarna i november.

SGU deltar även i ett antal andra evenemang som Renare Marks vårmöte, Hack4Sweden, Kartdagarna, Klimatanpassning Sverige och SGIs Kustmöte, branschdagar för Sveriges Bergmaterialindustrier om hållbart nyttjande av sand från havsbottnen och prognoser om framtida ballastbehov etc. Dessa arrangemang är viktiga som en kanal för kunskapsspridning men även för omvärldsbevakning samt att möta och få feedback från användarna.

SGU har varit medarrangör till ett heldagsseminarium om behoven av en bättre undermarksplanering. Seminariet var en del i förstudien ”Storstadsutveckling – behov av undermarksplanering”, som utförts av SGU och Trafikverket i samverkan, och med stöd av Boverket på initiativ av regeringens Miljömålsråd.

Geologins Dag är en ideell förening och Sveriges största temadag om geovetenskap. SGU leder föreningens kansli samt deltar i styrelsearbetet i syfte att sprida kunskap om geologi. Under året ökade antalet arrangemang från 56 till 59 och antalet besökare från 5 800 till 7 800 (bedömd siffra från arrangörer). Geosektionen inom Naturvetarna utnämnde Geologins Dag till Årets Geolog 2017 med följande motivering: ”Föreningen Geologins Dag har en stor samhällsnytta genom spridning av geologisk kunskap till alla och envar som är intresserade”.

REMISSYTTRANDEN GER VÄGLEDNING

Som expertmyndighet för frågor som rör Sveriges geologiska beskaffenhet och mineralhantering svarar SGU genom remissyttranden på frågor och ärenden som kommer från länsstyrelser, kommuner, andra myndigheter, departement samt Mark- och miljödomstolen. Antalet inkomna remisser har ökat under en lång rad år och i 2017 års regleringsbrev hade SGU ett uppdrag att redogöra för hur antalet besvarade remisser och resursanvändningen för att hantera dessa ska minskas väsentligt till 2018. Uppdraget rapporterades till regeringskansliet i april i år (dnr 21-2925/2016)

Som ett första led i att närmare analysera konsekvenserna av ett minskat antal besvarade remisser, skickades en enkät till handläggare på länsstyrelser som arbetar med frågor kring materialtäkter eller vattenskyddsområden. Svaren visade att SGUs yttranden är uppskattade och utgör viktiga beslutsunderlag samt att geologisk kompetens inte är högt prioriterad på länsstyrelserna. För att ytterligare följa upp nyttan med remissvaren har SGU under året genomfört en effektutvärdering av yttranden avseende bergtäktsärenden. Resultaten visar att SGUs yttranden är av stor vikt, speciellt i de fall de är specifika. Även arbetet med checklistor får gott betyg. Resultatet kommer att användas för att ytterligare utveckla vägledningen för täkter.

Under året har 60 procent av alla inkomna remisser hanterats med ett standardsvar som hänvisar till vägledning eller checklista på webben eller att vi avstått från att yttra oss. För att fortsätta denna effektivisering med bibehållen samhällsnytta behövs, utöver remissyttranden, andra vägar identifieras för att kunna påverka samhällsprocesserna i ett tidigare skede och därmed få ännu bättre samhällseffekt. Det görs bland annat genom att tillhandahålla mer generell vägledning till prövningsmyndigheter och verksamhetsutövare. Under 2017 har en uppdaterad checklista om vattenskyddsområden och två helt nya checklistor för geologiska underlag för kommunernas översiktsplaner och infrastrukturplanering (se tabell 8) lanserats. Trots att antalet inkomna remisser har ökat så har ovanstående åtgärder minskat tiden och därmed kostnaden för remisshanteringen med nästan två miljoner kronor. Detta motsvarar minskad handläggningstid med cirka en tredjedel jämfört med tidigare år (se tabell 7).

Tabell 7. Antal besvarade remisser per remisskategori samt kostnader (tkr)

	2017	2016	2015
Naturskydd och reservat	288	310	180
Översikts- och detaljplanering	139	95	103
Infrastruktur (vägar, järnvägar, ledningar och rör m.m.)	222	232	156
Torvtäkter	16	31	38
Sand-, grus- och bergtäkter	187	194	227
Grundvattenfrågor	156	132	162
Vindkraft	15	22	45
Marina frågor	19	25	25
Miljöfrågor	42	35	32
Forskningsfartyg	69	54	69
Departementsärenden	29	31	13
Gruvverksamhet	12	5	6
Övriga	27	22	19
Totalt	**1 221**	**1 188**	**1 075**
varav specifikt yttrande inom sakområde	483	**	**
varav hänvisning till checklista	265	**	**
varav avstår från yttrande	473	**	**
Kostnader remisshanteringen*	4 044	6 030	5 810

* inklusive produktion och uppdatering av checklistor.
** uppgift saknas, mätning påbörjad 2017.

Tabell 8. Antal checklistor, vägledningar och rekommendationer kopplade till frågor som är vanligt förekommande inom remissverksamheten

	2017	2016	2015
Checklistor*	3	0	3
Vägledningar	0	0	1
Rekommendationer	0	0	1

* inkluderar även antalet uppdaterade checklistor

VATTENFÖRVALTNING

Vattenförvaltning i Sverige bedrivs enligt EUs ramdirektiv för vatten i vattenförvaltningsförordningen. Direktivet innebär att samma regler gäller för alla och att bedömningar av vatten görs på samma sätt för hela den europeiska gemenskapen.

SGU har inom den svenska vattenförvaltningen ett föreskrivande och vägledande ansvar. Därutöver tillhandahålls expertstöd i grundvattenfrågor, samverkan med vattenmyndigheter, länsstyrelser, andra statliga myndigheter och regeringskansliet. SGU tillhandahåller vidare data till vattenmyndigheterna, både vad gäller relevant geologi och vattnets kvalitet och kvantitet vilket innebär insamling av data, genomförande av stora dataleveranser samt drift av databaser.

I grundvattenfrågor representerar SGU Sverige inom ramen för Europakommissionens CIS-arbete, framförallt inom ramen för *Working group on groundwater*. Deltagande i gruppens arbete ger värdefull insyn i andra länders arbete med direktiven och bidrar till större samförstånd i tolkningsfrågor mellan medlemsländerna.

Under 2017 meddelade SGU en föreskrift med tillhörande allmänna råd med stöd av bemyndigandet i ”Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön”. Föreskriften och de allmänna råden reglerar på vilket sätt förvaltningsplaner och åtgärdsprogram ska redovisas och ersätter två föreskrifter, SGU-FS 2008:1 och SGU-FS 2008:3. SGU har vidare publicerat en vägledning för kartläggning och påverkansbedömning av grundvatten som på ett enkelt sätt förklarar hur man med ett konceptuellt tänkande kan beskriva grundvattenförekomster och mänsklig påverkan på dessa.

Ett viktigt komplement till miljöövervakningsprogrammen är insamling av information om råvattenanalyser från Sveriges vattentäkter till det så kallade Vattentäktsarkivet. I databasen finns grundläggande information om allmänna anläggningar och större enskilda anläggningar för dricksvattenförsörjning (vattenverk och vattentäkter). Informationen används av länsstyrelser, myndigheter, kommuner, forskare och konsulter för till exempel kartläggning och riskbedömning av grundvattnet. Årligen levereras information om Sveriges vattentäkter till Vattenmyndigheterna. Databasen har under 2017 utökats med cirka 23 000 råvattenprov och det finns nu totalt 979 000 vattenprov i databasen.

Inrapporteringen av råvattenvattenanalyser sker på frivillig väg och SGUs möjligheter att reglera och styra insamlingen är därmed begränsade. SGU har under

några år aviserat att den frivilliga rapporteringen innebär kvalitetsbrister som begränsar hur data kan användas i olika bearbetningar och rapporteringar.

Tabell 9. Kostnader för SGUs arbete med vattenförvaltning (tkr)

	2017	2016	2015
Föreskrifter, vägledning, expertstöd, m.m.	4 277	3 934	4 658
Drift och leveranser till och från Vattentäktsarkivet	1 955	2 067	1 616
Totalt	6 232	6 001	6 274

Foto: Peter Westrup/Scandinav

HÅLLBART NYTTJANDE AV LANDETS MINERALRESURSER

Sveriges geologiska undersökning ska verka för att skapa goda förutsättningar för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser och för att främja hållbar tillväxt och företagande inom sektorn. I uppgiften ingår bland annat att marknadsföra Sverige som prospekteringsland och tillhandahålla vägledning och prospekteringsinformation till företag som planerar att prospektera i Sverige.

Myndigheten ska se till att de regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag. ***(3 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)***

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR HÅLLBART NYTTJANDE AV LANDETS MINERALRESURSER (TKR)

	2017	2016	2015
Intäkter av anslag 24 1:8	31 848	36 099	23 811
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av avgifter	1 098	1 140	725
Intäkter av bidrag	1 138	5 388	6 187
Finansiella intäkter	20	21	6
Verksamhetens intäkter	**34 104**	**42 648**	**30 729**
Verksamhetens kostnader	**-34 104**	**-42 648**	**-30 729**
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	0	0
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	0	200	200
Lämnade bidrag	0	-200	-200
Årets kapitalförändring	**0**	**0**	**0**

REGELVERK OCH RUTINER

SGU har ett bemyndigande i mineralförordningen att meddela föreskrifter rörande tillämpningen av mineral-lagstiftningen. Föreskrifternas ändamålsenlighet avseende tillämpningen av minerallagstiftningen ses över kontinuerligt och innehållet revideras vid behov. Årets översyn har inte föranlett några revideringar eller nya föreskrifter (se tabell 10).

Det regeringsuppdrag som SGU genomfört tillsammans med Naturvårdsverket i syfte att utveckla en strategi för hantering av gruvavfall och göra en bedömning av kostnader och åtgärder för efterbehandling har slutförts (dnr 311-888/2016). I strategin föreslås ett antal åtgärder för att åstadkomma en mer miljömässigt hållbar hantering av gruvavfall. Flera av dem berör förbättringar av regler och rutiner och SGU har åtagit sig att genomföra två av åtgärderna. Det ena handlar om att utreda möjligheterna om att inkludera kostnader för avfallshantering vid prövningen av en fyndighets brytvärdhet. Den andra handlar om att utreda om minerallagens utformning försvårar möjligheterna till sekundär utvinning. Planering av dessa utredningar har påbörjats. Därutöver finns ett antal åtgärder som dels ska utföras av Naturvårdsverket dels måste beredas av regeringen. Några av dessa insatsområden är tydliggörandet av avfallshanteringsplanens roll i prövningen, sambandet mellan avfallshanteringsplanen och den ekonomiska säkerheten, förbättringar av prövningssystemet, uppföljningar av genomförda efterbehandlingar, statistik över gruvavfall etc.

Tabell 10. Föreskrifter inom mineralområdet

	2017	2016	2015
Antal meddelade föreskrifter	0	0	1

DIALOG OCH SAMVERKAN

De åtgärder som regeringen vidtog inom ramen för Sveriges Mineralstrategi har avslutats under året men arbetet fortsätter i andra former. SGU har deltagit i en referensgruppen tillsatt av myndigheten Tillväxtanalys som haft ett regeringsuppdrag ”Uppdrag att kartlägga behovet av metaller och mineral för miljö- och teknikinnovationer” som är nära kopplat till SGUs pågående regeringsuppdrag ”Sveriges möjligheter att utvinna metaller och mineral för miljö- och teknikinnovationer” (dnr 311-2379/2016). I samband med det har SGU bistått Näringsdepartementet i arbetet med att arrangera och delta i ett högnivåmöte om innovationskritiska metaller och mineral på temat *Sustainable value chains for innovation-critical raw materials – a matter of risk management for the EU.*

SGU har också samverkat med Naturvårdsverket om regeringsuppdraget Strategi för gruvavfall (dnr 311-888/2016) och inom ramen för det arbetet samarrangerat dialogmöten med intressenter från näringen, myndigheter och icke-statliga organisationer. Inom ramen för KIC-projektet MineFacts som genomförs i samverkan med bland andra Luleå tekniska universitet och SGUs finska systermyndighet GFC, har dialog hållits med kommuner och andra intressenter i form av ett referensgruppsmöte, och två workshops varav en i Finland.

VÄGLEDNING VID PROSPEKTERING

Som ett led i att tillhandahålla vägledning och prospekteringsinformation till företag som planerar för prospektering i Sverige, tar SGUs kontor i Malå löpande hand om besökare från prospekteringsindustrin i hela världen. Det är ofta vid kontoret i Malå som den första introduktionen i de svenska förhållandena, sker inte bara när det gäller geologin utan också i mineral-lagstiftningen och miljölagstiftningen. Vid kontoret tillhandahålls information om Sveriges malmregioner, geologiska, geofysiska och geokemiska underlag samt borrkärnor och stuffer. Från och med förra året började besöksstatistik i loggningsrummen systematiskt mätas. Under året har en ökad besöksaktivitet noterats vid kontoret, till exempel genom att 30 procent fler bokade dagar av loggningsrummen noterats för 2017 (352 bokade dagar) jämfört med 2016 (263 bokade dagar). Den ökade besöksaktiviteten avspeglar den ökade aktiviteten av prospekteringen i Sverige. Användningen av loggningsrummen, där bolagen med egen personal kan studera borrkärnorna varierar med den globala marknaden för metaller och mineral. För bolagen är det viktigt att under lågkonjunktur förbereda för framtiden. SGUs verksamhet är därför viktig för en långsiktigt hållbar mineralnäring i Sverige, som bland annat innebär att prospektörerna snabbt kan komma igång och öka sin verksamhet när marknaden vänder upp. SGU genomförde under våren ett regeringsuppdrag med syfte att föreslå hur verksamheten vid mineralinformationskontoret kan utvecklas (dnr 21-

2925/2016). Där föreslås bland annat en utbyggnad av borrkärnearkivet, en personalförstärkning om nio tjänster, förbättringar på lokaler och utrustning samt en satsning på en nationell Mineraljakt. Satsningarna behövs för att öka Sveriges möjligheter att möta den ökade internationella konkurrensen inom råvarusektorn.

Nationella borrkärnearkivet som e-tjänst

SGUs samling av borrkärnor vid det Nationella borrkärnearkivet i Malå består av mer än 3 miljoner meter borrkärnor från mer än 18 000 borrhål från hela Sverige. Nya borrkärnor tillkommer kontinuerligt.

Förra året avslutades ett flerårigt projekt med att skanna och digitalisera ett urval av de borrkärnor som finns i det arkivet. De skannade borrkärnorna ägs av SGU och härstammar huvudsakligen från Norrbotten, Västerbotten och Bergslagen. Urvalet täcker många olika mineraliseringstyper i Sverige. Skanningsdata kan användas för mer komplett och effektiv borrkärnsloggning för geologisk kunskapsuppbyggnad, mineralprospektering och malmrelaterad forskning. Prospekteringsbolag, forskare och andra intressenter har tillgång till ett virtuellt arkiv med nya data som kan ge ökad förståelse för berggrunden, fyndigheter och malmer i Sverige. Intresset för arbetet är stort såväl bland prospektörer och forskare, som från geologiska undersökningar på andra håll i världen, SGU är föregångare på området. I portalen hade fram till och med november över 14 305 objekt studerats av 2 220 unika besökare sedan de första data publicerades i februari 2015.

En bättre kunskap om geologiska och malmbildande processer kan i sin tur möjliggöra ett mer effektivt nyttjande av landets mineralresurser. Det digitala borrkärnearkivet erbjuder rådata, högupplösta optiska bilder, färgkodade bilder av olika våglängder, samt delvis processad data där användare själva kan vidareutveckla data och göra egna tolkningar.

I regeringsuppdraget att kartlägga ”Sveriges möjligheter att utvinna metaller och mineral för miljö- och teknikinnovationer” (dnr 311-2329/2016), har SGU kunnat utnyttja skanningsdata för att effektivt välja ut för detta ändamål lämpliga prover för analys och har dessutom processat data till ytterligare en nivå som ett stöd för tolkningen. Data används också i ett internt FoU-projekt för att fördjupa kunskaperna inom nyckelområdet Tjårrojokka från Barentsprojektet.

Publikationer

I SGUs näringspolitiska uppdrag ingår publicering av statistik för brytningen av malm och mineral i Sverige, analyser över den svenska och internationella mineralmarknaden, rapporter om produktionen av ballast samt utredningar relaterade till mineralmarknaden. Under året har de periodiska publikationerna ”Bergverksstatistik 2016” samt ”Grus, sand och krossberg 2016” publicerats.

I publikationen ”Bergverksstatistik” finns, förutom detaljerade uppgifter om svensk malmproduktion, även statistik över produktionen av energitorv, natursten och industriella mineral. ”Bergverksstatistik” omfattar även en sammanställning över de mineralfyndigheter som klassats som riksintresse enligt miljöbalken, samt uppgifter om ansökta och beviljade gruv- och mineralrättigheter (se tabell 11).

Tabell 11. Periodiska publikationer

	2017	2016	2015
Antal publikationer	2	3	2

MARKNADSFÖRING

Att marknadsföra Sverige som prospekteringsland är en av SGUs uppgifter som syftar till att skapa goda förutsättningar för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser och för att främja hållbar tillväxt och företagande inom sektorn. Därför deltar myndigheten årligen i ett antal informations- och marknadsföringsaktiviteter av relevans för uppdraget. Det har under året inneburit deltagande som medarrangör och med egen monter i Framtidens Gruv och Mineral i Stockholm i januari 2017. Evenemanget samlar ledande beslutsfattare från gruv- och mineralindustrin, representanter från myndigheter och finansiella sektorn, universitet och högskolor, kommunala näringslivschefer, politiker på nationell och kommunal nivå samt internationella representanter från EU-kommissionen, ambassader och andra intressenter, exempelvis miljöorganisationer. I likhet med tidigare år deltog SGU med föredrag och monter vid PDAC (*Prospectors & Developers Association of Canada*) som är världens största konferens för prospekteringsindustrin och hålls i Toronto, Kanada, i mars varje år. I samband med konferensen genomfördes, tillsammans Business Sweden och de norska och finska geologiska undersökningarna, en

gemensam nordisk dag. Därutöver deltog SGU i FEM (*Fennoscandian Exploration and Mining*) i Levi i Finland, med monter och föredrag, och vid SGA-mötet i Quebec, Kanada med föredrag. Sammantaget täcker dessa mässor och konferenser in en stor del av den nationella, nordiska och internationella marknaden för prospektering och de viktigaste aktörerna på marknaden. Särskilda insatser för att redovisa arbetet med UNFC har genomförts under året, med föredrag på FNs råvaruvecka i Genève i april, på World Resources Forum i Genève, på EIPs råvaruvecka i Bryssel och vid FEM.

Via webben publiceras åtta gånger per år ett nyhetsbrev med nyheter till prenumeranter från branschen och andra intressenter. Med det följer en sammanställning över utvecklingen av metallpriserna. Det finns även ett nyhetsbrev på engelska, *Exploration Newsletter* riktat till prospektörer, som beskriver läget för branschen i Sverige; under året publicerades två utgåvor.

SVERIGES EXPORTSTRATEGI

Flera av de insatser som beskrivs ovan bidrar till Sveriges exportstrategi. Värdekedjan för den svenska produktionen och exporten av mineralråvaror börjar med de geologiska undersökningar som görs vid och tillhandahålls från SGU till prospekteringsföretag, tillsammans med all den information som tillhandahålls vid Mineralinformationskontoret i Malå och som marknadsförs vid de för området viktiga internationella konferenser och mässor SGU deltar i.

I samverkan med Business Sweden introducerar SGU nya intressenter för investeringar i prospekteringen Sverige, som i sin tur bidrar till att möjliggöra prospektering och på sikt nya gruvor som producerar metaller och mineral för export.

CIRKULÄR OCH BIOBASERAD EKONOMI

SGU ska bistå regeringskansliet i arbetet med samverkansprogrammet Cirkulär och biobaserad ekonomi. Årets insatser har inneburit deltagande i en myndighetsgrupp för frågor relaterade till samverkansprogrammet och som letts av regeringskansliet. Myndighetsgruppen stödjer det av regeringen initierade samverkansprogrammet Cirkulär och biobaserad ekonomi vars syfte är att gemensamt kraftsamla innovationsinsatser för att den biobaserade ekonomins andel ska växa samt främja cirkulära lösningar. SGUs roll är att bidra med information och kunskap om hur olika geologiska resurser kan användas inom en cirkulär ekonomi.

HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN

Sveriges geologiska undersökning handlägger ärenden enligt mineral-lagstiftningen, lagstiftningen om kontinentalsockeln och rennäringslagen (1971:437) samt tar emot uppgifter enligt lagen (1975:424) om uppgiftsskyldighet vid grundvattentäktsundersökning och brunnsborrning.

Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde tillhandahålla underlag för tillämpningen av 3-5 kap. miljöbalken och plan- och bygglagen (2010:900).
(4 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN (TKR)

	2017	2016	2015*
Intäkter av anslag 24 1:8	3 140	3 728	
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	
Intäkter av avgifter	79	112	
Intäkter av bidrag	3	7	
Finansiella intäkter	2	3	
Verksamhetens intäkter	**3 224**	**3 850**	
Verksamhetens kostnader	**-3 224**	**-3 850**	
Intäkter av avgifter som inte disponeras	**0**	**0**	
Medel som tillförts statens budget	**0**	**0**	
Årets kapitalförändring	**0**	**0**	

* Handläggning av ärenden inkluderade år 2015 verksamhetsområde Bergsstaten. Uppdelningen i två verksamhetsområden från och med år 2016 gör att jämförbara data saknas för år 2015.

ANSVARSOMRÅDEN

SGU har ett utpekat ansvar att handlägga ärenden om behörighet att utföra gruvmätning, ärenden enligt lagstiftningen om kontinentalsockeln och ta emot uppgifter om brunnsborrning och undersökningar avseende grundvattentäkter. Myndigheten har även ett ansvar att peka ut områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse och på så sätt tillhandahålla underlag för tillämpningen av 3–5 kap. miljöbalken och plan- och bygglagen.

SGUs ansvar för handläggning av ärenden enligt minerallagstiftningen redovisas i avsnittet om Bergsstaten.

GRUVMÄTARBEHÖRIGHET

SGU förklarar gruvmätare behöriga att utföra självständig gruvmätning efter ett ansöknings- och granskningsförfarande. Behörigheten att utföra gruvmätning kan begränsas till att avse enbart en viss typ av gruva, till exempel dagbrott, eller ett visst område. Det finns i dag knappt 30 behöriga gruvmätare i Sverige.

Under 2017 och även under 2016 har SGU inte mottagit några ansökningar om behörighet för att utföra gruvmätning. Antalet inkomna ansökningar har minskat de senaste åren. År 2015 handlades två ansökningsärenden och båda beviljades (se tabell 12).

Tabell 12. Gruvmätarbehörighet

	2017	2016	2015
Inkomna ansökningar	0	0	2
Beviljade behörigheter	0	0	2
Kostnad i kronor för handläggning	0	0	7 664 *

*Redovisades inte 2015

KONTINENTALSOCKELLAGEN

Enligt myndighetens instruktion ska SGU handlägga ärenden enligt lagstiftningen om kontinentalsockeln. Myndigheten bereder efter särskilt uppdrag från regeringen de ärenden som regeringen beslutar i rörande undersökningstillstånd och utläggande av undervattenskablar och -rör. Utöver detta har SGU ett bemyndigande att fatta beslut i de ärenden som rör sand-, grus- och stentäkt på kontinentalsockeln.

Under året har SGU fått ett uppdrag av regeringen att bereda ett ärende enligt kontinentalsockellagen. Ärendet var vid årsskiftet inte avslutat. Ingen ansökan om tillstånd till sandtäkt på kontinentalsockeln har inkommit till SGU.

Under året har SGU avslutat fem tillsynsärenden enligt kontinentalsockellagen. Dessa gällde undersökningstillstånd, tillstånd till nedläggning av kabel och tillstånd till upptag av bottenmaterial (sandtäkt). Det finns två gällande tillstånd till upptag av bottenmaterial (se tabell 13).

Tabell 13. Antal avslutade ärenden enligt kontinentalsockellagstiftningen samt kostnader

	2017	2016	2015
Beredningsuppdrag från regeringen	0	2	2
Övriga beredningsärenden	3	1	*
Tillsynsärenden	5	3	5
Total kostnad i kronor för uppdrag och ärenden **	147 193	215 193	90 392 ***
Total kostnad i kronor för tillsynsärenden **	75 957	47 842	41 672 ***

* Redovisades inte 2015
** Kostnaden omfattar även ärenden och uppdrag som inte avslutats under året
*** Redovisades på fel rad 2015

RENNÄRINGSLAGEN

I rennäringslagen stadgas den så kallade renskötselrätten som ger samerna rätt att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Detta innebär bland annat att nyttjanderätt på statlig mark ovanför odlingsgränsen samt på renbetesfjällen får upplåtas endast om så kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln. När det gäller täktverksamhet inom dessa områden för uttag av mineraliska ämnen som inte omfattas av minerallagen är det SGU som enligt 32 § rennäringslagen prövar om nyttjanderätt kan upplåtas.

Under handläggningen av en ansökan om upplåtelse av nyttjanderätt ska SGU enligt 4 § rennäringsförordningen samråda med länsstyrelsen och Fastig-

hetsverket. Om myndigheterna inte är ense i frågan om upplåtelse bör ske, ska frågan om nyttjanderätt hänskjutas till regeringen.

Antalet inkomna ärenden enligt rennäringslagen under 2017 var tre stycken. Under året har SGU fattat ett beslut enligt 32 § rennäringslagen (se tabell 14).

Tabell 14. Ärenden om nyttjanderätt enligt rennäringslagen

	2017	2016	2015
Antal avgjorda ärenden	1	2	2
Genomsnittlig handläggningstid (dagar)	640	331	92
Kostnad i kronor för handläggning *	67 176	70 867	20 228 **

* Kostnaden omfattar även ärenden som inte avslutats under året.
** Redovisades inte 2015.

UPPGIFTSSKYLDIGHET VID GRUNDVATTENTÄKTSUNDERSÖKNING OCH BRUNNSBORRNING

SGU tar enligt lagen (1975:424) om uppgiftsskyldighet vid grundvattentäktsundersökning och brunnsborrning emot uppgifter om brunnsborrning och undersökningar avseende grundvattentäkter. Uppgifter om brunnsborrningar samlas i det så kallade brunnsarkivet. Arbetet med att samla in, lagra och tillgängliggöra uppgifter om vatten- och energiborrning i landet är fortsatt prioriterat och efterfrågat. Det totala antalet brunnsuppgifter närmar sig 650 000.

En ny version av webbtjänsten har under året lanserats och andelen brunnsuppgifter som lagras in via webbtjänsten landade 2017 på 54 procent, ungefär samma som föregående år. Intresset för Brunnsarkivets information är fortsatt högt, vilket bland annat avspeglas i antalet besök på SGUs karttjänst Brunnar på SGUs webbplats, 61 126 besök år 2017. Under året har cirka 2 300 stycken förfrågningar inkommit via kundservice.

Under 2017 har 94 grundvattenutredningar lagts till i databasen. Bedömningen är att det finns stora möjligheter att tillgängliggöra fler utredningar och att detta i sin tur skulle vara till gagn för samhället i och med att redan framtagen information lättare kan återanvändas. För att lyckas med att få in fler utredningar krävs dock att frågor som rör sekretess reds ut och kommuniceras tydligt så att såväl VA-bolag som konsulter känner till vilka regler som gäller.

RIKSINTRESSEN – UNDERLAG FÖR TILLÄMPNING AV MILJÖBALKEN SAMT PLAN- OCH BYGGLAGEN

Av 3 kap. 7 § miljöbalken framgår att områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa. Inom sådana områden får kommunerna och de statliga myndigheterna varken planera för eller lämna tillstånd till verksamheter som kan förhindra eller påtagligt försvåra ett utnyttjande av resurserna.

Av förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. framgår att SGU efter samråd med Boverket och länsstyrelsen i skriftlig form ska lämna underlag till länsstyrelserna om områden som är av riksintresse avseende värdefulla ämnen eller material. I förekommande fall hörs även andra myndigheter än Boverket och länsstyrelsen i utredningen.

De underlag (”utpekanden” av riksintresseområden) som SGU beslutar om riktar sig till länsstyrelsen och utgör ett planeringsunderlag som länsstyrelser och kommuner har att ta hänsyn till i den långsiktiga planeringsprocessen. Områden av riksintresse ska tas in i den kommunala översiktsplanen.

Under året har SGU fattat beslut om att utöka riksintresseområdet för dolomitfyndigheten Masugnsbyn.

Foto: SGU

BERGSSTATEN

Inom Sveriges geologiska undersökning finns ett särskilt beslutsorgan som benämns Bergsstaten och som har till uppgift att handlägga ärenden som rör prospektering och utvinning av mineral. Bergsstaten leds av bergmästaren, som beslutar i frågor enligt mineral-lagen (1991:45). Förordning (2012:805).
(13 § Förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR BERGSSTATEN (TKR)

	2017	2016	2015*
Intäkter av anslag 24 1:8	12 686	10 825	
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	
Intäkter av avgifter	256	365	
Intäkter av bidrag	51	57	
Finansiella intäkter	6	6	
Verksamhetens intäkter	**12 999**	**11 253**	
Verksamhetens kostnader	**-12 999**	**-11 253**	
Intäkter av avgifter som inte disponeras	20 717	10 318	
Medel som tillförts statens budget	-20 717	-10 318	
Årets kapitalförändring	**0**	**0**	

* Bergsstaten var år 2015 inkluderad i verksamhetsområde Handläggning av ärenden. Uppdelningen i två verksamhetsområden från och med år 2016 gör att jämförbara data saknas för år 2015.

HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN ENLIGT MINERALLAGSTIFTNINGEN

Bergsstaten är en organisatorisk enhet inom SGU som självständigt prövar ansökningar om tillstånd för undersökning och bearbetning av mineralfyndigheter samt utövar tillsyn över efterlevnaden av minerallagen. Målet är en aktiv och effektiv tillstånds-, tillsyns- och informationsverksamhet som ska möjliggöra undersökning och utvinning av de mineraliska ämnen som omfattas av minerallagen. En viktig uppgift är att ge information och upplysningar till dem som berörs av de ärenden som Bergsstaten handlägger men även till övriga som kan vara allmänheten, myndigheter och massmedier.

UNDERSÖKNINGSTILLSTÅND

Undersökningsarbete (prospektering) får bedrivas inom ramen för ett undersökningstillstånd enligt minerallagen. Bergmästaren beslutar om undersökningstillstånd.

Antalet inkomna ansökningar avseende undersökningstillstånd har, efter några svaga år, återigen kommit upp i den nivå, 227, som förelåg åren närmast före 2013. Antalet gällande undersökningstillstånd är dock fortfarande relativt få.

Av årets beviljade undersökningstillstånd avser flest guld tätt följd av koppar. Därnäst kommer zink, silver och bly. De tillstånd som har beviljats under år 2017 är främst belägna inom Västerbottens, Norrbottens och Dalarnas län.

Intresset har ökat för några av de mineral som är förknippade med batteritillverkning och ny teknik. År 2016 angavs litium som mineral i 24 av de beviljade undersökningstillstånden, vanadin inte i något och kobolt i 10 av tillstånden. Motsvarande siffror för 2017 angav litium i 13, vanadin i 4 och kobolt i 48.

Antalet ansökningar, gällande tillstånd och övrig statistik som rör undersökningstillstånd framgår av tabell 15 och tabell 16.

Bergsstaten har som mål att handläggningstiden för ansökan om undersökningstillstånd och ansökan om förlängd giltighetstid avseende undersökningstillstånd ska vara längst 3 månader respektive längst 2 månader. Målen för handläggningstiderna har de senaste åren kunnat hållas med goda marginaler. Ytterligare faktorer som påverkar handläggningstiderna förutom antalet ärenden är brister i ansökningshandlingarna och behovet av kompletteringar från sökanden. Korta

Tabell 16. Undersökningstillstånd vid årets utgång

	2017	2016	2015
Areal för gällande undersökningstillstånd (km²)	9 427	8 956	10 630
Antal gällande undersökningstillstånd	608	604	665
Antal företag med undersökningstillstånd	82	82	88
Antal privatpersoner med undersökningstillstånd	21	23	31

Tabell 15. Undersökningstillstånd, antal ansökningar och beslut att bevilja

	2017		2016		2015	
	Ansökningar	Beslut att bevilja	Ansökningar	Beslut att bevilja	Ansökningar	Beslut att bevilja
Undersökningstillstånd	227	178	139	119	126	122
Förlängd giltighetstid	96	73	84	80	160	138
Undantag från förbudsår	31	15	17	13	28	23

handläggningstider bidrar till en effektiv verksamhet hos sökandena.

Debatten om prospektering och gruvnäring har intensifierats under de senaste fyra–fem åren. För Bergsstatens verksamhet har detta inneburit att det i varje ärende som avser undersökningstillstånd eller förlängning av giltighetstiden för undersökningstillstånd avsätts mer tid per ärende för att bemöta frågor, synpunkter och att lämna information till fastighetsägare, myndigheter men också till allmänheten och massmedier. Nedlagd effektiv arbetstid och kostnaden för denna mäts kontinuerligt vid Bergsstaten för ärendeslagen undersökningstillstånd och förlängning av giltighetstiden för undersökningstillstånd. Resultatet av mätningarna redovisas i tabellerna 17 och 18.

Ärendetid och handläggningstid för undersökningstillstånden har inte förändrats nämnvärt, däremot har tiderna för förlängning av undersökningstillstånd minskat markant. Anledningen kan vara att det på senare år varit svårt att hitta finansiering till prospektering, vilket lett till kraftigt minskad aktivitet inom de beviljade undersökningstillstånden. För att få en förlängning beviljad krävs att prospektören bedrivit aktiv prospektering och svårigheter med finansiering är inget skäl som kan åberopas vid ansökan om förlängning. Detta har medfört att färre ansökningar inkommit samt att de ansökningar som behandlats, i viss mån, varit mer svårbedömda och i behov av kompletteringar från sökanden.

Tabell 17. Ärende- och handläggningstider för undersökningstillstånd

	2017	2016	2015
Total ärendetid för undersökningstillstånd*	86	78	82
Handläggningstid för undersökningstillstånd**	16	20	23
Total ärendetid för förlängd giltighetstid*	70	71	57
Handläggningstid för förlängd giltighetstid**	22	48	32

* Med total ärendetid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att ärendet inkom fram till beslutsdag.
** Med handläggningstid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att sista komplettering i ärendet inkom fram till beslutsdag.

Tabell 18. Nedlagd effektiv tid för beslut om undersökningstillstånd och förlängning av undersökningstillstånd

	2017	2016	2015
Effektiv tid i timmar per beslut	19,6	21	26
Kostnad i kronor per beslut	15 504	14 884	15 543

BEARBETNINGSKONCESSION

Verksamhet som avser gruvdrift måste föregås av en tillståndsprövning avseende bearbetningskoncession enligt minerallagen. Ansökan om beviljande av bearbetningskoncession prövas av bergmästaren.

Den 22 februari 2016 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen dom i mål nr 2047-14 avseende rättsprövning av beslut om bearbetningskoncession för området Norra Kärr K nr 1. Koncessionsbeslutet upphävdes då domstolen fann att en fullständig prövning enligt 4 kap. 2 § minerallagen inte hade skett i och med att prövningen begränsats till att avse endast koncessionsområdet och inte omfattade kommande markanvändning för verksamhetens driftsanläggningar.

Som en följd av domen återförvisades bearbetningskoncessionerna Norra Kärr K nr 1, Eva K nr 1, Viscaria K nr 7 och Kallak K nr 1 genom regeringens beslut den 30 juni 2016 samt Kyrkberget K nr 1 genom regeringens beslut den 24 november 2016 till Bergsstaten för ny behandling. Under år 2017 har Eva K nr 1 beviljats, Kallak K nr 1 har hänskjutits till regeringen och Norra Kärr K nr 1, Viscaria K nr 7 samt Kyrkberget K nr 1 är under handläggning. Mot bakgrund av domen återförvisade regeringen ytterligare två bearbetningskoncessioner till Bergsstaten under år 2017. Ansökan om bearbetningskoncession för områdena Levi K nr 1 och Stekenjokk K nr 1 avslogs i ett gemensamt beslut av bergmästaren den 19 februari 2014, beslutet överklagades till regeringen. Regeringen beslutade den 16 november 2017 att upphäva det överklagade beslutet och lämna tillbaka ansökan avseende Levi K nr 1 och Stekenjokk K nr 1 till Bergsstaten för ny behandling.

Till Bergsstaten har under 2017 inkommit fyra nya ansökningar avseende bearbetningskoncession. Så mycket som tolv ärenden rörande bearbetningskoncession var under behandling vid Bergsstaten vid utgången av år 2017 (se tabell 19).

Tabell 19. Bearbetningskoncessioner, antal ansökningar och beslut								
			2017			2016		2015
	Ansökningar	Beslut	Återförvisade	Ansökningar	Beslut	Återförvisade	Ansökningar	Beslut
Bearbetningskoncession	4	6	2	4	6	5	9	2

Under 2017 beviljades sex bearbetningskoncessioner och en ansökan om bearbetningskoncession hänsköts till regeringen för prövning (se tabell 19).

Följande ansökningar om bearbetningskoncession har beviljats under året.

- Häbbersfors K nr 7 i Skellefteå kommun, Västerbottens län, beviljades för Björkdalsgruvan AB. Indikerad mineraltillgång uppgår till 260 000 ton med en medelhalt om 2,26 gram guld per ton. Antagen tillgång uppgår till 371 000 ton med en medelhalt på 2,49 gram guld per ton.
- Malmberget K nr 7 i Gällivare kommun, Norrbottens län, beviljades för Luossavaara-Kiirunavaara AB. Koncessionen avser järn. Den kända magnetittillgången uppgår till 10 miljoner ton malm med en medelhalt om 44,4procent järn. Indikerad tillgång uppgår till 3 miljoner ton med en medelhalt om 43,4 procent. Känd hematittillgång uppgår till 5 miljoner ton och har en medelhalt järn om 41,6 procent.
- Västansjö K nr 1 i Smedjebackens kommun, Dalarnas län, beviljades för Boliden Mineral AB. Koncessionen avser guld, koppar, zink, bly, järn och silver. Mineraltillgångarna har beräknats till 234 000 ton indikerad mineralisering med en medelhalt om 0,11 gram guld, 30 gram silver, 0,08 procent koppar, 2,27 procent bly och 3,35 procent zink per ton. Antagen tillgång uppgår till 621 000 ton med en medelhalt om 0,13 gram guld, 32 gram silver, 0,26 procent koppar, 3,76 procent zink och 2,11 procent bly per ton.
- Blötbergsgruvan K nr 2 i Ludvika kommun, Dalarnas län beviljades för Nordic Iron Ore AB. Indikerad mineraltillgång beräknas till 7,5 miljoner ton med en medelhalt på 39,6 procent järn per ton.
- Eva K nr 1 i Arvidsjaurs kommun, Norrbottens län beviljades för Copperstone Resources AB. Koncessionen avser guld, silver, bly, koppar och zink. Indikerad mineraltillgång uppgår till 5,16 miljoner ton en medelhalt om 2,39 procent zink, 0,36 procent bly, 0,25 procent koppar, 38 gram silver och 0,96 gram guld per ton.
- Södra Väsmanfältet K nr 1 i Ludvika kommun, Dalarnas län, beviljades för Nordic Iron Ore AB. Koncessionen avser järn. Den kända mineraltillgången uppgår till 5,1 miljoner ton med en medelhalt om 36,7 procent järn. Indikerad mineraltillgång uppgår till 42,9 miljoner ton med en medelhalt om 34,8 procent järn. Antagen mineraltillgång uppgår till 37,8 miljoner ton med en medelhalt om 33,9 procent järn.

Tabell 20. Ärende- och handläggningstider för bearbetningskoncessioner			
	2017	2016	2015
Total ärendetid för bearbetningskoncession avseende nya eller utvidgade gruvor*	1 080	453	941
Handläggningstid för bearbetningskoncession avseende nya eller utvidgade gruvor**	51	45	42

* Med total ärendetid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att ärendet inkom fram till beslutsdag.
** Med handläggningstid avses antal dagar, i medeltal, för de ärenden där beslut fattats under året, räknat från det att sista komplettering i ärendet inkom till fram till beslutsdag.

Följande ansökan om bearbetningskoncession har hänskjutits till regeringen.

- Jokkmokk Iron Mine AB:s ansökan om bearbetningskoncession för området Kallak K nr 1 i Jokkmokks kommun, Norrbottens län, har hänskjutits till regeringen för prövning.

Beslutet att bevilja bearbetningskoncessionen Häbberfors K nr 7 överklagades till regeringen, efter återkallelse av överklagandet beslutade regeringen att avskriva ärendet och koncessionsbeslutet har därmed vunnit laga kraft. Besluten att bevilja Malmberget

K nr 7, Västansjö K nr 1 och Eva K nr 1 har överklagats till regeringen. Beslutet avseende Blötbergsgruvan K nr 2 har vunnit laga kraft. Bergmästarens beslut den 21 december 2017 att bevilja ansökan om bearbetningskoncession för området Södra Väsmanfältet K nr 1 har vid utgången av år 2017 inte överklagats men är överklagbart till den 26 januari 2018.

Antalet gruvor med koncession och brytning i Sverige var 15 vid årsskiftet 2017/2018 varav 14 är metallgruvor.

Reglerna om mineralersättning till staten och markägarna var för brytningsåret 2016 tillämpliga på sammanlagt 15 bearbetningskoncessioner. För den gruvbrytning som skedde på dessa koncessioner under år 2016 beslutade bergmästaren om mineralersättningar i början av år 2017. Den totala mineralersättningen uppgick till 6 332 505 kronor med fördelningen 1 583 127 kronor till staten och 4 749 378 kronor till markägarna.

Handläggningstiden för ansökningar om bearbetningskoncessioner är beroende av i vilken grad det behövs kompletteringar i ärendena, framför allt med avseende på beskrivningen av miljökonsekvenserna. Den totala ärendetiden i koncessionsärendena, från ansökningsdatum till beslutsdatum, eller dag för avskrivning har varit i medeltal 36 månader. När samrådet med länsstyrelsen har avslutats och det föreligger ett komplett beslutsunderlag har Bergsstaten som mål att meddela beslut inom två månader. Handläggningstiderna har varit 1,7 månader (se tabell 20).

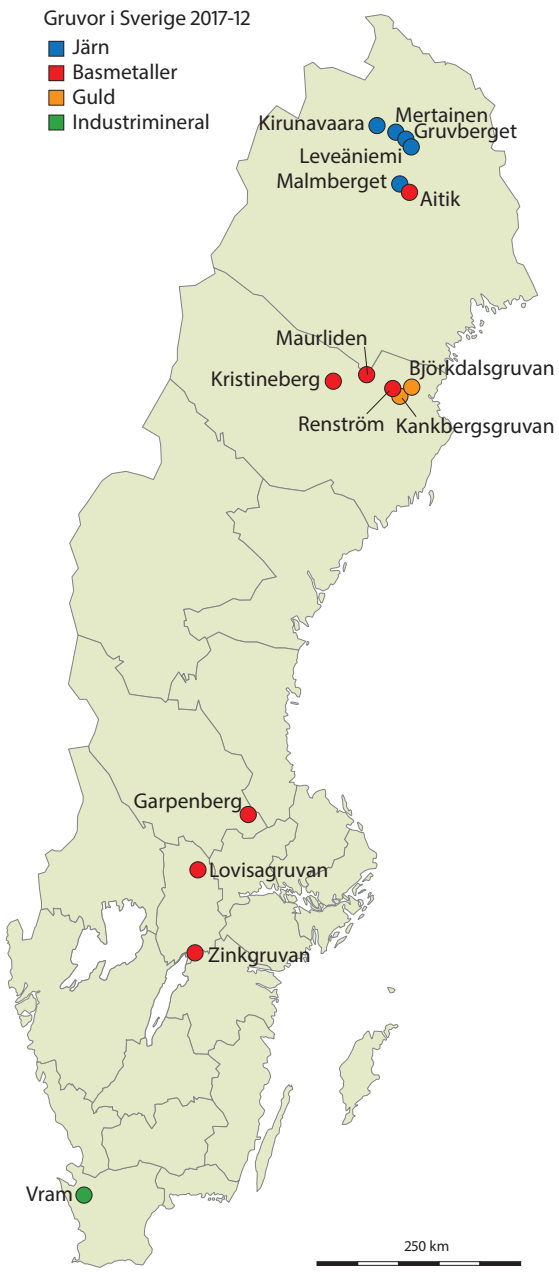

ÖVERKLAGADE BESLUT

I tabell 21 framgår antalet beslut avseende undersökningstillstånd, förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd och bearbetningskoncession som har överklagats under 2015–2017.

Tabell 21. Överklagade beslut, antal

	2017	2016	2015
Överklagade beslut om undersökningstillstånd	42	16	23
Överklagade beslut om förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd	9	2	22
Överklagade beslut om bearbetningskoncession	5	2	1

TILLSYN ÖVER GRUVDRIFT OCH PROSPEKTERING

Alla metallgruvor har besiktigats under 2017. Vid inspektionerna tillämpas en enhetlig arbetsmodell. Modellen omfattar generell information om företaget samt information om gruvverksamheten (produktion, brytningsmetoder samt planer och möjligheter för den fortsatta brytningen), geologi och gruvmätning

(malmreserver, koncessionsgränser och riskanalyser avseende ras) samt fältbesök med särskild tyngdpunkt på vad som kommit fram i punkterna ovan. Från varje gruva i drift tar Bergsstaten vartannat år in så kallat säkringsmaterial som utgörs av aktuella gruvkartor i digital form.

Fyra tillsynsärenden rörande prospektering har aktualiserats under året, ärendena har initierats genom anmälan till Bergsstaten. Tre av dessa ärenden har efter utredning avskrivits från vidare handläggning. Grunden för avskrivningbesluten har varit att uppmärksammade brister har åtgärdats, att anmälan visade sig avse andra borrningsarbeten än prospektering samt att anmälan inte har bedömts föranleda någon åtgärd från bergmästaren.

Det tillsynsärende rörande prospektering som är pågående vid Bergsstaten avser utredning av en anmälan om arbeten inom ett undersökningstillstånd i Dalarnas län. Frågan är om arbeten inom tillståndsområdet har utförts utan gällande arbetsplan och om tillräcklig hänsyn till naturmiljön tagits när arbetena har utförts.

SAMRÅD I ÄRENDEN SOM RÖR UNDERSÖKNINGS- OCH KONCESSIONSTILLSTÅND

Bergsstaten ska redogöra för hur den har tagit om hand rekommendationer som riktas mot Sverige i internationella granskningar i fråga om samråd med samiska företrädare i ärenden som rör undersöknings- och koncessionstillstånd som bergmästaren beslutar om samt hur de förändringar i minerallagen som infördes 2014 gällande utökat samråd och arbetsplaner svarar mot rekommendationerna.

I ett ärende som avser prövning av ansökan om bearbetningskoncession underrättas berörda samebyar i egenskap av sakägare om ansökan och ges möjlighet att lämna synpunkter. Eventuella synpunkter som kommer in till Bergsstaten angående ansökan översänds till länsstyrelsen. Detta görs inför deras yttrande vid det obligatoriska samrådsförfarandet enligt minerallagens bestämmelser avseende tillämpningen av hushållningsreglerna i miljöbalken.

Den 1 augusti 2014 infördes ändringar i minerallagen avseende arbetsplan för undersökningsarbeten. Ändringarna som tillkom avser bland annat vilka uppgifter en arbetsplan ska innehålla, att arbetsplanen ska sändas till bergmästaren när den har blivit gällande och att en gällande arbetsplan även ska sändas till Sametinget om undersökningsarbeten ska utföras inom ett område som avser renskötsel. Det finns inget krav att tillståndshavaren visar bergmästaren att delgivningen av arbetsplanen till berörda sakägare har fullgjorts enligt vad som föreskrivs i minerallagen. Tillståndshavaren har endast skyldighet att sända arbetsplanen till bergmästaren när planen har blivit gällande. Systemet torde inte säkert nog tillgodose att de arbetsplaner som sänds in från prospektörerna till bergmästaren är gällande. Denna rutin, och de övriga ändringar som infördes år 2014 avseende arbetsplaner, har i vart fall inte haft någon märkbar effekt på det antal arbetsplaner per år som efter begäran blir föremål för fastställelse av bergmästaren.

KONTAKT- OCH INFORMATIONSVERKSAMHET

Bergsstaten har en omfattande kontakt- och informationsverksamhet. I det löpande arbetet innebär det kommunikation med sökande, fastighetsägare och andra via telefon, e-post och personliga möten. Intentionen är att i ett tidigt skede av tillståndsprocessen underlätta för parterna att förstå lagstiftningen och dess praktiska tillämpning samt skapa förutsättningar för att få in kompletta och adekvata ansökningar.

Kontakt- och informationsverksamheten innebär också att initiera möten samt delta i möten och konferenser inom sakområdet. Det har bland annat inneburit möte med länsstyrelsen i Dalarna och i Västerbotten, gruvhandläggarträff samt deltagande i workshop om rennäringsfrågor. Syftet med mötena har varit att diskutera såväl generell lagtillämpning som aktuella ärenden samt att få en ökad förståelse för parternas olika uppdrag.

Under året har också undervisning om minerallagen bedrivits för studenter vid Luleå tekniska universitet och vid Lunds tekniska högskola. Undervisningen är en långsiktigt strategisk insats för att höja kunskapsnivån för morgondagens samhällsplanerare och beslutsfattare.

STIFTELSEN HÖGANÄS-BILLESHOLMS AKTIEBOLAGS DONATIONSMEDEL

SGU är förvaltare av stiftelsen Höganäs-Billesholm, vars ändamål är att lämna bidrag till bergmästaren och övrig personal vid Bergsstaten för utveckling i arbetet. Det bokförda värdet av stiftelsens tillgångar vid utgången av år 2017 uppgick till 352 600 kronor. Under

år 2017 har 42 433 kronor delats ut från stiftelsen för kompetensutveckling med mera.

INKOMSTER

Avgifter i samband med tillståndsgivningen enligt minerallagen har under år 2017 uppburits med sammanlagt 19 133 967 kronor. Influtna medel avseende avgifter tillförs statskassan direkt.

Bergsstatens inkomster under år 2017 uppgår totalt till 61 633 kronor varav 19 200 kronor avser ersättningar för information ur mineralrättsregistret och 42 433 kronor utdelning från stiftelsen Höganäs-Billesholm.

Tabell 22. Avgifter

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras – uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr)

	Regleringsbrev – beräknat belopp				
	Avgifter enligt minerallagen	Mineral-ersättning	Försäljning av oljelagringsanläggning	Avgifter enligt 5§ kontinentalsockellagen	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	0	0	0	0	0
Intäkter år 2017*	10 000	1 500	0	0	11 500
Kostnader år 2017	0	0	0	0	0
Årets överskott(+) / underskott (-)	10 000	1 500			11 500
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	10 000	1 500	0	0	11 500
	Utfall år 2017				
	Avgifter enligt minerallagen	Mineral-ersättning	Försäljning av oljelagringsanläggning	Avgifter enligt 5§ kontinentalsockellagen	**Summa**
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	0	0	0	0	**0**
Intäkter år 2017*	19 134	1 583	982	0	**21 699**
Kostnader år 2017	0	0	0	0	**0**
Årets överskott(+) / underskott (-)	19 134	1 583	982	0	**21 699**
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	19 134	1 583	982	0	**21 699**

* Avgifter enl minerallagen: Intäkter överstiger beräknat belopp enligt regleringsbrev med 9 134 tkr. Avvikelsen beror främst på oväntat stor ökning av nya undersökningstillstånd, 227 st, jämfört med det tre senaste åren (2016: 139, 2015: 126, 2014: 150), samt att även flera stora förlängningsansökningar inkom under året.

Försäljning av oljelagringsanläggningar: Under år 2007 slöts avtal med privat köpare om försäljning av fastighet, köparens tillträdesdag var villkorad av att beslut om avstyckning vunnit laga kraft. Frågan har år 2014 prövats i Högsta domstolen och Lantmäteriet har forsatt behandlat ärendet. Avstyckning har beviljats under år 2017 och försäljningen är redovisad mot Inkomsttitel 3312 "Övriga inkomster av försåld egendom". Det har tidigare funnits viss osäkerhet kring affärens fullföljande, varför beräknade intäkter i regleringsbrev har angivits till noll.

Verksamhet gällande oljelagringsanläggningar redovisas under avsnitt Miljöansvar, se sidan 40.

Foto: Therese Winberg/Scandinav

GEOVETENSKAPLIG FORSKNING OCH INTERNATIONELLA SAMARBETEN

Sveriges geologiska undersökning ska främja och stödja riktad grundforskning och tillämpad forskning inom det geovetenskapliga området.
(6 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning ska, i den omfattning som bedöms lämplig utifrån mål och uppgifter i övrigt, medverka i internationellt samarbete och internationella utvecklingsprojekt. Myndigheten ska sträva efter att arbetet medfinansieras av övriga deltagande parter.

Sveriges geologiska undersökning ska även delta i EU-samarbete inom ramen för sitt verksamhetsområde och därvid samverka med myndigheter och organisationer i andra länder.
(7§ förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR GEOVETENSKAPLIG FORSKNING OCH INTERNATIONELLA SAMARBETEN (TKR)

	2017	2016	2015
Intäkter av anslag 24 1:8	8 880	6 617	8 798
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av avgifter	720	524	514
Intäkter av bidrag	6 697	2 406	2 599
Finansiella intäkter	6	4	3
Verksamhetens intäkter	**16 303**	**9 551**	**11 914**
Verksamhetens kostnader	**-16 303**	**-9 551**	**-11 914**
Medel som erhållits från statens budget	5807	5 793	5 806
Medel som erhållits från myndigheter	16	0	62
Lämnade bidrag	-5 823	-5 793	-5 868
Årets kapitalförändring	**0**	**0**	**0**

GEOVETENSKAPLIG FORSKNING

SGU finansierar inom ramen för sitt uppdrag både intern forskning inom myndigheten och genom ett utlysningsförfarande extern forskning. Det externa forskningsstödet uppgår till cirka sex miljoner kronor per år. Det finns ett behov av att fokusera forskningsinsatserna till några utpekade områden för att på bästa sätt utveckla dessa, och för att fylla de kunskapsluckor som är identifierade inom eller utanför SGU. Som stöd för detta har SGU en forskningsagenda där fyra prioriterade forskningsområden för perioden 2015–2020 har identifierats:

1. Grundläggande kunskapsuppbyggnad om Sveriges geologiska förhållanden.
2. Malmbildning och innovativ metodutveckling för lokalisering av djupa mineraliseringar.
3. Hållbar bergmaterialförsörjning.
4. Spridning och spridningsrisker av föroreningar till grundvatten, vatten och mark samt sediment i sjöar och hav.

Stöd till forskning vid universitet och högskolor

SGU stöder tillämpad geovetenskaplig forskning och riktad geovetenskaplig grundforskning vid universitet och högskolor. Syftet med detta stöd är att få fram ny kunskap och nya metoder inom geologin för att bättre kunna tillfredsställa samhällets behov och verka för hållbar utveckling. SGU finansierar huvudsakligen tillämpad geovetenskaplig forskning där annan finansiär saknas. Forskningsrådens finansiering av mer traditionell tillämpad geovetenskaplig forskning om berg, jord och grundvatten har på senare år fått stå tillbaka till förmån för en alltmer specialiserad forskning. Därför har betydelsen av SGUs stöd till forskningen ökat under senare tid.

SGUs råd för forskning och utveckling har till uppgift att göra vetenskapliga bedömningar och prioriteringar av forskningsansökningar samt bedöma innovations- och samhällsrelevansen av projektförslagen.

Under 2017 behandlades 29 nya ansökningar (25 sökande var män, fyra kvinnor) varav sex beviljades (se tabell 23 och 24). Till dessa kommer sju fortsättningsprojekt som beviljats medel på grundval av lägesrapporter. Totalt finansierades 13 forskningsprojekt under 2017, varav fyra forskningsprojekt leds av kvinnor och nio av män. SGUs stöd till geovetenskaplig forskning samt till de universitet som finansierats under år 2017 redovisas i tabell 24.

Tabell 24. SGUs stöd till geovetenskaplig forskning.

	2017	2016	2015
Antal mottagna ansökningar	29	25	25
Totalt ansökningsbelopp (Mkr)	15,7	12,1	14
Antal beviljade ansökningar (nya)	6	5	5
Beviljningsgrad	21 %	20 %	20 %
Antal beviljade ansökningar inkl. fortsättningsprojekt	13	13	14
Totalt utbetalt belopp (Mkr)	5,81	5,79	5,81

Tabell 25. Organisationer med FoU-projekt som finansierades genom SGUs stöd till geovetenskaplig forskning (tkr)

	2017	2016	2015
Uppsala universitet	1 390	1 322	1 270
Lunds universitet	900	600	1 275
Göteborgs universitet	925	975	750
Stockholms universitet	600	1 500	580
Sveriges lantbruksuniversitet	400	0	300
Luleå tekniska universitet	505	0	1 131
Linnéuniversitet	430	650	500
CBI Betonginstitutet	400	400	0
IVL Svenska Miljöinstitutet	257	346	0

Tabell 23. Beviljade forskningsansökningar

	2017			2016			2015		
	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt
Antal ansökningar	4	25	29	5	20	25	6	19	25
Varav beviljade	1	5	6	3	2	5	0	5	5

Forskningsresultatens användning

Effekten av forskningsprojekt och deras användning i verksamheten illustreras genom ett stickprov av tre projekt med olika inriktning, och som slutrapporterats de senaste åren:

- "Det samhällsekonomiska värdet av geologisk information" (2017)
- ”Exploring the physical constraints for thrust emplacement in the Swedish mountain belt” (2017)
- ”Structural evolution, geochronology, hydrothermal alteration and ore characterization at the Falun pyritic Zn-Pb-Cu-(Au-Ag) massive sulphide deposit, Fennoscandian Shield, Sweden” (2016)

”Det samhällsekonomiska värdet av geologisk information” belyste hur geologisk information hanterades av användare, samt vilka synpunkter, förväntningar och önskemål dessa hade på informationen. För SGUs del gav projektet bland annat en insikt att det kan finnas skillnader i hur kvinnor och män uppfattar geologisk information. ”*Exploring the physical constraints for thrust emplacement in the Swedish mountain belt*” gav värdefull information om hur delar av Kaledoniderna uppstod, och påverkar framtida tolkning av densamma. ”*Structural evolution, geochronology, hydrothermal alteration and ore characterization at the Falun pyritic Zn-Pb-Cu-(Au-Ag) massive sulphide deposit, Fennoscandian Shield, Sweden*” gav en förbättrad 3D-modell över geologin i Falun med omnejd, och har bidragit till en moderniserad tolkning över geologin i och kring Falu gruva.

Intern forskning och utveckling

Intern forskning och utveckling är viktig och nödvändig för en myndighet delvis med en utpräglad expertroll. Att fördjupa och utveckla geovetenskapliga kunskapsområden är nödvändigt för SGUs verksamhet och myndighetsutövning. För att den geologiska informationen ska vara användbar i samhällsutvecklingen krävs en kontinuerlig uppdatering och löpande granskning av insamling, hantering, modellering och tolkning av geologisk data. SGUs internfinansierade forskning kan ses som en kvalitetssäkring av just detta.

De geologiska tolkningarna utvärderas och granskas ständigt externt, även på internationell nivå. Detta sker i dag genom effektutvärderingar, externpublicering och så kallade kollegiala bedömningar. Internationella forskningsprojekt beskrivs i tabell 26. Under 2017 har 24 medarbetare varit medförfattare till 40 publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter och böcker där artikeln har genomgått så kallad kollegial bedömning.

INTERNATIONELLA SAMARBETEN

SGUs medverkan i olika internationella samarbeten av utvecklings- och forskningskaraktär är nödvändig för att upprätthålla kompetens och maximera nyttan av geologisk information och kunskap. I huvudsak äger den internationella samverkan rum i Europa, och ofta med bidrag från till exempel EUs Horisont 2020 eller INTERREG.

Under 2017 bedrevs åtta projekt av detta slag, sju st från tabell 24, samt MINLAND (*Mineral Resources in Sustainable Land-Use Planning*) ett projekt som syftar till att ska skapa bättre förutsättningar för en bra balans i frågor som rör markanvändning för att utvinna metall och mineral på ett långsiktigt hållbart sätt. SGU är koordinator för MINLAND.

Stärkt konkurrenskraft för Europa

KIC Raw Materials (*Knowledge and Innovation Community on Raw Materials*) är ett initiativ inom ramen för *European Institute of Innovation and Technology* (EIT). Plattformen omfattar drygt 120 parter från 22 länder. Syftet är att stärka konkurrenskraften i Europa, samt bidra till en hållbar ekonomisk tillväxt, nya arbetstillfällen samt främja och förstärka samarbetet mellan företag, utbildningsinstitutioner, myndigheter och forskningsorganisationer. SGU är associerad partner i plattformen och under året har följande projekt där SGU är delaktig blivit beviljade:

- ARCHUB II – ett nätverksprojekt med fokus på råvaror i det arktiska området.
- GATEWAY II – ett nätverksprojekt för kapacitetsuppbyggnad i Afrika och Sydamerika.
- InnoLOG – ett uppskalningsprojekt för utveckling av skanningsteknik i borrhål i gruvor.
- MineFacts – ett s.k. Wider society learning projekt som syftar till att förbättra dialogen kring prospektering och gruvdrift genom att ta fram och erbjuda faktabaserad information om geologi, prospektering och gruvdrift till kommuner i norra Sverige, Finland och Norge.

Utbildning inom gruvor och miljö

Under året startade PanAfGeo (*Pan-African Support to*

the EuroGeoSurveys-Organisation of African Geological Surveys (EGS-OAGS) Partnership, ett tre-årigt utbildningsprogram i samverkan mellan EuroGeoSurveys (de europeiska geologiska undersökningarnas samarbetsorganisation) och dess afrikanska motsvarighet OAGS, finansierat av EU-kommissionen. SGU leder ett arbetspaket om gruvor och miljö och har under 2017 genomfört två utbildningar, en i Senegal i juli och en i Botswana i november.

Innovationspartnerskap

SGU ska bistå Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i arbetet med det Europeiska innovationspartnerskapet för råvaror. Arbetsinsatserna med att bistå Regeringskansliet varierar beroende på vilka typer av frågor som är på agendan och årets insatser har inneburit representation i arbetsgrupper, så kallade *operational groups*, för frågor som rör råvaruförsörjningen i Europa.

Tabell 26. SGUs medverkan i europeiska projekt som är delfinansierade av EU eller annan extern forskningsfinansiär

Projektnamn	Akronym	Tidsintervall	Projektsyfte
Development of a sustainable exploitation scheme for Europe's Rare Earth deposits	EURARE	2013–2017	Säkerställa EUs industris behov av sällsynta jordartsmetaller.
Prospecting raw materials in the urban mine and mining waste	ProSum	2015–2018	Skapa ett EU-informationsnätverk för inventering av avfallsströmmar som källa för sekundära råmaterial
Combined Heat, Power and Metal extraction from ultra-deep ore bodies 2030	CHPM2030	2016–2019	Utveckla en ny teknik av elektro-metallurgiska processer som konverterar ultradjupa metalliska mineralförekomster till *Ore Body Enhanced Geothermal Systems* där värme, elektricitet och metaller utvinns. En europeisk pilotanläggning ska vara i drift före år 2030.
Vatten och människan i Landskapet	VIMLA	2015–2018	Förbättra vattnets kvalitet i små kustnära vattendrag i Österbotten och Västerbotten, vilka är negativt påverkade av sura sulfatjordar. Svensk-finskt samarbetsprojekt.
Solution for Critical Raw Materials – a European Expert Network	SCRREEN	2016–2019	Bidra till att förbättra Europas strategi för kritiska mineral.
Minerals Intelligence Capacity Analysis	MICA	2015–2018	Syftar till att lansera en kapacitetsplattform rörande råmaterial. SGU deltar som tredjepart genom EGS.
Towards a World Forum on Raw Materials	FORAM	2016–2018	Kommer att utveckla och sätta upp en EU-baserad plattform som utgörs av internationella experter och intressenter som ska utveckla idén om ett världsforum rörande råmaterial och utveckla internationellt samarbete kring råmaterialpolicyr och investeringar. SGU deltar som tredjepart genom EGS.

Tabell 27. Internationella samverkansprojekt (utan externfinansiering)

Projektnamn	Akronym	Projektsyfte
Fennoscandian Ore Deposit/ Industrial Minerals Data-base	FODD/FIDD	Insamling av information om Sveriges, Norges, Finlands och norra Rysslands mineralförekomster. FODD/FIDD innehåller information om var fyndigheten finns, eventuell gruvhistorik, tonnage och gradering med kommentarer om kvaliteten på data, den geologiska miljön och åldern för fyndigheten, malmmineralogi, mineral-iseringstyp, bildningsmodell och källhänvisningar till primära data.
Circum Arctic Ore Deposit Project		Syftar till att sammanställa en metallförekomst-karta/-databas över den arktiska hemisfären, där de geologiska undersökningarna eller motsvarande, för länderna Norge, Danmark (Grönland), Finland, Ryssland, USA, Kanada och Island deltar. Projektet har lanserat en bok under året.
Fennoscandian Geodata Framework	FGF	Samarbete mellan de geologiska undersökningarna i Norge, Finland, Ryssland och Sverige kommer att generera en modern geologisk multi-lager-kartsamman-ställning baserad på varje lands respektive databaser.
The European Atlas of Natural Radiation		Atlasen ska bli en samling av kartor över Europa som visar nivåerna av naturlig radioaktivitet som orsakas av olika källor (radon i inomhusluft, kosmisk strålning, gammastrålning från mark, radionuklider i vatten).
Transparent Underground Structures	TRUST	Omfattar två olika projekt som handlar om användning av geofysiska metoder i urban miljö för att ta fram modeller som kan användas för en effektivare infra-strukturplanering. Övriga nordiska deltagare är Århus universitet, NGI (Norge) och First Quantum (Finland).
Review of the 1:2 500 000 International Quaternary Map of Europe	IQUAME	Projektet är en del av CGMW (Commission for Geological Maps of the World) som är en del av IGC. De flesta geologiska undersökningarna i Europa deltar. Syftet med SGUs deltagande är att svensk kvartärgeologi ska visas väl i den nya kartan.

Foto: Jonas Falk/Scandinav

MILJÖANSVAR

Sveriges geologiska undersökning ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Myndigheten ska samordna uppföljning, utvärdering och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet. Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.
(8 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning ska bidra till att delmålen om efterbehandling av förorenade områden inom miljökvalitetsmålet Giftfri miljö nås, genom att 1) inventera samt genomföra ansvarsutredningar, nödvändiga undersökningar, åtgärder och efterföljande miljökontroll på
områden där staten har ett eget ansvar för avhjälpande och där ingen annan myndighet kan svara för avhjälpande, 2) på begäran av en kommun kunna vara huvudman för saneringsprojekt där efterbehandling sker helt eller delvis med statsbidrag, och 3) samverka med Naturvårdsverket.
(9 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning ska avveckla och miljösäkra statens anläggningar och annan egendom enligt 1 § andra stycket. Myndigheten ska vidare bedriva en miljö- och funktionskontroll av genomförda avvecklingsåtgärder vid dessa anläggningar och det statliga gruvfältet i Adak samt svara för förvaltning av egendomen.
(5 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR MILJÖANSVAR (TKR)

	2017	2016	2015
Intäkter av anslag 24 1:8	7 558	9 354	11 655
Intäkter av anslag 24 1:10	13 891	13 526	9 476
Intäkter av anslag 20 1:4	75 172	82 996	48 170
Intäkter av avgifter	1 923	531	4 004
Intäkter av bidrag	56 708	57 073	72 666
Finansiella intäkter	11	12	8
Verksamhetens intäkter	**155 264**	**163 492**	**145 979**
Verksamhetens kostnader	**-145 500**	**-175 891**	**-132 533**
Intäkter av avgifter som inte disponeras**	982	0	0
Medel som tillförts statens budget	-982	0	0
Årets kapitalförändring*	**9 764**	**-12 399**	**13 446**

*Skillnaden mellan intäkter och kostnader består av en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader, se avsnitt Tilläggsupplysningar.
**Se tabell 22 Avgifter, sidan 32, not 8 och not 31.

MILJÖMÅL OCH HÅLLBARHET

SGUs hållbarhetsstrategi utgör grunden för myndighetens kontinuerliga hållbarhetsarbete. Utgående från resultaten i den regeringsrapport som färdigställdes 2016 sker avstämning av hur myndighetens resultat bidrar till Agenda 2030. Bland annat har en analys genomförts i flera av SGUs regeringsuppdrag av hur resultaten bidrar till Agenda 2030-målen. Inom SGUs hållbarhetsgrupp sker utvecklingsarbete inom olika teman inom hållbarhet. Gruppen ger också stöd till avdelningar och enheter för att implementera hållbarhetsstrategin i verksamhets- och handlingsplaner. Insatserna syftar till att SGUs bidrag till en långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling ska integreras hos alla avdelningar och verksamheter.

Miljömålsarbetet är grunden för den miljömässiga dimensionen av SGUs hållbarhetsarbete. Under 2016 tog SGU i ett regeringsuppdrag fram en genomförandeplan som belyser hur SGU verkar för miljömålen. I den första versionen av planen som varit gällande under 2017 ingår ett 50-tal åtgärder som omfattar en rad olika inriktningar inom SGUs verksamhet. Redovisning av hur de olika åtgärderna bidrar till uppfyllande av miljömålen kommer att ske samlat under 2018. En revidering av genomförandeplanen förväntas ske årligen vid årsskiften för att aktualisera planen. Flera av åtgärderna är av löpande karaktär såsom ”Utredning och åtgärder av förorenade områden” och ”Minskning av SGUs miljöpåverkan”. Andra är av kortare, utredande karaktär. Totalt 20 av åtgärderna ingår också i SGUs åtaganden mot Miljömålsrådet.

Åtgärder som ökar takten i att nå miljömålen

Som ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* deltar SGU i Miljömålsrådet. I rådet ingår chefer för 16 myndigheter och länsstyrelserna med en landshövding som representant. Miljömålsrådet presenterar årligen en lista på åtgärder som myndigheterna åtar sig att gemensamt genomföra för att snabbare nå miljömålen. I tabell 31 sammanfattas SGUs insatser inom åtgärderna till Miljömålsrådet under 2017.

Miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*

SGU har särskilt ansvar för uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet: ”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag”. I mars 2017 redovisades 2016 års resultat för *Grundvatten av god kvalitet* i den årliga uppföljningen (ÅU17) till Naturvårdsverket (ref: Miljömålen: Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2017. Naturvårdsverkets rapport 6749, 2017). Nedan följer en sammanfattning av 2017 års viktigare arbeten för att nå miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* och som kommer att redovisas i den årliga uppföljningen av miljökvalitetsmålen (ÅU 2018).

Grundvattnet har varit i fokus under 2017. Vattenbristen under delar av året skapade en utvidgad diskussion, ökad medvetenhet samt konkreta åtgärder kring grundvattentillgångar och -brist samt för grundvattnets kvalitet. Informationskampanjer och bevattningsförbud är exempel på genomförda åtgärder. Förståelsen för behovet av en förbättrad vattenplanering har ökat. Förstärkta statliga insatser för grundvatten åren 2018–2020 innebär bättre förutsättningar att bedöma utveckling och för att kunna nå av grundvattenmålet. Planering för utökade insatser har inletts vid SGU. Till grund ligger bland annat resultat från regeringsuppdrag avseende grundvattenbildning och grundvattentillgång samt underlag för utökad insamling av grundvattennivådata.

Utveckling av de fem indikatorer för miljökvalitetsmålet som SGU föreslagit inom miljömålssystemet har fortsatt. Grundvattenövervakningen har utökats. Inom Vattenförvaltningen pågår arbetet med statusklassning och påverkansbedömningar. Dataunderlaget är dock fortfarande bristfälligt. Enskilda vattentäkter visar problem framförallt med mikrobiell påverkan och nitrat men även järn, mangan, arsenik och uran. Kunskapen om grundvattenberoende ekosystem har förbättrats genom metodutvecklingsarbete.

Andelen av den totala användningen av ballast som utgörs av naturgrus har fortsatt att minska, men den ökade totala användningen innebär att uttaget har legat still de senaste åren kring 10 miljoner ton per år. Antalet naturgrustäkter fortsätter att minska, tillståndstider kortas och naturgruset används alltmer till kvalificerade ändamål. Planeringsundertag för omhändertagande av material utvecklas.

EFTERBEHANDLING AV FÖRORENADE OMRÅDEN OCH MILJÖSÄKRING AV OLJELAGER

SGU ansvarar för att avveckla och miljösäkra nedlagda beredskapslager för olja samt det nedlagda gruvfältet Adak i Malå kommun. I arbetet med att nå miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö* har SGU ett särskilt ansvar för efterbehandling av förorenade områden. Ansvaret gäller dels statligt förorenade områden där verksamhetsutövaren inte längre finns kvar dels förorenade områden som helt eller delvis saknar ansvarig enligt miljöbalken.

Avveckling av beredskapslager av olja samt gruvfältet Adak

SGU ansvarar för att avveckla och miljösäkra 31 nedlagda beredskapslager för olja samt det nedlagda gruvfältet Adak i Malå kommun där malm med koppar, guld och silver tidigare bröts av Boliden på uppdrag av staten.

Beredskapslagren, liksom gruvfältet Adak, är avvecklade men miljö- och funktionskontroll bedrivs fortfarande löpande för att säkerställa att miljön inte påverkas negativt. Delar av verksamheten är tillståndspliktiga vilket medför att SGU ska följa de villkor som meddelats i respektive tillstånd.

SGU upprättar kontrollprogram efter samråd med tillsynsmyndighet. Resultaten redovisar SGU årsvis. Vid behov genomförs kompletterande åtgärder. Ytterligare krav kan också ställas av tillsynsmyndighet, som utgörs av länsstyrelsen eller kommunen. Under år 2017 redovisades 26 årsrapporter vilket inkluderar samtliga beredskapslager som avledning av vatten sker ifrån samt gruvfältet Adak. Resterade sex beredskapslager är fortfarande under uppfyllnad av inläckande grundvatten och för dessa sker ingen rapportering till tillsynsmyndigheten.

Den metod för miljösäkring av oljelager som SGU valt innebär att säkerställa att grundvattenflödet är riktat in till bergrummet och att det på så sätt inte kan ske någon spridning av oljeprodukter från bergrum. För att upprätthålla inåtriktat grundvattenflöde måste trycknivån i bergrummet hållas lägre än grundvattnet i omgivande berg. Detta kan åstadkommas genom att vattennivån hålls ner med hjälp av pumpning eller genom hydraulisk avledning. Av de anläggningar som SGU ansvarar för så sker detta för flertalet.

Det återstår sex anläggningar som fortfarande fylls upp med inläckande grundvatten. Av dessa är tre, Gånghester, Kristinehamn och Vetlanda nära att fyllas upp. Därför har SGU koncentrerat insatserna för dessa under senare tid.

SGU har också under året, från Mark- och miljödomstolen, fått tillstånd för att avleda vatten anläggningarna Gånghester och Vetlanda.

Vid två före detta beredskapslager; Sala och Junsele, pumpas vatten från bergrum och renas innan utsläpp i recipienten. I Sala sker detta sedan ett flertal år tillbaka och behovet kommer att kvarstå under de närmaste överblickbara åren. I Junsele avslutades reningen under sommaren. Anläggningen fylls nu åter upp av inläckande grundvatten. Hösten 2018 beräknas den hydrauliska avledningen åter vara i drift.

Det pågår även en utredning om problemet med att det i utgående vatten vid vissa anläggningar, tidvis, förekommer oljepartiklar. Med anledning av detta installerades en partikelfälla vid anläggningen i Vetlanda.

Tömning av ett före detta oljelager, Loudden i Stockholm som byggdes av Stockholms stad på uppdrag av Staten, har uppmärksammats efter att frågan har varit vilande i ett tjugotal år. Anläggningen blev inte ordenligt sluttömd när lagringsverksamheten upphörde. Under året har dock SGU låtit sluttömma anläggningen.

I Adak har under året kompletterande grundvattenrör installerats och en utökad provtagning av kemin i vatten och sediment genomförts.

Tabell 28. Miljörapporter avseende oljelager

	2017	2016	2015
Antal levererade årsrapporter	26	26	23

Miljörapporterna avser en redovisning av föregående års miljökontroll.

Framtida satsningar

Under nästa år kommer SGU att genomföra insatser för att rena ett antal anläggningar från kvarvarande petroliumrester. SGU planerar att ytsanera anläggningarna i bland annat Otterbäcken och Gånghester. Vi planerar även fortsätta att installera partikelavskiljare för avlett grundvatten från ett antal anläggningar i landet. SGU planerar även att anlägga kalkdammar vid Adak.

SGU gör bedömningen att kostnaderna under

de kommande åren kommer att motsvara nuvarande nivå. På sikt antas kostnader för tillståndsansökningar och miljösäkringsåtgärder minska. Men satsningar på kunskapsuppbyggnad kring konstaterade problem behöver förstärkas.

Ett område där det finns ett stort behov av ökad kunskap är hur en analysmetodik kopplat till äldre oljeföroreningar bör se ut. Detta då det visat sig att nedbrytningsprodukter av olja inte detekteras med traditionella analysmetoder. Resultaten av dessa satsningar kommer att gagna arbetet med oljeanalyser generellt och inte bara SGUs arbete med de statliga oljelagren. SGU arbetar tillsammans med bland annat Statens geotekniska institut (SGI) i denna fråga.

Statligt förorenade områden (SFO) och utredningar och åtgärder av förorenade områden med statsbidrag (BFO)

I arbetet för att nå miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö* har SGU ett särskilt ansvar för efterbehandling av förorenade områden. SGU ansvarar för statligt förorenade områden (SFO) där staten har ett ansvar som verksamhetsutövare enligt miljöbalkens tionde kapitel och där myndigheten som tidigare bedrivit verksamheten inte längre finns kvar. SGU kan också agera huvudman för utredningar och åtgärder av förorenade områden med statsbidrag (BFO) i de fall då det helt eller delvis saknas ansvar enligt miljöbalken.

SGU följer en process där förorenade områden vid objekt där staten har ett verksamhetsutövaransvar först identifieras. Identifierade objekt inventeras för att fastställa riskklass enligt en generell nationell metodik för inventering av förorenade områden (MIFO). Objekt som faller inom riskklass 1–2 prioriteras för fortsatta utredningar. Utredningar och undersökningar genomförs och resulterar slutligen i en huvudstudie där risker bedöms och åtgärdsförslag presenteras. Därefter genomförs åtgärdsförberedande utredningar och projektering, bland annat i syfte att få en så säker uppgift som möjligt på åtgärdskostnad. Detta gör att våra SFO-objekt befinner sig i olika faser, från identifiering via utredningar till åtgärder och uppföljning.

BFO-objekt är redan inventerade och riskklassade, ofta av länsstyrelsen, och ibland har utredningar också genomförts av någon annan innan SGU tar över som huvudman. Detta gör att SGUs BFO-objekt befinner sig i olika faser, från tidig utredning till åtgärd. SGUs ambition i huvudmannaskapet är att vara huvudman tills åtgärder genomförts och efterföljande kontroller visar att önskat resultat uppnåtts. I sällsynta fall kan utredningarna visa att åtgärder inte behövs eller kan genomföras. I sådana fall avslutar SGU sitt huvudmannaskap innan åtgärdsfasen.

Statligt förorenade områden

Anslagsbelastningen för SFO uppgick 2017 till 75,2 miljoner kronor, att jämföra med 83,0 miljoner kronor 2016 och 48,2 miljoner kronor 2015.

Årets anslag på 90 miljoner kronor för SFO-arbetet möjliggjorde att fortsätta åtgärderna vid det nedlagda impregneringsverket i Åsbro samt att öka satsningarna på åtgärdsförberedelser vid flera av tvätterierna som drivits av den nedlagda myndigheten Förenade fabriksverken. SGU har också kunnat påbörja fler nya utredningar vid mindre objekt, bland annat plantskolor och bekämpningsmedelsförråd.

SGUs pågående utredningar och åtgärder vid objekt följer i huvudsak prioriteringsordningen, störst risk för negativ påverkan på människors hälsa och miljön går först. Tillsynsdrivna objekt kan uppkomma och påverka prioriteringsordningen.

Under året har åtgärder pågått vid sex SFO-objekt (Åsbro, Dunnervattnet, Åkroken, Lillstensjöå, Arvidsjaur, Bodentvätten). Arbetet i Åsbro har under året varit intensivt och markområdena är sanerade med undantag för vissa diken inom området som ska rensas under 2018. Parallellt med åtgärderna på land har undersökningarna i sjön Tisaren utvidgats och resultaten visar på större åtgärdsbehov än vad som tidigare varit känt.

Åtgärderna vid Dunnervattnet, Åkroken och Lillstensjöå har utförts och vid de tre första har åtgärderna genomförts i samarbete med fastighetsägaren Statens fastighetsverk.

Projekterande utredningar inför åtgärder har fortsatt vid de före detta tvätterierna i Boden, Långsele, Alingsås och Hagfors. Projektering inför åtgärder vid före detta Räddningsskolan i Rosersberg, Kårehogens plantskola och Slagnäs bangård pågår också.

Identifiering och efterföljande inventering och riskklassning av objekt har fortsatt. SGU har under 2017 identifierat sex nya objekt. Totalt finns nu 159 SFO-objekt registrerade där staten har ett ansvar som verksamhetsutövare. De nya identifierade objekten har bland annat framkommit i det samarbete som SGU och Sveaskog startade 2016 (se tabell 29).

Tabell 29. Antal utredda och åtgärdade SFO-objekt samt tillgängliggjord yta m.m.

	2017	2016	2015
Antal utredda objekt	5	1	3
Antal objekt där projektering av åtgärd slutförts	5	1	4
Antal objekt där åtgärd pågått under året	6	4	4
Antal åtgärdade objekt	4	2	3
Ytan av den mark som återställts/tillgängliggjorts genom åtgärder (m^2)	33 424	397 165	70 512
Antal innovationsupphandlingar*	1	0	0

* Mätningar påbörjade 2017

Tabell 30. Antal utredda och åtgärdade BFO-objekt samt tillgängliggjord yta m.m.

	2017	2016	2015
Antal utredda objekt	1	3	4
Antal objekt där projektering av åtgärd slutförts	0	2	1
Antal objekt där åtgärd påbörjats under året	2	5	7
Antal åtgärdade objekt	1	2	5
Ytan av den mark som återställts/tillgängliggjorts genom åtgärder (m^2)	44 443	117 775	112 398
Antal innovationsupphandlingar	0	0	0

* Mätningar påbörjade 2017

Utredningar och åtgärder med bidragsfinansiering

SGU tar på sig huvudmannaskapet för BFO-objekt bland annat under förutsättning att Länsstyrelsen beviljar bidrag och att SGU vid den tidpunkten också har egna resurser. Under 2017 har SGU fått in sju förfrågningar och påbörjat arbetet som huvudman för utredningar vid sex objekt (Åryd fd glasbruk, Alsterbro glasbruk, Smålandshyttan glasbruk, Sunne kemiska tvätt och kostympress, Blaikengruvan och Sannebo trä) och som huvudman för åtgärdsförberedelse och åtgärd vid två objekt (Malmens före detta metallfabrik och Hovmantorp före detta glasbruk). SGUs huvudmannaskap för Blaikengruvan omfattar bara omgivningspåverkan. Innan SGU kan gå in som huvudman för åtgärder krävs att en långsiktig fastighetsägare övertar fastigheten efter att konkursboet avvecklats.

Projektering och åtgärdsförberedelser har pågått vid fem objekt, Hultsfreds impregneringsverk, Hultsfreds Batterifabrik, Blekingegatan Helsingborg, Tölö och Ala Lombolo. Objekten i Hultsfred, Tölö samt Ala Lombolo planeras att genomförs tillsammans med ansvariga verksamhetsutövare.

Under året har saneringsåtgärder pågått vid fyra BFO-objekt, Svärtträskgruvan, Hjortsberga före detta sågverk, Lidhults sågverk och Lessebo sågverk. Vid Svärtträskgruvan och Hjortsberga kommer åtgärder att pågå även under kommande år och vid Lidhults sågverk kommer ytterligare åtgärder projekteras innan de kan genomföras. Åtgärderna vid Lessebo sågverk är slutförda (se tabell 30).

Samverkan och utvecklingsarbete för hållbara saneringar

Samverkan med andra aktörer är viktigt för att effektivisera arbetet med efterbehandling av förorenade områden. Tillsammans med Trafikverket och Försvarsmakten, vilka liksom SGU har ett statligt verksamhetsutövaransvar för förorenade områden, bedrivs ett utvecklingsarbete som syftar till att öka användning av alternativ teknik för att minska antalet schaktsaneringar och masstransporter. Under året har samarbete med Sveaskog AB fortsatt för ett samlat grepp om skogsplantskolor och bekämpningsmedelsförråd.

SGU har under året fortsatt teknik- och metodutveckling kopplad till de objekt där det genomförs utredningar och åtgärder. Några av dessa satsningar är:

1. SAFIRE – metod för bedömning av hållbarhet i olika åtgärdsalternativ
2. FRÖN – Innovativ sanering i Glasriket, syftar till att effektivare utreda och åtgärda objekt med liknande föroreningssituation
3. MIRACHL – Övervakning av in situ sanering med geofysiska metoder
4. STOPPFAS – Innovativa tekniker för PFAS
5. HÅLLBAR SOIL MIXING – Sanering och stabilisering av leriga jordar förorenade med klorerade lösningsmedel

Naturvårdsverket, som samordnar arbetet med förorenade områden i Sverige, är en viktig samverkanspartner för SGU, liksom Statens geotekniska institut (SGI) som ansvarar för forskning och utveckling av teknik och kunskap inom området. Tillsammans med Naturvårdsverket har det under året startats ett samarbete för att öka efterfrågan på ny teknik och metodutveckling inom arbetet med förorenade områden.

Ökad åtgärdstakt

SFO-arbetet bidrar till en ökad åtgärdstakt i Sverige. Sedan 2014 har SGUs äskande i budgetunderlag för ökad anslagspost beviljats och har därigenom kunnat genomföra fler och större projekt. För att arbetet ska bli effektivt drivs flera parallella liknande objekt. Arbetssättet gör att leverantörer kan erbjudas samlade uppdrag vilket är resurssparande då gemensam upphandling för flera objekt och gemensamma avstämningsmöten möjliggörs.

Även inom BFO finns en stor potential i att i större utsträckning ta ett samlat grepp inom vissa branscher. Glasbruk och sågverk är exempel där en samlad insats skulle kunna effektivisera saneringsåtgärderna och möjliggöra kostnadseffektivare arbete

Under 2017 har tre samordnade upphandlingar för utredningar för utredningar och sameringsåtgärder vid objekt inom SFO och en samordnad upphandling inom BFO genomförts:

1. Utredningar vid Cisternanläggningar (2 st) + oljelager i bergrum (1 st)
2. Utredningar vid Plantskolor (3 st)
3. Åtgärder vid bekämpningsmedelsförråd (3 st) i Jämtland + maskinverkstad i Arvidsjaur (1 st)

ör att långsiktigt öka åtgärdstakten och effektivisera efterbehandlingsarbetet är det nödvändigt att innovationer och nya metoder används i saneringsarbetet. Att genomföra så kallade innovationsupphandlingar är ett verktyg som SGU använder. Under 2017 har vi genomfört en innovationsupphandling av en saneringsåtgärd vid ett objekt med förorening i grundvattnet.

För att genomföra effektivare utredningar och åtgärdsförberedelser behöver projektmedel enklare kunna omfördelas mellan objekt. Vi ser också en stor potential i att i större utsträckning ta ett samlat grepp inom vissa branscher. Glasbruk och sågverk är exempel där en samlad insats skulle kunna effektivisera saneringsåtgärderna och möjliggöra kostnadseffektivare arbete. Även objekt med föroreningar av klorerade lösningsmedel i mark och grundvatten skulle effektiviseras om de samordnades i större utsträckning.

Under 2017 har vi genomfört en samlad upphandling för tre st glasbruk, vi ser samma effektivisering och resurssparande som för SFO ovan.

Bemyndigande, avsättning och ansvarsförbindelse

SGU har i objekt med pågående utredningar och åtgärder gjort beställningar på bemyndigande för 11,1 miljoner kronor.

SGU har också gjort avsättningar för kommande åtgärder vid Åsbro impregnering till en totalsumma om 2,7 miljoner kronor.

SGU har uppskattat ansvarsförbindelsen för framtida utredningar, åtgärdsförberedelser och åtgärder vid 59 av de 159 SFO-objekten till en kostnad om 415 miljoner kr.

Tabell 31. Åtgärder för att nå miljömålen som SGU deltagit i under 2016 inom ramen för Miljömålsrådets arbete. Åtgärderna ingår även i SGUs Genomförandeplan med åtgärder för att nå miljömålen.

MYNDIGHETSGEMENSAMMA ÅTGÄRDER SOM BESLUTATS 2016 (årtal för genomförande där SGU ansvarar)	**Aktiviteter och uppnådda resultat vid SGU 2017**
SGU ansvarig myndighet	
Materialförsörjningsplanering (2016–2018) Medverkande: SGU, Boverket, Länsstyrelserna och Trafikverket	Samarbete med länsstyrelserna i Uppsala och Stockholms län om förutsättningarna i regionen avseende materialförsörjning. Arbetet kommer att fortsätta under 2018 med information till kommunerna i regionen samt med stöd till andra länsstyrelser.
Bevarande och skydd av källmiljöer (2016–2018) Medverkande: SGU, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Artdatabanken	Arbetet har under året fokuserats på omfattningen av skyddet av källor, aktuell lagstiftning samt förbättrad informationsspridning om källor. Åtgärden och preliminära resultat har under hösten presenterats på konferenser.
Storstadsutveckling – behov av undermarksplanering (2016–2018) Medverkande: SGU, Boverket, Trafikverket	I en förstudierapport ges förslag på åtgärder för att uppnå en bättre och hållbar storstadsutveckling med fokus på undermarken. Undermarken som resurs och risk, hur ser det ut i omvärlden, intressenternas syn på frågan samt styrmedel och drivkrafter belyses i rapporten. Ett seminarium för en bred grupp intressenter genomfördes i november 2017.
Förorenade sediment – samverkan för kunskap och prioritering av åtgärder (2017–2018) Medverkande: SGU, Havs- och Vattenmyndigheten, Länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Statens geotekniska institut	Arbetsgrupp etablerad 2017. Två workshops genomförda med fokus på att skapa en gemensam bild av hur förorenade sediment bör hanteras. Arbete med att se över ansvarsfördelningen för respektive myndighet har inletts. En delredovisning har utförts. Problemställningar och förslag på lösningar anges och behovet av samverkan mellan olika aktörer poängteras.
Klassning av isälvsavlagringar som värdefulla natur- eller kulturmiljöer (2017–2019) Medverkande: SGU, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet	Arbetet med åtgärden inleddes under slutet av 2017. Under 2018 kommer en sammanställning över natur- och kulturvärden kopplade till naturgrusavlagringar att tas fram samt kriterier för att bedöma deras naturvärden. I åtgärden ingår även att visa på exempelområden för natur- och kulturvärden på naturgrusavlagringar.
SGU deltagande myndighet	
Plattform för hållbar stadsutveckling Ansvarig myndighet: Boverket	Deltagande i plattformens konferens i december.
Förstudie om vägledning om miljöbedömningar och vägning av olika samhällsmål Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket	Deltagande i årets diskussioner kring vägledningen utifrån SGUs ansvarsområden. Åtgärden avslutades under 2017.
En samordnad plan för genomförande av åtgärder enligt havsmiljöförordningens åtgärdsprogram Ansvarig myndighet: Havs- och vattenmyndigheten	Deltagande vid samverkansmöte med berörda åtgärdsmyndigheter. Lämnat underlag till HaVs planeringsdokument ”Gemensam planering för genomförandet av vatten- och havsmiljöförvaltningens åtgärdsprogram”. SGU ingår i de föreslagna temagrupper som ska samverka kring olika frågor, till exempel om dricksvatten.

Nationell samverkan – åtgärder mot PFAS-spridning i ytvatten, grundvatten och dricksvatten Ansvarig myndighet: Livsmedelsverket	Nätverket är etablerat och främst sker informationsspridning från respektive myndighet. Frågeställningar diskuteras som hur berörda myndigheter kan arbeta mer effektivt.
Kostnadseffektivt vattenskydd Ansvarig myndighet: Trafikverket	Genomgång av Trafikverkets förslag till uppdaterad handbok för vattenskydd kring väg och järnväg.
Övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark: sektorsövergripande samarbete för att gynna biologisk mångfald, landskapets gröna infrastruktur och ekosystemtjänster Ansvarig myndighet: Jordbruksverket	Fokus i arbetet legat på metoder, upplägg och avgränsning kring brynmiljöer. Slutrapport redovisas i början av 2018. SGU bidrar med synpunkter på geologiska och hydrogeologiska frågeställningar.
Samverkansåtgärd om Grön infrastruktur Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket	Deltagande i myndighetsgruppen för dialog och samverkan kring arbetet med grön infrastruktur.
Regional landskapsanalys Ansvarig myndighet: Trafikverket	Inget deltagande i några aktiviteter.
Initiativ till myndighetssamverkan kring frågor som rör hållbar utveckling i förhållande till barn och unga Ansvarig myndighet: Konsumentverket	Deltagande i nätverket ”Myndighetsnätverk för barn- och ungdomsfrågor” samt samrådsmötena (cirka två per år). SGUs deltagande innebär framför allt bevakning av om det finns samordningseffekter och initiativ där SGU kan bidra.
En nationellt gemensam planering för genomförande av vattenförvaltningsförordningens åtgärdsprogram Ansvarig myndighet: Havs- och vattenmyndigheten	Deltagande i samverkansmöte med berörda åtgärdsmyndigheter. Lämnat underlag till HaVs planeringsdokument ”Gemensam planering för genomförandet av vatten- och havsmiljöförvaltningens åtgärdsprogram”. SGU ingår i de föreslagna temagrupper som ska samverka kring olika frågor, till exempel om dricksvatten.
Miljökrav vid upphandling för efterbehandling av förorenade områden Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket	Ett möte har hållits under hösten tillsammans med Trafikverket, Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Åtgärden kommer att inrikta sig på att identifiera vilka miljökrav som är relevanta att ställa i ebh-projekt och då ta stöd av Trafikverkets nya miljökrav som kommer att träda i kraft 2018.
Hälsa som drivkraft i miljömålsarbetet och för hållbar utveckling Ansvarig myndighet: Folkhälsomyndigheten	Deltagande i samverkansgrupp angående bidrag till Folkhälsomyndighetens rapport: ”Definitioner, ramverk och uppföljningssystem för miljörelaterad hälsa i Sverige - en sammanställning inom ramen för Miljömålsrådet” som utgör en utgångspunkt för vidare arbete 2018.
Ta fram vägledning/information om livscykelanalyser för byggnadsverk och genomföra dialog med bygg- och fastighetssektorn Ansvarig myndighet: Boverket	Deltagande i referensgrupp om LCA vägledning. Analyser visar att produktskedet inbegripande bland annat utvinning och bearbetning av råmaterial till byggprodukter står för en stor del av klimatpåverkan. SGU kan bidra med resonemang kring råvarutvinning.

SGUs egna åtgärder	
Kunskapsinhämtning och metodik för bedömning av grundvattenberoende ekosystem (2016–2018)	En rapport som berör bedömningsgrunder har tagits fram och en vägledning, främst riktat mot vattenförvaltningen, har publicerats av SGU.
Metodik för kartläggning av föroreningsproblem i grundvatten (2016–2018)	En metodbeskrivning har presenterats för att kartlägga och bedöma påverkan på grundvatten som utvecklats till en publicerad vägledning för användning inom vattenförvaltningen.
Insamling och utvärdering av vattenanalyser från enskilda brunnar (2016–2018)	Totalt har ca 53 000 prov tagna under åren 2007–2016 från brunnar anlagda i jordlager och berggrund inlagrats i databas vid SGU och utvärderingar har inletts.
Gruvavfall – efterbehandling och resurs (2016–2017)	Regeringsuppdrag redovisat september 2017 där SGU och Naturvårdsverket gemensamt har tagit fram ett förslag till strategi för hantering av gruvavfall.
Data om gruvnäringens miljöpåverkan (2016–2018)	"Miljörapporter från pågående gruvverksamheter har samlats in, sammanställts och utvärderats. En mall för uppgiftsinhämtning har tagits fram.
Yttre miljö – direkt påverkan (2016–2018)	Koldioxidutsläppen från tjänsteresor har minskat med 3 procent under 2016 genom ökat antal resfria möten, och elförbrukningen vid huvudkontoret har minskat med 5 procent tack vare successivt byte till LED-lampor.
Intern utbildning om miljömål och hålbarhet (2016–2017)	Kompletterande utbildningar har genomförts och åtgärden avslutas.
Höja kvaliten i SGUs miljökemiska sedimentdatabaser (2016–2018)	Arbetet har inletts med att granska kemiska ämnen och resultatdubbletter för att kunna koppla miljöövervakningsdatabasen mot ett nationellt ämnesregister, som Naturvårdsverket utvecklar. Miljöövervakningsdatabasen har uppdaterats för möjligheten att ta in fler parametrar kopplade till respektive prov.

Foto: Mauro Grigollo/iStockphoto

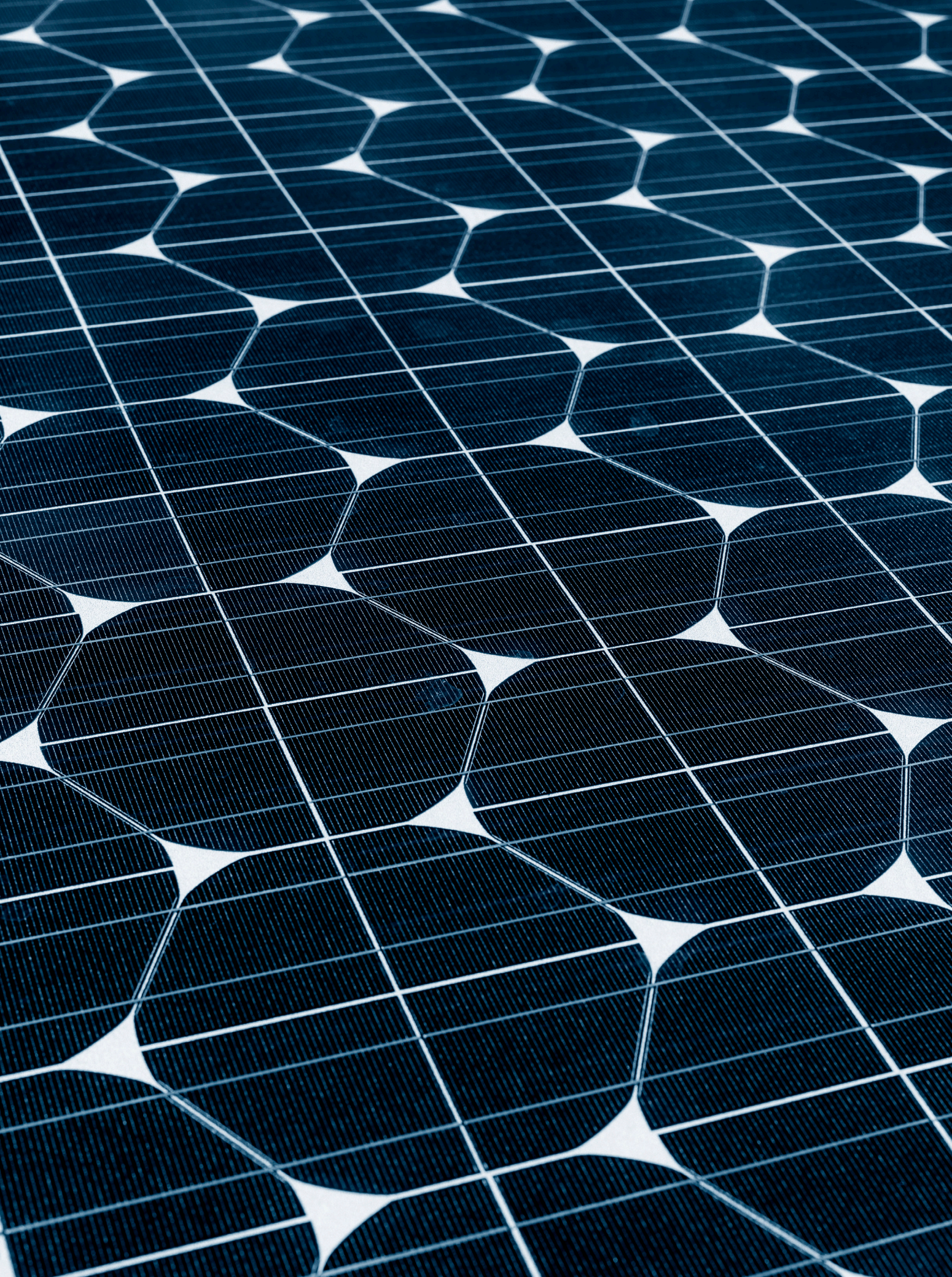

UPPDRAGS-VERKSAMHET OCH TJÄNSTEEXPORT

Sveriges geologiska undersökning får mot avgift bedriva uppdragsverksamhet såsom att
1. tillhandahålla konsulttjänster inom sitt expertområde,
2. bedriva miljöövervakning,
3. tillhandahålla utrustning och datalagring,
4. bedriva kurser och utbildningar, och
5. tillhandahålla tjänster avseende myndighetens dokumentation.

Myndigheten får bara åta sig uppdrag i den omfattning som myndighetens verksamhet tillåter. Uppdragsverksamheten får inte heller komma i konflikt med myndighetens verksamhet.

Uppdragsverksamheten ska ha nära samband med myndighetens uppgifter i övrigt och bidra till en ökad samverkan med andra myndigheter.
Myndigheten ska undvika att konkurrera med privata aktörer.

Myndigheten får besluta om avgifternas storlek och får disponera inkomsterna.
(10 § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

Sveriges geologiska undersökning får mot avgift bedriva tjänsteexport som är direkt kopplad till myndighetens verksamhetsområde och som ligger inom ramen för det uppdrag som anges i denna instruktion eller i annan förordning. Myndigheten får besluta om avgifternas storlek och får disponera inkomsterna.
(10a § förordning (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning)

INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR UPPDRAGSVERKSAMHET OCH TJÄNSTEEXPORT (TKR)

	2017	2016	2015
Intäkter av anslag 24 1:8	0	0	0
Intäkter av anslag 24 1:10	0	0	0
Intäkter av anslag 20 1:4	0	0	0
Intäkter av avgifter	13 874	13 461	11 637
Intäkter av bidrag	0	0	0
Finansiella intäkter	0	1	13
Verksamhetens intäkter	**13 874**	**13 462**	**11 650**
Verksamhetens kostnader	**-13 467**	**-12 769**	**-11 571**
Årets kapitalförändring	**407**	**693**	**79**

UPPDRAGSVERKSAMHET OCH TJÄNSTEEXPORT

Uppdragsverksamheten är SGUs möjlighet att möta olika aktörers behov av produkter och tjänster som inte omfattas av den anslagsfinansierade verksamheten. Det kan röra sig om konsulterande rådgivning, utredningar, fördjupade undersökningar och inventeringar, specifika sammanställningar av geologisk information, utbildningar och seminarieverksamhet samt analysverksamhet. De uppdrag SGU åtar sig är sakkunnighetsuppdrag med tydlig koppling till myndighetens kompetensområden. Verksamheten bidrar till att utöka och utveckla samhällets användning av geologisk information samtidigt som SGU får en ökad omvärldskunskap om användare och användningsområden.

Uppdragsverksamheten omsatte cirka 13,8 miljoner kronor under år 2017 och det totala antalet arbetstimmar inom de olika projekten uppgick till 12 898 (11 401, 7 667).

Genom tjänsteexporten medverkar SGU till Sveriges politik för global utveckling, som beslutades av riksdagen 2003. Inom tjänsteexporten prioriterar SGU samverkan med andra myndigheter då bedömningen är att det ger en högre utväxling av arbetet för det gemensamma målet – en rättvis och hållbar global utveckling.

2017 har varit ett mellanår för SGUs tjänsteexport med en omsättning på cirka 68 tusen kronor och totalt endast 64 arbetstimmar inom projekt (645, 1 990). I slutet av 2017 tecknades avtal med Sida om ett *International Training Programme* (ITP) på temat *Mine Water and Mine Waste Management*. ITP:n kommer att genomföras under 2018–2024 i samarbete mellan SGU, Naturvårdsverket och Luleå tekniska universitet.

Här följer ett axplock av den uppdragsverksamhet som bedrivits under 2017. Samhällets behov av grundvattenrelaterade produkter och tjänster har under året varit framträdande inom uppdragsverksamheten.

Övervakning av grundvattnets kvalitet

SGU övervakar Sveriges grundvattenkvalitet på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket. Övervakningen har bedrivits under lång tid och ger information om långsiktiga förändringar. Informationen utgör referensvärden, men är också viktig för att till exempel kunna följa effekterna av försurning, övergödning och nedfall av luftburna metaller.

Övervakningen av grundvatten i Sverige är i dag bristfällig och uppfyller inte de krav som ställs inom vattenförvaltningen och miljömålsarbetet. SGU bedriver sedan 2016 ett projekt där bristfälligt bevakade grundvattenförekomster inventerats i syfte att finna nya potentiella övervakningsstationer och därmed uppnå ett mer heltäckande miljöövervakningsprogram för grundvatten.

Datavärdskap

Inom den nationella och regionala miljöövervakningen samlas stora mängder data in. SGU har lång erfarenhet av datahantering och agerar på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket datavärd för den insamlade informationen. Detta innebär att SGU svarar för leveranskontroll, lagring och presentation av data.

Inom SGUs datavärdskap för grundvattenkemi och grundvattennivåer används en valideringstjänst för mottagande och kvalitetskontroll av data. Valideringstjänsten säkerställer att data rörande provtagning, stationer och analysresultat uppfyller kraven på format, kvalitet och innehåll. SGU deltar i utvecklingen av standardiserade nationella kodlistor och register för mätparametrar, stationer etc. för att förenkla utbytet av miljöövervakningsdata och för att kunna samköra information från olika datavärdar.

Miljögifter i urbana miljöer

Under 2016–2018 genomför SGU på uppdrag av Naturvårdsverket en screening av grundvatten i

Tabell 32. Uppdragsverksamhet (tkr)

	2017	2016	2015
Verksamhetens intäkter	13 806	12 485	9 665
Verksamhetens kostnader	-13 257	-11 624	-9 231
Årets kapitalförändring	549	861	434

Tabell 33. Tjänsteexport (tkr)

	2017	2016	2015
Verksamhetens intäkter	68	976	1 985
Verksamhetens kostnader	-210	-1 145	-2 340
Årets kapitalförändring	-142	-168	-355

urbana miljöer. Under 2017 har provtagning på 29 platser i nio olika städer genomförts, främst på råvatten i kommunala vattentäkter. Analyserna omfattar bland annat PFAS, bekämpningsmedel, läkemedel, klorerade alifater, fenoler, ftalater, PAHer och tennorganiska ämnen, samt grundämnen som tidigare inte analyserats i större utsträckning. Utvärderingen av resultaten fortsätter under 2018 men av de resultat som hittills finns tillgängliga går det att konstatera att substanser har detekterats i samtliga nyss nämnda parametergrupper. Grupperna PFAS, klorerade alifater, bekämpningsmedel och läkemedel står för de flesta detektionerna, och i dessa fyra grupper tycks det vara substanserna BAM, trikloreten, PFHxS respektive karbamazepin (aktiv substans i läkemedel mot epilepsi) som förekommer mest frekvent. Generellt sett har de flesta ämnen förekommit i låga halter (mikro- eller nanogram per liter) som preliminärt inte bedöms utgöra någon större hälsofara för människor som dricker vattnet.

Tabell 34. Resultat i förhållande till avgiftsbudget

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras – uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr)

	Regleringsbrev – beräknat belopp			**Utfall år 2017**		
	Uppdrags-verksamhet	Tjänste-export	**Summa**	Uppdrags-verksamhet	Tjänste-export	**Summa**
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	860	200	**1 060**	860	200	**1 060**
Intäkter år 2017	14 600	5 600	**20 200**	13 806	68	**13 874**
Kostnader år 2017	-14 700	-5 700	**-20 400**	-13 257	-210	**-13 467**
Årets överskott(+) / underskott (-)	-100	-100	**-200**	549	-142	**407**
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	760	100	**860**	1 409	58	**1 467**

Ackumulerat överskott i uppdragsverksamheten vid utgången av år 2017 uppgår till 1 467 tkr vilket motsvarar cirka 10,5 % av omsättningen under året.

Foto: Peter Westrup/Scandinav

4
5
6
7
8
9
10
11

REGERINGSUPPDRAG

SGUs regleringsbrev innehåller mål, återrapporteringskrav och uppdrag som ska avrapporteras på olika sätt. Dessutom har det under året löpande kommit in ytterligare uppdrag utanför regleringsbrevet. Därutöver finns uppdrag givna i regleringsbrev från tidigare år som avrapporterats under året samt uppdrag om hur SGU ska bistå andra myndigheter.

Nedan följer en beskrivning av hur dessa mål, återrapporteringskrav och uppdrag hanterats i årsredovisningen tillsammans med en uppräkning av de uppdrag som avrapporterats under året.

Mål och resultat avseende geologisk informationsförsörjning kommenteras i verksamhetsområdet ”Tillhandahålla geologisk information för samhällets behov”.

Mål och återrapporteringskrav för Bergsstaten kommenteras i verksamhetsområdet ”Bergsstaten”.

Mål och återrapporteringskrav för forskning och utveckling samt hanteringen av innovationspartnerskap kommenteras i verksamhetsområdet ”Forskning och internationella samarbeten”.

Hanteringen av hur SGU ska bistå Regeringskansliet avseende cirkulär och biobaserad ekonomi samt Sveriges exportstrategi kommenteras i verksamhetsområdet ”Hållbart nyttjande”.

Uppdrag som avrapporterats i särskild ordning under året kommenteras inom sina respektive verksamhetsområden där det bedömts relevant.

UPPDRAG

Plan för kartläggning

SGU ska avseende perioden 2018–2024 ta fram en grundläggande och långsiktig plan för den kartläggande verksamheten. En mer detaljerad plan för 2018 respektive 2019 ska tas fram. SGU ska genomföra arbetet med utgångspunkt i den av Geodatarådet fastställda nationella geodatastrategin.

Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170929 till Näringsdepartementet.

Mineralinformationskontoret i Malå

SGU ska utreda och analysera möjligheterna för en expansion och utveckling av verksamheten vid mineralinformationskontoret i Malå.

Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170915 till Näringsdepartementet.

Remisser

SGU ska redogöra för hur antalet besvarade remisser och resursanvändningen för att hantera den stora mängden remissärenden ska minska väsentligt till 2018 och därefter successivt utgöra en mindre del av myndighetens verksamhet.

Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170418 till Näringsdepartementet.

Kunskapsunderlag om geologisk lagring av koldioxid

Uppdatera och avrapportera det aktuella kunskapsläget rörande geologisk lagring av koldioxid.

Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170929 till Näringsdepartementet.

Politik för global utveckling
SGU ska redogöra för hur myndigheten kan bidra till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling dels inom ramen för den egna verksamheten och dels i samarbete med andra aktörer. Rapporten ska innefatta en analys om hur Sverige kan bidra till utvecklingen av ett hållbart nyttjande av mineralresurser inom såväl primär som sekundär utvinning av metaller.
Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170531 till Näringsdepartementet.

System för klassificering av råvaror
SGU uppdras att delta i arbetet med FNs system för klassificering av råvaror (UNFC).
Dnr 21-2925/2016, rapporterat 171215 till Näringsdepartementet.

Kunskapsunderlag om grundvattenbildning
SGU ska bedöma och redovisa grundvattenbildningens variation och känslighet samt effekter för tillgång till grundvatten.
Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170929 till Näringsdepartementet.

Tillsyn enligt minerallagen
Bergsstaten ska utveckla en metodik för systematiskt granskningsarbete och tillsyn av de undersökningsarbeten som bedrivs med tillstånd enligt minerallagen och mineralförordningen.
Dnr 21-2925/2016, rapporterat 171212 till Näringsdepartementet.

Utvinning av olja och gas
SGU ska utreda vad ett förbud mot landbaserad utvinning av olja och gas innebär och beskriva konsekvenserna om ett förbud införs.
Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170410 till Näringsdepartementet.

Moderna beredskapsjobb
SGU ska bidra till regeringens satsning på moderna beredskapsjobb i staten som införs successivt från och med 2017.
Dnr 21-2925/2016, rapporterat 170619 till Statskontoret.

NYA UPPDRAG GIVNA UTANFÖR REGLERINGSBREVET 2017

Uppdrag att förtäta den hydrogeologiska informationsinsamlingen i bristområden.
Dnr 314-1632/2017, rapporterat 171130 till Näringsdepartementet.

TIDIGARE UPPDRAG (GIVNA I REGLERINGSBREV) FÖRE 2017

Uppdrag att i samråd med Havs- och vattenmyndigheten se över om utvinning av grus och sand till havs kan användas som ersättningsmaterial till naturgrus.
Dnr 21-2973-2015, rapporterat 170112 till Näringsdepartementet.

Uppdrag att slutföra påbörjad metodutveckling för regional materialförsörjningsplanering.
Dnr 317-1572/2013, rapporterat 170223 till Näringsdepartementet.

Uppdrag att öka kunskapen om geologins betydelse för samhällsbyggnad och tillväxt.
Dnr 317-1828/2013, rapporterat 170227 till Näringsdepartementet.

Uppdrag om indikatorer för miljökvalitetsmålen och *Generationsmålet.*
Dnr 39-1432/2016, rapporterat 170227 till Naturvårdsverket.

Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2016–2018.
Dnr 419-392/2016, rapporterat 170327 till Statskontoret.

Uppdrag till statliga myndigheter att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2016–2018 m.m.
Dnr 419-323/2016, rapporterat 170327 till Statskontoret.

Uppdrag att bistå Miljömålsrådet.
Dnr 39-2663/2016, rapporterat 170306 till Naturvårdsverket.

Uppdrag att medverka i genomförandet av Europeiska unionens strategi för Östersjöregionen.
Dnr 316-225/2016, rapporterat 170131 Näringsdepartementet.

Uppdrag att ta fram strategi för hantering av gruvavfall och göra en bedömning av kostnader och åtgärder för efterbehandling. Tillsammans med Naturvårdsverket.
Dnr 311-888/2016, rapporterat 170914 till Näringsdepartementet.

UPPDRAG ATT BISTÅ ANDRA MYNDIGHETER

Uppdrag att utreda förbud mot utvinning av uran.
SGU ska även bistå Naturvårdsverket med en översiktlig redogörelse för förekomsten av uran i Sverige och omfattningen av pågående undersökningsarbeten i fråga om uran.
Dnr 311-1260/2017, rapporterat 170621 till Naturvårdsverket.

Uppdrag till Naturvårdsverket att ta fram ett kunskapsunderlag om våtmarker tillsammans SGU, SMHI, HaV, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Trafikverket, Boverket och länsstyrelserna.
Dnr 314-1714/2017, rapporterat 171030 till Naturvårdsverket.

INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Intern styrning och kontroll är den process som med rimlig säkerhet säkerställer att en myndighet fullgör sina uppdrag och mål i enlighet med kraven i myndighetsförordningen. Ledningen för en myndighet ansvarar inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt, enligt gällande rätt och andra förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, med en tillförlitlig och rättvisande redovisning samt med god hushållning av statens medel. Dessa krav brukar kallas för verksamhetskraven och framgår av myndighetsförordningen. Förordningen anger också att ledningen ska säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll.

Som stöd till myndighetsledningen har en arbetsordning fastställts, där myndighetens organisering, arbetsfördelning, delegering och ärendehantering tydliggörs. Arbetsordningen är grundläggande för hur myndighetsledningen styr och kontrollerar verksamheten.

För SGU är ledningssystemen för kvalitet, yttre miljö och arbetsmiljö samt arbetet med informationssäkerhet viktiga hörnstenar inom ramen för intern styrning och kontroll.

SGUs verksamhet är beskriven i nio huvudprocesser, där ett utvecklingsarbete påbörjades under året. Utöver detta finns planerings- och stödprocesser. Kopplat till intern styrning och kontroll har särskilt fokus ägnats planeringsprocessen planera och följa upp, som nu är etablerad och säkerställer ett ändamålsenligt och kvalitetssäkrat arbetssätt genom hela organisationen. Tidigt under våren lämnar myndigheten in budgetunderlag till regeringen för de kommande tre åren, där särskilda satsningar lyfts fram. Ett internt strategiarbete, omvärlds- och intressentanalyser under våren övergår i en verksamhets- och budgetplaneringsprocess under hösten, med stor delaktighet från chefer och medarbetare i hela organisationen. I detta arbete identifieras även så kallade gemensamma mål, förflyttningsmål där myndigheten behöver göra särskilda prioriteringar för att åstadkomma nödvändiga förflyttningar. Under 2017 har de gemensamma målen haft en stor spännvidd där arbete bedrivits inom områdena kvalitet, hållbarhet, ledarskap och medarbetarskap, förstärkta resurser, intressenter och kommunikation, samhällsekonomisk analys och effektuppföljning samt informationshantering.

Inom det gemensamma målet informationshantering har ett omfattande arbete utförts för att förvalta och utveckla insamlad information i syfte att göra den tillgänglig och lätt att använda. Arbetet ingår som ett av SGUs strategiska it-projekt i en flerårig satsning för att genomföra en större förändring som SGU behöver göra för att effektivt kunna producera, förvalta och tillhandahålla geologisk information samt skapa förutsättningar för en effektivare organisation och förbereda för en digital transformation av myndighetens processer.

En struktur för arkivmaterial samt arbetsytor och rättighetsmodell för dessa är framtagen. Mappstrukturen ska stödja SGUs olika arbetssätt. E-arkivet har publicerats internt vilket har skapat förutsättningar för en enkel sökning av även så kallad ostrukturerad information i SGUs datalager.

Under året har ett projekt för införande av standardiserad förvaltningsmodell för it genomförts. En struktur för indelning av förvaltningsobjekt är framtagen och förslag till förvaltningsprocesser är klara för införande under 2018.

Informationssäkerhetsarbetet har haft fokus på informationsklassning och åtgärder för att upprätthålla en fortsatt hög skyddsnivå för den mest skyddsvärda informationen. Samtidigt har en översyn av rutiner för löpande uppdatering av it-system genomförts.

Liksom tidigare år har SGU under 2017 rapporterat in it-nyckeltal och bedömning av digital mognad inom ramen för Ekonomistyrningsverkets treåriga regeringsuppdrag om tillvaratagande av digitaliseringens möjligheter.

KOMPETENS-FÖRSÖRJNING

SGU är en organisation som erbjuder sina medarbetare samhällsnyttiga arbetsuppgifter i en kunskapsintensiv miljö. SGU ska vara en attraktiv arbetsgivare för nuvarande och framtida medarbetare och arbetar för att skapa goda förutsättningar för att rekrytera och behålla rätt kompetens och för att kompetensen används effektivt. Detta uppnås genom en god arbetsmiljö som möjliggör ett gott ledar- och medarbetarskap.

Genom riktade satsningar inom kompetensförsörjning, kompetensutveckling för medarbetare och ledare, mångfald i rekryteringsarbetet, likabehandling och mångfald samt värdegrund och medarbetarskap säkerställer myndigheten att kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

Kompetensförsörjning

För att uppfylla verksamhetens mål både på kort och lång sikt, behövs ständig översyn och utveckling av både kärn- och stödkompetens inom flertalet områden. Det betyder att arbetet med att utveckla och behålla den kunskapsbas som finns fortsätter tillsammans med satsningar på att bredda myndighetens kompetens inom det geologiska kunskapsområdet men även inom digitalisering, automatisering, projektledning, samhällsplaneringskompetens och ekonomisk kompetens.

Den sammantagna bedömningen är att SGUs uppdrag de kommande åren ställer krav på kompetensväxling och kompetensutveckling samt även på kompetensförstärkning. Mot den bakgrunden har det långsiktiga strategiska arbetssättet för översyn av personal- och kompetensplanering tillsammans med rutiner för den kortsiktiga bemanningsplaneringen utretts och analyserats samt dokumenterats i en kompetensplan. Kompetensplanen ger möjlighet till framförhållning i att identifiera behov av kompetens och integreras med verksamhetsplanering, budgetarbete och annat arbete av strategisk karaktär på ett mer myndighetsövergripande sätt än tidigare.

SGU har sedan några år tillbaks haft en ålderstruktur där flertalet närmar sig pensionsåldern. Av den anledningen har det varit, och är, viktigt att arbeta med kompetensöverföring för att ta tillvara och behålla betydelsefull kompetens framöver.

Förutom att externt rekrytera så sker intern och extern utbildning, intern kompetensöverföring mellan medarbetare samt samarbete med konsulter för spetskompetens eller resursförstärkning. SGU har sett ett ökat behov av personal under 2017, både på grund av personalomsättning och pensionsavgångar men även en utökning i bemanning kopplat till ökad extern finansiering och uppdragsverksamhet. Under året har SGU marknadsförts som en attraktiv arbetsplats genom digitala medier och karriärmässor vid universitet samt erbjudit säsongsarbeten och examensarbeten.

Kompetensutveckling för medarbetare och ledare

Förutom att utvecklas i sin expertroll har SGU flera olika karriärvägar för anställda: man kan till exempel utvecklas som projektledare, bli samordnare inom våra strategiska områden hållbarhet, forskning och utveckling samt digitalisering. Under året har SGU genomfört en del centrala insatser, kan nämnas att alla medarbetare har gått en endags-utbildning om miljömål och hållbarhet. För chefer har en ekonomiutbildning anordnats och för nyanställda en heldag i vad det innebär att vara statligt anställd. Ett tidigare startat initiativ där chefer får en 360 graders chefsutvärdering med coachande samtal startades för de chefer som tidigare inte deltagit.

Mångfald i rekryteringsarbetet

Aktivt arbete med regeringens uppdrag till statliga myndigheter att ta emot nyanlända samt personer med funktionsnedsättning för praktik fortlöper och praktik har kunnat erbjudas på myndigheten. Under året har också ett regeringsuppdrag att bereda moderna beredskapsjobb för nyanlända och personer långt ifrån arbetsmarknaden inkommit där myndigheten bidragit till att möjliggöra denna introduktion in i verksamheten och den svenska arbetsmarknaden. Tillsammans med andra aktörer har en digital jobbguide för nyanlända tagits fram. Jobbguiden är en pilot som i ett första steg tagits fram för borrbranschen i syfte att informera och attrahera till branschen.

Likabehandling och mångfald

SGU ser arbetet med likabehandling och mångfald som viktigt för både individen och organisationen. Det handlar om att erbjuda lika möjligheter och villkor för alla medarbetare samt att acceptera människors olikheter och ta till vara varje individs unika kompetens och erfarenhet. Det är genom mångfald och olikheter som perspektiv breddas och verksamheten utvecklas. Andelen kvinnliga chefer, ledningskompetens, är som förra året 54 procent. I kategorin ledningskompetens ingår, generaldirektör, avdelningschefer och enhetschefer.

Under året har planen för likabehandling uppdaterats och gjorts ännu skarpare och tydligare inom området. Enligt det nya lagkravet även en lönekartläggning, i samverkan med de lokala arbetstagarorganisationerna, genomförts.

Värdegrund och medarbetarskap

I den introduktion som alla nyanställda genomgår berörs vikten av ett värdegrundsbaserat förhållningssätt. SGUs värdegrund bygger på statens gemensamma värdegrund såväl som påbyggd med SGUs identifierade värdegrund bottnad i samhällsnytta, öppenhet och innovation. Under året har samtliga enheter genomfört dialoger i gruppform, en form av medarbetarenkät i realtid, där tillit och öppenhet varit ett genomgående tema för att kunna genomföra lyckosamma dialoger och tillsammans kunna arbeta vidare på identifierade utmaningar.

Arbetsmiljö

SGUs övergripande arbetsmiljömål är att erbjuda en arbetsmiljö som ger möjlighet till personlig utveckling samt förebygger och skyddar mot ohälsa och olycksfall. För att nå målet arbetar SGU aktivt med medarbetardialoger, det sker i dagliga samtal mellan chef och medarbetare, i medarbetarsamtal och på enhetsmöten.

I det fortsatta samarbetet med företagshälsovården har fokus legat på förebyggande rehabilitering i form av samtal med beteendevetare och eller psykolog, kurser i mindfulness och stresshantering, sjukgymnastik och naprapatbehandlingar samt ergonomi. Därutöver har hälsoundersökningar, utbildning i HLR och första hjälpen, grupputveckling, vaccinationer och hälsocoaching genomförts och ett friskvårdsbidrag har erbjudits.

Under senare delen av hösten genomförde Arbetsmiljöverket (AV) en inspektion på SGUs huvudkontor i Uppsala. Fokus för inspektionen var riskbedömningar och handlingsplaner av organisatoriska och sociala arbetsmiljöförhållanden samt rutiner för ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Efter inspektionen konstaterade AV att SGU följer arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter samt har väl fungerande rutiner och instruktioner för sitt arbetsmiljöarbete.

Aktiva insatser har gjorts tillsammans med företagshälsovården vad gäller hälsofrämjande åtgärder och tidiga insatser i rehabilitering. Kostnaderna för personalsociala förmåner såsom företagshälsovård, ersättning för sjukvårdskostnader, personalvård och bidrag till motionsaktiviteter har uppgått till 1,8 (1,8, 1,8) miljoner kronor.

Tre interna revisioner genomfördes under året varav två på SGUs huvudkontor i Uppsala (geokemilaboratoriet och bergmekaniklaboratoriet) och en i samband med fältarbete i Umeå. En avvikelse noterades i samband med revisionen i Umeå och avvikelsen är åtgärdad.

SGU finns i hela Sverige

Antalet anställda vid utgången av 2017 uppgick till 245 (246, 239) personer. Av dessa var 188 (189, 181) stationerade i Uppsala, 10 (12, 13) i Stockholm, 12 (11, 13) i Göteborg, 12 (12, 11) i Lund, 9 (8, 8) i Malå, 1 (1, 1) i Sala samt 13 (13, 10) i Luleå.

Tabell 35. Sjukfrånvaro

	2017	2016	2015
Total sjukfrånvaro av de anställdas sammanlagda ordinare arbetstid	3,9 %	3,8 %	3,1 %
Andelen av total sjukfrånvaro som har varat samman-hängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer	54,4 %	41,4 %	57,3 %
Sjukfrånvaro för kvinnor av kvinnors sammanlagda ordinarie arbetstid	5,2 %	5,2 %	5,8 %
Sjukfrånvaro för män av mäns sammanlagda ordinarie arbetstid	3,0 %	2,9 %	1,3 %
Motsvarande värden fördelat på åldersgrupp är:			
upp till 29 år	3,7 %	1,2 %	1,2 %
30–49 år	2,5 %	3,1 %	2,7 %
50 år–	5,1 %	4,6 %	3,8 %

Tabell 36. Nyckeltal medarbetare och kompetens

	2017	2016	2015
Antal anställda vid årets slut (tillsvidare och visstid)	245	246	239
varav visstidsanställda	39	47	52
varav säsongsanställda på Oceans Surveyor	6	6	
Andel kvinnor	40 %	41 %	42 %
Medelantal anställda	240	236	237
Medelålder	48 år	48 år	49 år
Antal utbildningsdagar per anställd	3,9	4,2	4,3
Externa utbildnings-kostnader (msek)	0,9	1,1	2,5
Antal anställda med akademisk utbildning	82 %	82 %	79 %
Antal anställda med lic- eller doktorsexamen	29 %	31 %	32 %
Pensioneringar	9	10	9
Antal beviljade delpen-sioner	7	4	3
Personalomsättning	8,9 %	8,8 %	6,7 %

Figur 2. Ålders- och könsfördelning för anställda vid SGU, 2017-12-31

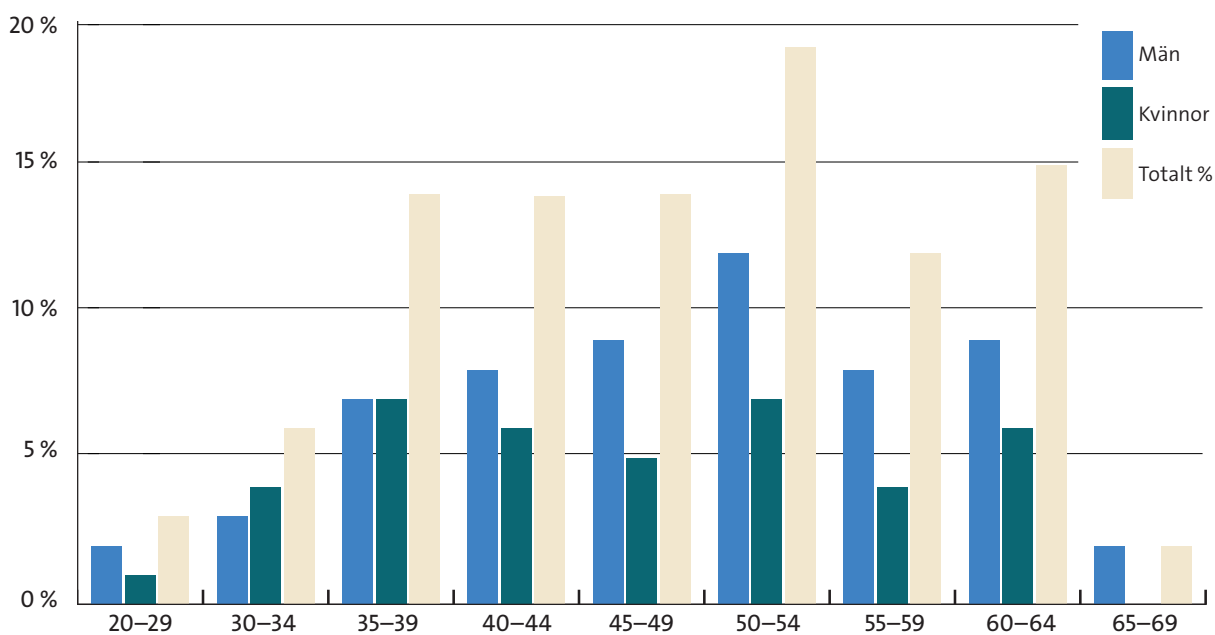

INSYNSRÅD OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

SGU är en enrådighetsmyndighet vilket innebär att myndigheten leds av en chef som inför regeringen bär ansvaret för myndighetens verksamhet. Vid sidan av myndighetens chef har regeringen utsett en bergmästare samt ett insynsråd. Bergmästaren fattar självständigt myndighetens samtliga beslut i frågor enligt minerallagen. Insynsrådet ska ha insyn i myndighetens verksamhet och ge myndighetschefen råd. Myndighetschefen är rådets ordförande.

INSYNSRÅD

Lena Söderberg, generaldirektör, Sveriges geologiska undersökning, ordförande sedan 2014-01-20

Magdalena Bosson, kommundirektör, Huddinge kommun, ledamot sedan 2017-01-01
Ersättning från SGU: 3 000 kr
Andra styrelseuppdrag: inga

Gunnar Holmgren, landshövding i Västernorrlands län, ledamot sedan 2017-01-01
Ersättning från SGU: 3 000 kr
Andra styrelseuppdrag: Försvarshögskolan, Tillväxtverket, Kåpan Pension och insynsrådet för Upphandlingsmyndigheten

Ola Johansson, riksdagsledamot, Sveriges riksdag, ledamot sedan 2017-01-01
Ersättning från SGU: 3 000 kr
Andra styrelseuppdrag: Insynsrådet för Länsstyrelsen i Halland

Stefan Löfgren, forskningsledare, Sveriges lantbruksuniversitet, ledamot sedan 2015-01-01
Ersättning från SGU: 3 000 kr
Andra styrelseuppdrag: Norra Östersjönsvattendelegation

Linda Swärd, försäljningsdirektör Offentlig sektor, Microsoft Sverige, ledamot sedan 2017-01-01
Ersättning från SGU: Begär ingen ersättning
Andra styrelseuppdrag: Waystream

Anna-Caren Sätherberg, riksdagsledamot, Sveriges riksdag, ledamot sedan 2015-01-01
Ersättning från SGU: 4 500 kr
Andra styrelseuppdrag: Norrlandsfonden

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

Ledande befattningshavare:
Lena Söderberg, generaldirektör
Ersättning från SGU: 1 339 429 kr

Åsa Persson, bergmästare
Ersättning från SGU: 975 219 kr

RESULTATRÄKNING (TKR)

	2017	Not	2016
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	292 238	1	291 499
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	25 427	2	19 295
Intäkter av bidrag	79 618	3	88 604
Finansiella intäkter	114	4	119
Summa	**397 398**		**399 517**
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-176 703	5	-169 394
Kostnader för lokaler	-22 081		-21 973
Övriga driftkostnader	-182 626	6	-212 278
Finansiella kostnader	-230	7	-312
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 587		-7 266
Summa	**-387 227**		**-411 224**
Verksamhetsutfall	**10 171**		**-11 707**
Uppbördsverksamhet		8	
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	21 699		10 318
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-21 699		-10 318
Saldo uppbördsverksamhet	**0**		**0**
Transfereringar		9	
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	5 807		5 823
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	16		200
Lämnade bidrag	-5 823		-6 023
Saldo transfereringsverksamhet	**0**		**0**
Årets kapitalförändring	**10 171**	10	**-11 707**

BALANSRÄKNING (TKR)

	2017-12-31		2016-12-31
Tillgångar	**132 355**	Not	**132 420**
Immateriella anläggningstillgångar	**399**	11	**1 056**
Balanserade utgifter för utveckling	0		0
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	399		1 056
Materiella anläggningstillgångar	**16 615**	12	**16 937**
Byggnader, mark och annan fast egendom	258		286
Förbättringsutgifter på annans fastighet	1 577		1 819
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12 355		14 476
Pågående nyanläggningar	2 426		356
Varulager m.m.	**202**		**110**
Varulager och förråd	0		0
Pågående arbeten	195		110
Förskott till leverantörer	7		0
Kortfristiga fordringar	**14 209**		**20 925**
Kundfordringar	918		1 991
Fordringar hos andra myndigheter	13 291		18 851
Övriga kortfristiga fordringar	0	13	83
Periodavgränsningsposter	**24 465**	14	**31 887**
Förutbetalda kostnader	10 899		13 267
Upplupna bidragsintäkter	12 128		18 278
Övriga upplupna intäkter	1 438		342
Avräkning med statsverket	**26 561**	15	**19 736**
Avräkning med statsverket	26 561		19 736
Kassa och bank	**49 905**		**41 770**
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	38 833		41 765
Kassa och bank	11 071	16	6
Kapital och skulder	**132 355**		**132 420**
Myndighetskapital	**4 296**	17	**-6 072**
Statskapital	5 840		5 945
Balanserad kapitalförändring	-11 715		-309
Kapitalförändring enlig resultaträkningen	10 171	10	-11 707
Avsättningar	**6 212**		**16 472**
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	1 851	18	1 230
Övriga avsättningar	4 361	19	15 242
Skulder m.m.	**82 261**		**85 276**
Lån i Riksgäldskontoret	10 890	20	11 662
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	6 006		10 281
Leverantörsskulder	37 422		51 143
Övriga kortfristiga skulder	21 010	21	7 590
Depositioner	6 932	22	4 498
Förskott från uppdragsgivare och kunder	0		101
Periodavgränsningsposter	**39 587**	23	**36 744**
Upplupna kostnader	19 476		16 021
Oförbrukade bidrag	16 346		19 945
Övriga förutbetalda intäkter	3 765		778
Ansvarsförbindelser		24	
Sanering och återställning av förorenade områden	415 000		200 000–300 000

ANSLAGSREDOVISNING (TKR)

Redovisning mot anslag 2017

Anslag	Benämning	Not	Ingående överförings-belopp	Årets tilldelning enl. reglerings-brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings-belopp
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård								
20 1:4	Ramanslag	25						
	Sanering och återställning av förorenade områden							
ap 3	Sanering o återställ del till SGU		7 004	90 000	-7 004	90 000	-75 172	14 828
Utgiftsområde 24 Näringsliv								
24 1:8	Ramanslag	26						
	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersöknings-verksamhet m.m.							
ap 1	Geologisk undersöknings-verksamhet m.m.		6 585	197 864	-711	203 737	-203 844	-107
24 1:9	Ramanslag	27						
	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning							
ap 1	Geovetenskaplig forskning		1	5 807	-1	5 807	-5 807	0
24 1:10	Ramanslag	28						
	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagrings-anläggningar m.m.							
ap 1	Oljelagringsanläggningar m.m. samt Adak-fältet		474	14 000	-474	14 000	-14 115	-115
Summa			**14 063**	**307 671**	**-8 190**	**313 544**	**-298 939**	**14 606**

Redovisning mot inkomsttitel 2017

Inkomst-titel	Benämning	Not	Beräknat belopp	Inkomster
2528 001	Avgifter enligt minerallagen	29	10 000	19 134
2528 002	Ersättningar enligt minerallagen	30	1 500	1 583
2811 309	Övriga inkomster		0	0
3312 013	Övriga inkomster av försåld egendom	31	0	982
Summa			**11 500**	**21 699**

Redovisning av bemyndiganden 2017

Anslag	Benämning	Not	Tilldelat bemyndi-gande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandens fördelning per år		
						2018	2019	2020
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård								
20 1:4	Ramanslag	32						
	Sanering och återställning av förorenade områden							
ap 3	Sanering o återställ del till SGU		30 000	8 249	11 074	11 074	0	0
Utgiftsområde 24 Näringsliv								
24 1:9	Ramanslag	33						
	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning							
ap 1	Geovetenskaplig forskning		5 000	3 357	4 169	2 985	1 184	0
Summa			**35 000**	**11 606**	**15 243**	**14 059**	**1 184**	**0**

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

REDOVISNINGSPRINCIPER

Tillämpade redovisningsprinciper

SGUs redovisning följer god redovisningssed och årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt ESVs föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt ESVs föreskrifter och allmänna råd till denna.

Fakturor med belopp understigande 25 tkr exklusive moms har inte redovisats som periodavgränsningsposter.

Vid fastighetsförsäljningar redovisas erhållen handpenning samt direkta försäljningskostnader som förskott respektive förutbetalda kostnader i de fall köparens tillträdesdag infaller efter balansdagen.

Intäkter av anslag

Regeringen har meddelat villkor för anslag 20 1:4 ap 3 *Sanering o återställ – del till SGU* i regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Naturvårdsverket. Enligt villkoren ska avsättningar för sanering och återställning av förorenade områden redovisas mot anslag det budgetår som utgifterna hänför sig till. Detta innebär att förändringar av avsättning respektive upplupna kostnader för sanering och återställning kommer att ge upphov till en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader. Periodiseringsdifferensen för anslag 20 1:4 ap 3 uppgår år 2017 till 10 075 tkr och specificeras i not 10 – Årets kapitalförändring.

Uppbörd

SGU redovisar uppbörd i enlighet med minerallagen (1991:45); avgifter respektive ersättningar. Medlen disponeras inte av myndigheten utan redovisas mot inkomsttitel, vilket specificeras i not 8 – Uppbördsverksamhet.

Avgifter, vilka betalas in i förskott av sökanden, handläggs. När en ansökan har beviljats och avgiften fastställts, gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 001. Fram till dess är medlen bokförda som förskott under balansposten ”Övriga kortfristiga skulder”. Eventuell återbetalning av avgift görs från förskottskontot.

Ersättningar beslutas av SGU och beloppet tillställs den ersättningsskyldige. Beloppet bokförs som en uppbördsfordran och samtidigt gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 002. Värdering av utestående uppbördsfordringar sker vid bokslut. Eventuell värdereglering görs mot inkomsttiteln.

VÄRDERINGSPRINCIPER

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Tillämpade avskrivningstider redovisas i not 11 och 12.

Kundfordringar och pågående arbeten

Kundfordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Kundfordringar i utländsk valuta har värderats till gällande köpkurs per balansdagen.

I den avgiftsfinansierade verksamheten (uppdragsverksamheten) har pågående arbeten värderats till upparbetade direkta kostnader jämte indirekta kostnader. I den mån förskottsbetalningar erhållits har upparbetade kostnader avräknats löpande och motsvarande belopp intäktsredovisats. Förluster har kostnadsförts så snart dessa konstaterats, i övrigt har resultatföring skett i samband med respektive uppdrags avslut.

Avsättningar och ansvarsförbindelser

SGU företräder staten i fråga om sanering av mark som förorenats av statlig verksamhetsutövare som inte längre finns kvar. Arbetet bedrivs enligt en processbaserad metodik vilken inleds med utredningar av statens ansvar och behovet av åtgärder för respektive objekt. När processteget åtgärdsförberedande utredningar är avslutat för ett objekt finns underlag utifrån fakta som erhållits om objekten i det förberedande arbetet för att möjliggöra en uppskattning om framtida utgifter för sanering och återställning med tillräcklig tillförlitlighet. För sådana objekt redovisas en avsättning. För de objekt som ännu inte uppnått stadiet åtgärdsförberett objekt föreligger betydande osäkerhet kring framtida utgifter för sanering och återställning. I sådana fall redovisas i stället ett uppskattat belopp för framtida utgifter i form av en ansvarsförbindelse. För

ytterligare information, se resultatredovisningens avsnitt om förorenade områden, sidorna 42-45.

Avsättning för omstruktureringskostnader avser uppsägningsrelaterade lokalkostnader i samband med genomförda omlokaliseringar av verksamhet i Falun.

Pensionsförpliktelser tas upp som avsättning till den del det bedöms som sannolikt att myndigheten kommer att stå för förpliktelsen. Avsättningar för lokalt omställningsarbete redovisas under övriga avsättningar mot bakgrund av ett avtal träffat år 2015 för lokalt aktivt omställningsarbete.

Skulder

I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller när skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslutet upprättas, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Leverantörsskulder i utländsk valuta har värderats till gällande valutakurser per balansdagen.

I samband med ansökan om tillstånd enligt minerallagen (1991:45) ska sökanden betala avgift i förskott.

Erhållna förskott för ännu ej beviljade ansökningar skuldförs och ingår i balansposten övriga skulder.

Upplysningar om avvikelser

Avvikelse från Kapitalförsörjningsförordningen (2011:210)

Regeringen har beviljat SGU dispens från skyldighet att finansiera investeringar i anläggningstillgångar, hänförbara till sanerings- och miljösäkringsarbete, med lån i Riksgälden. Utgiften för investeringarna avräknas anslag 24 1:10 och ianspråktagna medel redovisas som statskapital.

Brytdag

Brytdagen, den dag då den löpande bokföringen för räkenskapsåret 2017 avslutas, har i enlighet med ESVs föreskrifter bestämts till 2018-01-05.

LIKVIDA MEDEL/BETALNINGAR

SGU har två betalningsflöden. Betalningar avseende anslagspost 24 1:8 ap 1 *Geologisk undersökningsverksamhet m.m.* samt avgifts- och bidragsfinansierad verksamhet hanteras i räntebärande betalningsflöde (med undantag för vissa bidragsfinansierade projekt). Betalningar avseende inkomsttitlar samt anslagsposterna 24 1:9 ap 1 *Geovetenskaplig forskning*, 24 1:10 ap 1 *Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.* och 20 1:4 ap 3 *Sanering och återställ – del till SGU* hanteras i icke-räntebärande betalningsflöde.

ANSTÄLLDAS FRÅNVARO PÅ GRUND AV SJUKDOM UNDER RÄKENSKAPSÅRET

Uppgifter om sjukfrånvaro redovisas i faktaruta avseende personal på sida 60 i resultatredovisningen.

SGUS INSYNSRÅD OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Uppgifter enligt 7 kap. 2 § FÅB om ersättningar m.m. till ledamöter i myndighetens insynsråd och ledande befattningshavare utsedda av regeringen redovisas på sidan 61.

NOTER

Not 1		
Intäkter av anslag	**2017**	**2016**
- 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	203 175	194 976
- 24 1:10 ap 1 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	13 891	13 526
- 20:1:4 ap 3 Sanering och återställning av förorenade områden	75 172	82 997
Saldo	**292 238**	**291 499**

Not 2		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	**2017**	**2016**
Intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen	9 827	5 143
Intäkter från uppdragsverksamhet*	13 874	13 461
Intäkter av icke-statliga medel (6 kap. 1§ kapitalförsörjningsförordn.)	1 447	178
Övriga intäkter	279	427
Reavinster		86
Saldo	**25 427**	**19 295**
*) Varav avgiftsintäkter från tjänsteexport	68	976

Not 3		
Intäkter av bidrag	**2017**	**2016**
Bidragsintäkterna fördelar sig på följande kategorier av bidragsgivare respektive huvudsakliga ändamål:		
Länsstyrelser: sanering av förorenade områden	56 590	56 879
Havs- och vattenmyndigheten: arbete med den svenska vattenförvaltningen samt projekt hållbar havsplanering	9 761	13 695
Kammarkollegiet: regeringsuppdrag	1 158	5 761
Länsstyrelsen Gävleborg: inventering fiberbankar	100	3 037
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap: flygmätning Öland	0	3 400
Övriga bidrag från statliga myndigheter	5 786	2 674
Bidrag från övriga företag och organisationer	6 223	3 158
Saldo	**79 618**	**88 604**

Not 4		
Finansiella intäkter	**2017**	**2016**
- Ränteintäkter avseende lån i Riksgälden	50	47
- Tillfört depositioner	29	25
- Övriga ränteintäkter och finansiella intäkter	35	47
Saldo	**114**	**119**

Not 5		
Kostnader för personal	**2017**	**2016**
- Lönekostnader* (exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal).	-114 826	-109 678
- Sociala avgifter	-59 229	-57 069
- Övriga personalkostnader	-2 648	-2 646
Saldo	**-176 703**	**-169 394**

* I posten ”Lönekostnader” avser 426 tkr (660 tkr) arvode till styrelse, kommittéer eller ej anställd personal (uppdragstagare.)

Not 6		
Övriga driftkostnader	**2017**	**2016**
Entreprenad- och konsulttjänster exklusive förändring av avsättning	-152 228	-158 832
Förändring av avsättning för sanering och återställning, avseende entreprenad- och konsulttjänster	9 800	-11 930
Övrigt	-40 198	-41 516
Saldo	**-182 626**	**-212 278**

Not 7		
Finansiella kostnader	**2017**	**2016**
- Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-10	-47
- Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgälden	-165	-214
- Övriga räntekostnader och finansiella kostnader	-55	-51
Saldo	**-230**	**-312**

Not 8

Uppbördsverksamhet

Inom uppbördsverksamheten redovisas:
Ansökningsavgifter och beslutade undersöknings-, förlängnings-, koncessions- och markanvisningsavgifter samt återbetalningar av undersökningsavgifter. Medlen får inte disponeras av SGU. När ansökan beviljats och avgiften fastställts gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 001: Avgifter enligt minerallagen. Uppgifter om undersökningsavgifter m.m. redovisas på sidorna 26–32 i resultatredovisningens avsnitt om Bergsstaten.

	2017	**2016**
- Beslutade och inkomstförda avgifter	19 370	9 188
- Återbetalda undersökningsavgifter	-236	-816
Medel som tillförts statsbudgeten	**19 134**	**8 372**

Influten mineralersättning till staten enligt minerallagen (1991:45). Medlen får inte disponeras av SGU och gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2528 002: Ersättningar enligt minerallagen.

	2017	**2016**
- Beslutad och inkomstförd mineralersättning	1 583	1 590
- Nedskrivning av uppbördsfordran (befarad förlust)	0	357
Medel som tillförts statsbudgeten	**1 583**	**1 946**

Influtna medel från försäljning av oljelagringsanläggningar med tillhörande utrustning m.m. Medlen får inte disponeras av SGU och gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 3312: Övriga inkomster av försåld egendom m.m.

	2017	2016
- Inkomster från försäljning	982	0
- Avdrag för direkta försäljnings-kostnader	0	0
Medel som tillförts statsbudgeten	**982**	**0**

Beslutade avgifter enligt 5§ kontinentalsockelförordningen (1966:315). Medlen får inte disponeras av SGU och gottskrivs statsbudgeten via inkomsttitel 2811 309: Övriga inkomster av statens verksamhet

	2017	2016
- Beslutade och inkomstförda avgifter	0	0
Medel som tillförts statsbudgeten	**0**	**0**
Medel som tillförts statsbudgeten, totalt	**21 699**	**10 318**

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras – Uppföljning mot beräknade belopp i regleringsbrev (tkr.)

	Regleringsbrev – beräknat belopp				
	Avgifter enl. mine-rallagen	Mineral-ersätt-ning	Försäljn. av oljelag-ringsanl.	Avg. enl 5§ kontinen-talsockel-förordn.	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / under-skott (-)	0	0	0	0	0
Intäkter år 2017*	10 000	1 500	0	0	11 500
Kostnader år 2017	0	0	0	0	0
Årets överskott(+) / underskott (-)	10 000	1 500	0	0	11 500
Utgående ackumulerat överskott (+) / under-skott (-)	10 000	1 500	0	0	11 500
	Utfall år 2017				
	Avgifter enl miner-allagen	Mineral-ersätt-ning	Försäljn. av oljelag-ringsanl.	Avg. enl 5§ kontinen-talsockel-förordn.	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / under-skott (-)	0	0	0	0	0
Intäkter år 2017*	19 134	1 583	982	0	21 699
Kostnader år 2017	0	0	0	0	0
Årets överskott(+) / underskott (-)	19 134	1 583	982	0	21 699
Utgående ackumulerat överskott (+) / under-skott (-)	19 134	1 583	982	0	21 699

* Avgifter enl minerallagen: Intäkter överstiger beräknat belopp enligt regleringsbrev med 9 134 tkr. Avvikelsen beror främst på oväntat stor ökning av nya undersökningstillstånd, 227 st, jämfört med det tre senaste åren (2016:139 st, 2015: 126 st, 2014:150 st), samt att även flera stora förlängningsansökningar inkom under året.

* Försäljning av oljelagringsanläggningar: Under år 2007 slöts avtal med privat köpare om försäljning av fastighet, köparens tillträdesdag var villkorad av att beslut om avstyckning vunnit laga kraft. Frågan har år 2014 prövats i Högsta domstolen och Lantmäteriet har forsatt behandlat ärendet. Avstyckning har beviljats under år 2017 och försäljningen är redovisad mot Inkomsttitel 3312 "Övriga inkomster av försåld egendom". Det har tidigare funnits viss osäkerhet kring affärens fullföljande, varför beräknade intäkter i regleringsbrev har angivits till noll.

Not 9

Transfereringar	2017	2016
Finansiering:		
- Anslag 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	0	30
- Anslag 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	5 807	5 793
- Länsstyrelsen Dalarna	16	200
Summa finansiering	**5 823**	**6 023**
Med transfereringar avses lämnade bidrag till:		
- Geovetenskaplig forskning	-5 807	-5 793
- Övrigt	-16	-230
Summa transfereringar	**-5 823**	**-6 023**

Information om lämnade bidrag redovisas på sidorna 34–38 i resultatredovisningens avsnitt om forskning och utveckling.

Not 10

Årets kapitalförändring	2017	2016
Årets kapitalförändring består av överskott i uppdrags-verksamhet, samt en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader för anslagsfinansierad verksamhet. Resultattransaktioner som inte genererat intäkt av anslag:		
Kapitalförändring motsvarande avskrivningar på anläggningstillgångar finansierade med statskapital.	-311	-301
Förändring av avsättning för sanering och återställning.	10 075	-12 188
Förändring av upplupna kostnader avseende sanering och återställning.	0	90
Årets kapitalförändring (anslagsfinansierad verksamhet)	**9 764**	**-12 399**
- Överskott från nationella uppdrag	549	861
- Underskott från internationella uppdrag	-142	-168
Årets kapitalförändring (uppdragsverksamhet)	**407**	**693**
Årets kapitalförändring - totalt	**10 171**	**-11 707**

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras - Uppföljning mot beräknade belopp i regle-ringsbrev (tkr.)	Regleringsbrev - beräknat belopp			Utfall år 2017		
	Uppdrags-verksamhet	Tjänste-export	Summa	Uppdrags-verksamhet	Tjänste-export	Summa
Ingående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	860	200	1 060	860	200	1 060
Intäkter år 2017	14 600	5 600	20 200	13 806	68	13 874
Kostnader år 2017	-14 700	-5 700	-20 400	-13 257	-210	-13 467
Årets överskott(+) / underskott (-)	-100	-100	-200	549	-142	407
Utgående ackumulerat överskott (+) / underskott (-)	760	100	860	1 409	58	1 467

Ackumulerat överskott i uppdragsverksamheten vid utgången av år 2017 uppgår till 1 467 tkr

vilket motsvarar ca 10,5 % av omsättningen under året.

Not 11		
Immateriella anläggningstillgångar	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	2 595	2 713
Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 595	-2 280
Ingående bokfört värde	**0**	**433**
- Årets avskrivningar		-433
- Årets anskaffningar	0	0
- Årets avgående tillgångar*	0	-118
- Årets avgående ackumulerade avskrivningar*	0	118
- Överfört anskaffningsvärde till rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0
Årets förändring	**0**	**-433**
Utgående bokfört värde	**0**	**0**
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Ingående anskaffningsvärde	10 412	10 386
Ingående ackumulerade avskrivningar	-9 356	-8 352
Ingående bokfört värde	**1 056**	**2 034**
- Årets avskrivningar	-741	-1 052
- Årets anskaffningar	84	74
- Årets avgående tillgångar	-400	-48
- Årets avgående ackumulerade avskrivningar	400	48
- Överfört anskaffningsvärde till rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0
Årets förändring	**-657**	**-978**
Utgående bokfört värde	**399**	**1 056**

Tillämpade avskrivningstider: Linjär avskrivning har tillämpats med följande avskrivningstider: balanserade utgifter för utveckling 5 år, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar 3 år.
* Ändring av värde år 2016 p.g.a. att utrangering av anläggningstillgångar under år 2016 saknades i noten.

Not 12		
Materiella anläggningstillgångar		
Byggnader, mark och annan fast egendom	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Ingående anskaffningsvärde	174 739	174 739
Ingående ackumulerade avskrivningar	-174 453	-174 399
Ingående bokfört värde	**286**	**340**
- Årets avskrivningar	0	-54
- Årets anskaffningar	0	0
- Årets avgående tillgångar	-28	0
- Årets avgående ackumulerade avskrivningar	0	0
Årets förändring	**-28**	**-54**
Utgående bokfört värde	**258**	**286**
Förbättringsutgifter på annans fastighet	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Ingående anskaffningsvärde	8 756	8 756
Ingående ackumulerade avskrivningar	-6 937	-7 334
Ingående bokfört värde	**1 819**	**1 422**
- Årets avskrivningar	-646	-618
- Årets anskaffningar	404	1 015
- Årets avgående tillgångar	0	0
- Årets avgående ackumulerade avskrivningar	0	0
Årets förändring	**-242**	**397**
Utgående bokfört värde	**1 577**	**1 819**
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Ingående anskaffningsvärde	110 279	110 279
Ingående ackumulerade avskrivningar	-95 803	-93 272
Ingående bokfört värde	**14 476**	**17 007**
- Årets avskrivningar	-4 199	-5 109
- Årets nedskrivningar	0	
- Årets anskaffningar	2 082	2 578
- Överfört anskaffningsvärde från pågående nyanläggningar	0	0
- Årets avgående tillgångar	-2 022	-838
- Årets avgående ackumulerade avskrivningar	2 018	838
Årets förändring	**-2 121**	**-2 531**
Utgående bokfört värde	**12 355**	**14 476**
Pågående nyanläggningar	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Ingående anskaffningsvärde	**356**	**239**
- Årets anskaffningar	2 070	117
- Överföring till maskiner, inventarier, installationer m.m.		
Årets förändring	**2070**	**117**
Utgående anskaffningsvärde	**2 426**	**356**
Reavinster/-förluster	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Anläggningstillgångar i verksamheten		
- överskott vid avyttring av anläggningstillgångar	982	86
- underskott vid avyttring av anläggningstillgångar	-4	0

Försäljning av fastighet
Under år 2007 slöts avtal med privat köpare om försäljning av fastigheten Hall Västös 1:9 (del). Köparens tillträdesdag är villkorad av att beslut om avstyckning vinner laga kraft. Frågan om fastighetsbildning har under år 2014 prövats av Högsta domstolen varefter ärendet återförvisats till Lantmäteriet för fortsatt behandling. Avstyckning har beviljats under år 2017 och försäljningen är redovisat mot Inkomsttitel 3312 ”Övriga inkomster av försåld egendom”. Överskottet av försäljningen om 982 tkr är redovisat under ”Reavinster/-förluster”

Tillämpade avskrivningstider m.m.
Linjär avskrivning har tillämpats med följande avskrivningstider; bilar 5 år, maskiner och datorer 3-5 år, övriga inventarier 3- 8 år, fartyg 20 år och dess utrustning 3-10 år, förbättringsutgifter på annans fastighet 3-5 år, mätutrustning 3-10 år, markinventarier 10-20 år, byggnader 10 år samt markanläggningar 20 år. Konst och markegendom skrivs inte av. Taxeringsvärdet för markegendom uppgår till 1 358 tkr

Not 13		
Kortfristiga fordringar		
Övriga kortfristiga fordringar	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Fordringar hos leverantörer avseende kreditfakturor	0	82
Uppbördsfordringar	505	505
Värdereglering fordringar, nedskrivning*	-505	-505
Övrigt	0	1
Summa övriga kortfristiga fordringar	**0**	**83**

*Uppbördsfordringar är värderade till noll.

Not 14		
Periodavgränsningsposter	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Förutbetalda hyreskostnader		
- till Akademiska hus	2 899	2 862
- till statliga myndigheter	135	134
- till övriga	1 893	1 820
Övriga förutbetalda kostnader		
- till statliga myndigheter; avseende försäkringspremier och övriga tjänster	236	1 803
- avseende programlicenser, support och informationstjänster m.m.	5 736	6 648
Summa förutbetalda kostnader	**10 899**	**13 267**
Upplupna bidragsintäkter		
- från statliga myndigheter avseende sanering av förorenade områden	9 649	16 516
- från statliga myndigheter avseende övriga verksamheter	1 136	1 225
- från utomstatliga bidragsgivare	1 343	537
Summa upplupna bidragsintäkter	**12 128**	**18 278**
Övriga upplupna intäkter		
- från Västra Götalandsregionen	1 438	342
Summa övriga upplupna intäkter	**1 438**	**342**

Not 15		
Avräkning med statsverket	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Uppbörd		
Ingående balans	4 450	2 950
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-21 727	-10 318
Uppbördsmedel som betalats i icke-räntebärande flöde (+)	17 277	11 818
Fordringar avseende uppbörd	**0**	**4 450**
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	17 248	3 020
Redovisat mot anslag (+)	95 095	102 315
Medel hänförbara till transfereringar m.m. som betalats i icke-räntebärande flöde (-)	-96 623	-88 087
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	**15 720**	**17 248**
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-6 584	-6 858
Redovisat mot anslag (+)	203 844	195 926
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-197 864	-195 778
Återbetalning av anslagsmedel (+)	711	126
Fordran avseende anslag i räntebärande flöde	**107**	**-6 584**
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	3 797	4 717
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-669	-920
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	**3 128**	**3 797**
Övriga fordringar på statens central-konto		
Ingående balans	825	1 803
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	55 728	33 887
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-128 293	-111 134
Betalningar hänförbara till anslag och inkomsttitlar (+/-)	79 346	76 269
Övriga fordringar på statens centralkonto	**7 606**	**825**

* Avvikelse mellan åren beror på att förutbetalda avgiftsintäkter enligt minerallagen är flyttade år 2017 från posten ”Uppbörd” till ”Övriga fordringar på statens centralkonto”.

Summa avräkning med statsverket	**26 561**	**19 736**

Not 16		
Kassa och bank	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Beviljad räntekontokredit	10 000	10 000
Maximalt utnyttjad räntekontokredit	0	0
Kassa och bank*	11 071	6

* SGU har mottagit betalning i egenskap av koordinator för ett EU-projekt, ”MINLAND”. Inbetalningen uppgick till 1 124 018,44 EUR (11 071 244,43 SEK) och är placerad på valuta-konto. Medlen kommer att betalas ut under åren 2018–2019

Not 17

Myndighetskapital

Förändring av myndighetskapital

	Stats-kapital utan avkast-nings-krav	Balanserad kapital-förändring Avgifts-finansierad verk-samhet, Nationell verksam-het	Balanserad kapital-förändring Avgifts-finansierad verksam-het,Inter-nationell verksam-het	Balanserad kapital-förändring, Anslag 20 1:4 ap 3 **	Kapital-föränd-ring enligt resulta-träkning	Summa
A Ingående balans 2017	**5 945**	**-2**	**369**	**-677**	**-11 707**	**-6 072**
Föregående års kapitalförändring	-301	861	-168	-12 098	11 707	0
Investeringar finansierade med statskapital*	224					224
Försäljning finansierad med statskapital	-28					-28
Årets kapital-förändring					10 171	10 171
B Summa årets förändring	**-105**	**861**	**-168**	**-12 098**	**21 878**	**10 367**
C Utgående balans 2017	**5 840**	**860**	**200**	**-12 775**	**10 171**	**4 296**

* Motsvarar årets investeringsuppgifter för anläggningstillgångar som får finansieras från anslag 24 1:10 ap.1 enligt villkor i regleringsbrev för SGU år 2017. Beloppet avräknas anslaget och redovisas direkt i balansräkningen mot statskapital.
** Enligt villkor för anslag 20 1:4 ap3 Sanering o återställ – del till SGU ska avsättningar för sanering och återställning av förorenade områden redovisas mot anslag det budgetår som utgifterna hänför sig till. Detta innebär att förändringar av avsättning respektive upplupna kostnader för sanering och återställning ger upphov till en periodiseringsdifferens mellan intäkter av anslag och verksamhetens kostnader.

Not 18

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Medel har avsatts för framtida pensionsförpliktelser som SGU svarar för.		
Ingående avsättning	1230	933
- Årets pensionskostnad	1 134	539
- Årets pensionsutbetalningar	-513	-242
Utgående avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	**1 851**	**1 230**

Not 19

Övriga avsättningar	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Avsättning för sanering och återställning av förorenad mark		
Ingående avsättning	12 775	587
- Avräknat under året	-12 775	-587
- Utökning av avsättning	2 700	12 775
Utgående avsättning för sanering och återställning av förorenad mark	**2 700**	**12 775**
Del av avsättningen som kommer att regleras under år 2018 bedöms uppgå till 2 700 tkr.		
Avsättning för lokalt omställningsarbete		
Ingående avsättning	1 384	1 051
- Avräknat under året	-143	0
- Utökning av avsättning	345	333
Utgående avsättning för lokalt omställningsarbete	**1 586**	**1 384**
Del av avsättningen som kommer att regleras under år 2018 bedöms uppgå till 300 tkr.		
Avsättning för omstruktureringskostnader		
Ingående avsättning	1 083	1 912
- Avräknat under året	-1008	-829
- Utökning av avsättning	0	0
Utgående avsättning för omstruktureringskostnader	**75**	**1 083**
Del av avsättningen som kommer att regleras under år 2018 bedöms uppgå till 75 tkr.		
Summa övriga avsättningar	**4 361**	**15 242**

Not 20

Lån i Riksgäldskontoret	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Ingående skuld	11 662	14 118
- Under året nyupptagna lån	4 520	4 525
- Årets amorteringar	-5 292	-6 981
Utgående skuld	**10 890**	**11 662**

SGU disponerar en låneram på 34 000 tkr (21 000 tkr år 2016) i Riksgäldskontoret för finansiering av investeringar i anläggningstillgångar.

Not 21

Övriga kortfristiga skulder	**2017-12-31**	**2016-12-31**
- Förskott på avgifter enligt Mineral-lagen (1991:45)	6 963	4 349
- Personalens källskatt	2 951	3 149
- Övrigt*	11 096	92
Summa övriga kortfristiga skulder	**21 010**	**7 590**

* SGU har mottagit betalning i egenskap av koordinator för ett EU-projekt ”Minland”. Inbetalningen uppgick till 1 124 018,44 EUR (11 071 244,43 SEK), är placerad på skuldkonto. Skulden kommer att minska i takt med att utbetalningar görs till tredje part under åren 2018–2019.

Not 22

Depositioner	**2017-12-31**	**2016-12-31**
Ingående deponerade säkerheter enligt Minerallagen (1991:45)	4 297	4 821
- Inbetalda säkerheter under året	2 840	203
- Under året uttagna säkerheter	-460	-705
- Årets ränta	-28	-22
Utgående deponerade säkerheter enligt Minerallagen (1991:45)	**6 649**	**4 297**
Av deponerade säkerheter bedöms 6 142 tkr komma att regleras efter mer än tolv månader.		
Ingående deponerade medel – föreningen Geologins dag	201	302
- Inbetalningar under året	427	361
- Utbetalningar under året	-344	-459
- Årets ränta	-1	-3
Utgående deponerade medel – föreningen Geologins dag	**283**	**201**
Summa depositioner	**6 932**	**4 498**

Depositioner placeras på SGUs räntekonto i Riksgäldskontoret. Erhållen ränta tillförs depositionerna kvartalsvis.

Not 23

Periodavgränsningsposter	2017-12-31	2016-12-31
Upplupna kostnader		
- upplupna lönekostnader inklusive sociala avgifter	1 260	1 159
- upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	11 562	11 571
- upplupna kostnader avseende sanering och återställning	5 582	1 989
- övriga upplupna kostnader	1 072	1 302
Summa upplupna kostnader	**19 476**	**16 021**
Oförbrukade bidrag		
- från statliga myndigheter avseende sanering av förorenade områden*	8 155	14 630
- från statliga myndigheter avseende övriga verksamheter *	2 410	4 710
- från utomstatliga bidragsgivare	5 781	604
Summa oförbrukade bidrag	**16 346**	**19 945**
Övriga förutbetalda intäkter		
- från Naturvårdsverket	205	273
- från SIDA	2 945	0
- från övriga statliga myndigheter	180	171
- från utomstatliga	435	334
Summa övriga förutbetalda intäkter	**3 765**	**778**
* Oförbrukade bidrag från statliga myndigheter förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:		
- inom tre månader	2 641	6 169
- mer än tre månader till ett år	7 924	13 172
- mer än ett år till tre år	0	0
- mer än tre år	0	0
Summa oförbrukade bidrag från statliga myndigheter	**10 565**	**19 341**

Not 24

Ansvarsförbindelser

SGU företräder staten i fråga om sanering av mark som förorenats av statlig verksamhetsutövare som inte längre finns kvar. Ansvarsförbindelsen avser framtida utgifter för sanering och återställning av objekt som är under pågående åtgärdsutredning. För dessa objekt föreligger varierande grad av osäkerhet kring framtida utgifter och saneringsbehov. Bedömningen är att utgifterna, enligt schablonberäkning, uppgår till ca 415 000 tkr. För ytterligare information, se resultatredovisningens avsnitt om förorenade områden, sidorna 43-45.

Not 25

Anslag 20 1:4 ap 3 Sanering o återställ - del till SGU

1. Anslagsposten får användas för att inventera samt, i enlighet med den gällande prioritetsordningen, genomföra ansvarsutredningar, nödvändiga undersökningar, åtgärder och efterföljande miljökontroll på områden där staten har ett visst ansvar för avhjälpande och där ingen annan myndighet kan svara för avhjälpandet.
2. Avsättningar för sanering och återställning av förorenade områden ska redovisas mot anslag det budgetår som utgifterna hänför sig till.

Beslutad indragning av anslagsbelopp: 7 004 tkr avser anslagssparandet år 2016. Beslut om indragning har meddelats i regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Naturvårdsverket. Utgifter för anslaget understiger tilldelat belopp enligt regleringsbrev med 14 828 tkr samt är 7 824 tkr lägre än år 2016. Anledning till det lägre anslagsutnyttjande är minskade kostnader i ett antal genomförda saneringsåtgärder vid bl.a bekämpningsmedelsförråd, men även p.g.a. förseningar i några projekt.

Avräknade medel redovisas som:	2017	2016
- Intäkt av anslag	75 172	82 996

Not 26

Anslag 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Anslaget får användas för SGU:s förvaltningsutgifter.
SGU får besluta om medlemskap i KIC Raw materials under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och besluta om årlig medlemsavgift på högst 300 tkr. Under år 2017 har SGU betalat 287 tkr i medlemsavgift till EIT.

Anslagskredit	2017	2016
- Beviljad anslagskredit	5 936	5 873
- Utnyttjad anslagskredit	-107	0
Avräknade medel redovisas som:	**2017**	**2016**
- Intäkt av anslag	203 175	194 976
- Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	30
- Minskning av fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag. 1)	669	920
Summa	**203 844**	**195 926**

1) Jfr not 15 - Avräkning med statsverket

Not 27

Anslag 24 1:9 ap 1. Geovetenskaplig forskning

Anslaget får användas för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning.
Beslutad indragning av anslagsbelopp: 1 tkr avser anslagssparandet år 2016. Beslut om indragning har meddelats i regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Sveriges geologiska undersökning.

Avräknade medel redovisas som:	2017	2016
- Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	5 807	5 793

Not 28

24 1:10 ap 1 Oljelagringsanläggningar m.m. samt Adak-fältet
Anslaget får användas för att täcka statliga kostnader för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun, inklusive miljö- och funktionskontroll, förvaltning och nödvändiga underhålls- och miljösäkrande åtgärder vid efterbehandlade anläggningar. Anläggningstillgångar som hänförs till sanerings- och miljösäkringsarbetet får finansieras från anslagsposten.
Beslutad indragning av anslagsbelopp: 474 tkr avser anslagssparandet år 2016. Beslut om indragning har meddelats i regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Sveriges geologiska undersökning.

Anslagskredit	**2017**	**2016**
- Beviljad anslagskredit	420	420
- Utnyttjad anslagskredit	-115	0
Avräknade medel redovisas som:	**2017**	**2016**
- Intäkt av anslag	13 891	13 526
- Tillfört statskapital	224	0
Summa	**14 115**	**13 526**

Not 29

Inkomsttitel 2528 001 Avgifter vid Bergsstaten – Avgifter enligt minerallagen
Avgifter som uppbärs av SGU enligt minerallagen (1991:45) redovisas mot inkomsttiteln.

Avräknade medel redovisas som:	**2017**	**2016**
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	19 134	8 372

Avgifter enl minerallagen: Intäkter överstiger beräknat belopp enligt regleringsbrev med 9 134 tkr. Avvikelsen beror främst på oväntat stor ökning av nya undersökningstillstånd, 227 st, jämfört med det tre senaste åren (2016:139 st, 2015: 126 st, 2014:150 st), samt att även flera stora förlängningsansökningar inkom under året.

Not 30

Inkomsttitel 2528 002 Avgifter vid Bergsstaten – Ersättningar enligt minerallagen
Influten mineralersättning till staten enligt minerallagen (1991:45) redovisas mot inkomsttiteln.

Avräknade medel redovisas som:	**2017**	**2016**
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	1 583	1 946

Intäkerna överskrider beräknat belopp enligt regleringsbrev med 83 tkr.

Not 31

Inkomsttitel 3312 013 Övriga inkomster av försåld egendom mm
Mot inkomsttiteln redovisas influtna medel från försäljning av oljelagringsanläggningar med tillhörande utrustning mm. Avdrag får göras mot direkta försäljningskostnader.

Avräknade medel redovisas som:	**2017**	**2016**
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	982	0

Not 32

Bemyndigande:
Anslag 20 1:4 ap 3 Sanering o återställ - del till SGU
Slutår för bemyndigandet är år 2018. Enligt regleringsbrevet beräknas hela bemyndiganderamen på 30 000 tkr infrias år 2018. Beloppet avseende infriade åtaganden är indikativt.SGU beräknar det utestående bemyndigandet till 11 074 tkr år 2018. Detta ligger inom tilldelad ram. SGU har under år 2017 ökat antalet pågående åtgärdsförberedande projekt jämfört med år 2016, men eftersom bemyndiganderamen höjts är utnyttjandet av ramen lägre än förra året.

Not 33

Bemyndigande:
Anslag 24 1:9 ap 1. Geovetenskaplig forskning
Av bemyndiganderamen 5 000 tkr beräknas, enligt regleringsbrev, 5 000 tkr infrias år 2018. Slutår för beställningsbemyndigandet är år 2019.
Beloppen avseende infriade åtaganden är indikativa.

SAMMANSTÄLLNING VÄSENTLIGA UPPGIFTER

Belopp i tkr					
Lån i Riksgälden	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**
- Beviljad låneram	34 000	21 000	23 000	24 000	25 000
- Utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut	10 890	11 662	14 118	17 494	18 988
Kontokredit i Riksgälden					
- Beviljad kontokredit	10 000	10 000	10 000	16 000	16 000
- Maximalt utnyttjad kontokredit	0	0	0	0	0
Räntekonto i Riksgälden					
- Räntekostnader	-165	-214	-116	0	0
- Ränteintäkter	0	0	0	274	272
Avgiftsintäkter					
- Avgiftsintäkter som disponeras	25 427	19 295	21 400	17 909	19 943
- Avgiftsintäkter som disponeras, enligt budget	20 200	10 600	10 900	20 500	34 000
- Avgiftsintäkter som ej disponeras	21 699	10 318	15 707	22 779	19 131
- Avgiftsintäkter som ej disponeras, enligt budget	11 500	16 500	13 700	17 700	20 400
Anslagskredit					
Summa beviljad kredit	6 356	6 293	7 153	7 124	7 951
- 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	5 936	5873	6 733	6 704	6 551
- 24 1:10 ap 1 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	420	420	420	420	1 400
Summa utnyttjad kredit	222	0	0	0	0
- 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	107	0	0	0	0
- 24 1:10 ap 1 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	115	0	0	0	0
Anslag					
Summa utgående överföringsbelopp	14 605	14 063	11 619	10 278	12 782
- 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	14 828	7 004	1 830	596	858
- 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	-107	6 585	6 858	7 931	9 923
- 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	0	1	1	1	40
- 24 1:10 ap 1 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	-115	474	2 930	1 750	1 961
Bemyndiganden					
Summa tilldelade bemyndiganden	35 000	15 300	25 000	135 500	17 500
- 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	30 000	10 000	20 000	130 000	12 000
- 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	0	0	0	0	0
- 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	5 000	5 300	5 000	5 500	5 500
Summa utestående åtaganden	15 243	11 606	5 579	19 275	6 443
- 20 1:4 ap 3 Sanering och återställ – del till SGU	11 074	8 249	1 054	15 144	2 916
- 24 1:8 ap 1 Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	0	0	0	0	0
- 24 1:9 ap 1 Geovetenskaplig forskning	4 169	3 357	4 525	4 131	3 527
Personal					
- Antal årsarbetskrafter	233	218	236	246	247
- Medelantal anställda	240	236	237	253	253
- Driftkostnad per årsarbetskraft	-1 637	-1 852	-1 606	-1 500	-1 326
Myndighetskapital					
- Statskapital	5 840	5 945	6 112	4 591	1 378
- Balanserad kapitalförändring	-11 715	-309	-14 001	1 616	1 336
- Årets kapitalförändring	10 171	-11 707	13 525	-15 692	262

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Lena Söderberg
Uppsala 2018-02-20

Produktion: SGUs kommunikationsenhet
Projketledning: Lena Ekelund
Form och layout: Xulio Gonzalez
Februari 2018

Sveriges geologiska undersökning

Box 670
751 28 Uppsala
018-17 90 00
sgu@sgu.se
www.sgu.se